Bernard Bertrand • Jean-Paul Collaert • Eric Petiot
Pour
le bonheur
du jardin !
Traduceri Ecologice Independente
TEI
ACEASTĂ CARTE ESTE TRADUSĂ GRATUIT DE
Les plantes au secours des plantes
PURIN D'ORTIE & COMPAGNIE
Préface de Michel Lis
éditions de Terran
Troisième édition mise à jour

Traducerea de față se bazează pe ediția princeps
a cărții, publicată în 2003 de editura franceză Terran.

Traduceri Ecologice Independente
TEI

Biblioteca de AGRICULTURĂ SUSTENABILĂ

B. Bertrand,
J-P. Collaert, E. Petiot

Purinul de urzică & co.

Despre plantele care vindecă alte plante

Cărțile traduse gratuit de TEI

1. Sepp Holzer, **Permacultura. Ghid practic pentru agricultura la scară mică** [Permacultură]
2. Edward Faulkner, **Nebunia aratului** [Agricultură sustenabilă]
3. Masanobu Fukuoka, **Revoluţie într-un spic** [Agricultură sustenabilă]
4. Ianto Evans, Leslie Jackson, **Încălzitoare cu masă termică** [Tehnici şi meşteşuguri]
5. E.F. Schumacher, **Mic înseamnă frumos. Economie cu chip uman** [Economie alternativă]
6. Tony Dutzik, Elisabeth Ridlington, John Rumpler, **Adevăratul preţ al gazelor de şist** [Postcapitalism]
7. Joël Carbonnel, **Gestul corect. Manualul grădinarului** [Agricultură sustenabilă]
8. Ianto Evans, Michael G. Smith, Leslie Jackson, **Casa la înde-Mână. Un ghid practic şi filosofic pentru construcţia casei din cob** [Arhitectură verde]
9. David R. Montgomery, **Ţărână. Cum se fac praf civilizaţiile** [Pedologie]
10. Joseph A. Coccanouer, **Buruienile, protectoarele solului** [Agricultură sustenabilă]
11. Rolfe Cobleigh, **Ferma oamenilor. Facerea uneltelor** [Tehnici şi meşteşuguri]
12. J.H. Kunstler, **Îndelungata Criză. Cum să supravieţuim catastrofelor convergente ale secolului XXI** [Postcapitalism]
13. Becky Bee, **Cărticica meşterului cobar** [Arhitectură verde]
14. G.K. Chesterton, **Regulile normalităţii** [Economie alternativă]
15. Ariane van Buren (ed.), **Manualul chinezesc al biogazului** [Tehnici şi meşteşuguri]
16. Coline Serreau, **Soluţii locale pentru o dezordine globală** [Agricultură sustenabilă]
17. Charles Eisenstein, **Economia sacră. Banii, darul şi societatea în epoca tranziţiei** [Economie alternativă]
18. Hugh Piggott, **Cum să ne construim un motor eolian** [Tehnici şi meşteşuguri]
19. John Seymour, **Întoarcerea la obârşie. Cartea completă a auto-suficienţei** [Agricultură sustenabilă]
20. Wendell Berry, **Ce contează cu adevărat? Economie pentru renaşterea unei societăţi a bunăstării** [Economie alternativă]
21. Kaki Hunter, Donald Kiffmeyer, **Construcţia cu saci de pământ. Tehnici, trucuri şi unelte** [Arhitectură verde]
22. Masanobu Fukuoka, **Agricultura naturală. Teoria şi practica filosofiei verzi** [Agricultură sustenabilă]

Următoarele cărți
traduse gratuit de TEI

Joseph Jenkins

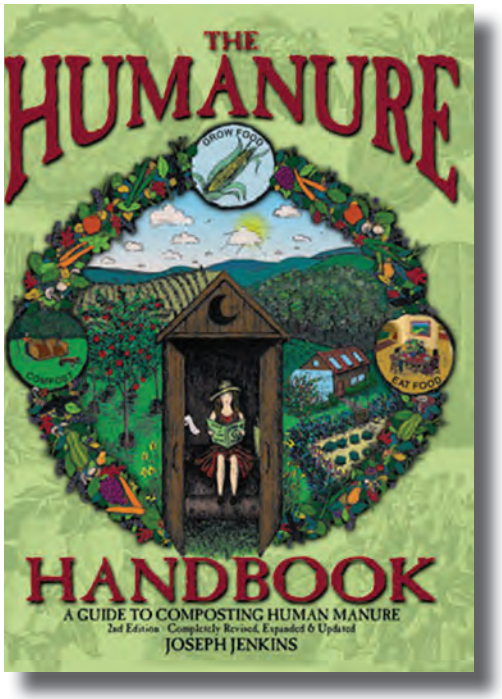

Umranița - un ghid de treabă... mare!

C. Magwood, P. Mack, T. Therrien

Cum să construim cu baloți de paie

Traduceri Ecologice Independente
TEI

B. Bertrand,
J-P. Collaert, E. Petiot

Purinul de urzică & co.

Despre plantele care vindecă alte plante

Ediția I în limba română

Traduceri Ecologice Independente
2014

Traduceri Ecologice Independente

TEI

CINE SUNTEM ȘI CUI NE ADRESĂM

Pentru orice om lucid, este evident că România de astăzi se află în pragul colapsului, împreună cu sistemul global în care este angrenată. Dacă ar fi doar să enumerăm problemele pe care le avem, dimensiunile acestui cuvânt-înainte ar atinge cote nepermise. De la economie la cultură, de la agricultură la demografie, de la politică la ecologie, de la sănătate la învăţământ, practic nu există domeniu în care să nu fie evident dezastrul în care ne aflăm – fie că vorbim, în particular, de „exodul creierelor“, de jaful politic generalizat, de raptul bancar, de rezultatele catastrofale la examenele de capacitate sau bacalaureat sau de calitatea precară a alimentelor pe care le consumăm; de febra consumeristă întreţinută permanent de marile corporaţii, de pământul fertil vândut pe nimic, pe cale să fie otrăvit cu insecticide şi pesticide, de izolarea profesioniştilor în favoarea incompetenţilor sau de profunda decădere morală. Problemele pe care le avem sunt atât de complexe şi de interdependente încât a crede că există remedii globale pentru ele înseamnă o naivitate vecină cu orbirea.

Noi, cei din TEI, considerăm că **nu există decât soluţii „la firul ierbii“** – soluţii demarate şi întreţinute de oameni care nu aşteaptă subvenţii de la guvern şi sponsorizări de la corporaţii pentru a face binele. Oameni lucizi şi integri, care ridică semne de întrebare asupra direcţiei în care se îndreaptă lumea, cu noi cu tot.

Graba în care suntem siliţi să trăim ne-a confiscat timpul de gândire – nu avem timp să discernem între bine şi rău, între adevăr şi simulacru, între informaţie şi minciună. Iar graba noastră şi dezinformarea sunt extrem de profitabile pentru cei care ne repetă zilnic, fără încetare, că soluţiile unice de supravieţuire în ziua de astăzi sunt: job-urile epuizante, creditele pe zeci de ani pentru autoturisme sau locuinţe scumpe şi ineficiente şi consumul dus la maxim.

TEI s-a născut pentru a face accesibile **informaţiile** care dinamitează acest mod de gândire. Cărţile traduse de noi demonstrează fără greş că suntem, zi de zi, captivi ai unei imense iluzii – aceea că nu putem trăi decât aşa cum trăim acum: stresaţi, obosiţi, vlăguiţi de viaţă, înstrăinaţi de valorile fundamentale care ne îndreptăţesc să ne numim oameni.

În contra unui Sistem al cărui mod de funcţionare implică inundarea constantă cu false informaţii, ne propunem să oferim publicului acele cunoştinţe folositoare, ignorate în mod sistematic de „mainstream“ din simplul motiv că de pe urma lor au de câştigat numai oamenii, nu şi corporaţiile şi guvernele. În loc de reziduuri de gândire ambalate ţipător, oferim acces la cunoaşterea practică. Complet gratuit, dar din dar, fără pretenţii, fără trufie şi fără clauze ascunse. O bibliotecă a **independenţei reale** faţă de Sistemul absurd în care am fost aruncaţi în ultimile decade. O serie de cărţi care, nădăjduim, vor fi paşaportul de independenţă în gândire şi în fapte al fiecăruia dintre noi.

Aşadar, cui se adresează în principal cărţile traduse de TEI? Oamenilor care ştiu că veşnicia nu s-a născut la sat ca să moară la oraş. Celor care s-au săturat de asfalt, de blocuri, de rate şi de credite şi care caută să iasă din acest angrenaj cât mai repede, dar încă nu au curaj, pentru că nu ştiu că **se poate** şi încă nu ştiu **cum se face**. Celor care vor să acumuleze cunoştinţe solide de agricultură sustenabilă, permacultură, arhitectură ecologică, energii alternative, tehnici şi tehnologii domestice şi meşteşuguri. Celor care simt şubrezenia sistemului şi naufragiul global către care ne îndreptăm, oamenilor care au redus sau se pregătesc să reducă turaţia motoarelor, pentru că ştiu că viteza nu va face decât să grăbească şi să amplifice impactul inevitabil cu zidul. Celor care ştiu că revoluţiile încep din pragul propriei case şi tot acolo se termină. Ţăranilor nescârbiţi de sat şi încă nedescurajaţi, dar şi orăşenilor care încă stăpânesc mai bine tastatura decât grebla. În fine, tuturor celor care ştiu că orice bucată de pământ vine la pachet cu fâşia nemărginită de Cer de deasupra ei.

TEI

noiembrie 2014

Traduceri Ecologice Independente

TEI

AJUTĂ-NE SĂ AJUTĂM!

Cartea pe care o citeşti acum pe ecran este rezultatul a sute sau poate mii de ore de muncă migăloasă – traducere, verificare terminologică, adaptare, corectură, editare, punere în pagină şi design. Pentru ca această carte să se poată naşte, a fost nevoie de nenumărate e-mailuri şi de mii de corecturi. **Reţine că nici un membru al grupului TEI – fie el traducător profesionist sau amator - nu este plătit pentru munca sa**; tot ceea ce facem, facem gratuit, fără să cerem burse, sponsorizări, fără să solicităm donaţii şi fără să aşteptăm medalii, diplome şi, eventual, statui în faţa ministerului agriculturii. Unii pot numi asta sacrificiu, alţii civism, alţii tâmpenie crasă şi pierdere de timp.

TEI nu este umbrelă pentru nici un partid politic sau ONG; nu este proiectul-surpriză al vreunei corporaţii dornice să-şi spele imaginea cu încă o faptă bună care să îi crească vânzările. Nici unul dintre noi nu are de gând să candideze la preşedinţie sau măcar pentru un post la consiliul local la următoarele alegeri.

Şi tocmai de asta avem şi noi, la rândul nostru, nevoie de ajutorul tău. În schimbul faptului că, prin intermediul nostru, ai acces gratuit în limba română la cărţi de importanţă fundamentală, pe care nici o editură din România nu a avut puterea sau curajul să le traducă, te rugăm să ne dai o mână de ajutor. Fă un singur lucru - dă mai departe aceste cărţi prin orice mijloace posibile. Nu o dată, ci de câte ori poţi. Menţine-le în viaţă!

1. Cel mai important - printează cărţile TEI acasă sau la un centru de copiere. Hârtia durează mult mai mult decât informaţia digitală, nu costă o avere şi, ţine minte, valoarea acestor cărţi va fi imensă atunci când nu ne vom mai permite luxul de astăzi al informaţiei gratuite. Calculatoarele, hard-disk-urile, DVD-urile au durata de viaţă mult mai mică decât bibliotecile. Tipăreşte mai multe exemplare. Unul păstrează-l, pe restul dăruieşte-le. Repetă aceasta oridecâteori poţi.

2. Trimite linkul către site-ul nostru – www.cartidintei.wordpress.com – tuturor prietenilor şi spune-le în câteva rânduri despre ce este vorba. Nu le arunca linkul pur şi simplu, fără explicaţii - dă-le detalii, atrage-i să citească, provoacă-i să cunoască. Povesteşte-le chiar tu despre ce ai descoperit în cărţile TEI. Noi am cheltuit sute şi mii de ore pentru cartea aceasta, iroseşte şi tu câteva zeci de minute ca să o faci cunoscută.

3. Şi mai ales, pune informaţiile din cărţile TEI în aplicare. Învaţă pe alţii, neobosit şi din toată inima, fără să le ceri nimic în schimb.

Reţine - cărţile TEI sunt doar nişte seminţe. Tu trebuie să fii vântul care să le împrăştie şi să le înmulţească!

Îţi mulţumim! TEI

Pentru înscrieri, sugestii, recomandări, propuneri etc.:

carti.din.tei@gmail.com

facebook TEI Traduceri Ecologice Independente

Scribd. scribd.com/tei_independente

LA CE E BUNĂ URZICULTURA

După ani de zile de când apicultorii deplâng soarta albinelor dispărute din cauza moleculelor din pesticidele autorizate pe piaţă, iată că a venit şi rândul grădinarilor şi al agricultorilor din comunităţile bio să o facă. Mai puţine albine în grădinile şi pe câmpurile noastre înseamnă polenizare naturală mai scăzută şi, totodată, recolte diminuate... Şi peste toate, lovitura sub centură dată sectorului bio: s-a interzis comercializarea bunului şi vechiului suc de urzică, vândut drept complement în fertilizarea naturală şi organică sau drept complement care dinamizează vegetaţia. În definitiv, sucul de urzică e un energizant care întăreşte sistemul de apărare natural al plantelor împotriva dăunătorilor şi a bolilor!

Azi e un adjuvant care are din ce în ce mai mulţi adepţi. Deşi până nu demult eram doar o mână de grădinari ecologişti care foloseau sucul de urzică. Era amuzant, pitoresc, ne-am distrat şi ne-am minunat pe seama proprietăţilor acestuia, nu s-a întâmplat nimic negativ folosindu-l, nici nu se putea altfel.

Aşa cum demonstrează şi primele analize ştiinţifice, sucul de urzică este bogat în oligoelemente şi este inofensiv atât pentru oameni, cât şi pentru floră, pentru natură în general.

La un moment dat, susţinut de curentul tot mai favorabil şi mai amplu al grădinăritului bio, extractul de urzică (obţinut prin macerare, şi nu prin putrefacţie) ajunge în rafturile comercianţilor... iar marilor industriaşi „fito” nu le mai arde de glume! E departe de mine ideea de a lansa vreo acuzaţie faţă de cineva, să mă credeţi pe cuvânt. Dar extractul de urzică nu se mai vinde, căci nu dispune de clasificări şi de standarde de calitate!

Îmi doresc ca, prin intermediul acestei cărţi, să se facă dreptate şi să se anuleze aceste acuzaţii false, din acest imbold a pornit redactarea ei.

Altădată, călugării care greşeau se pocăiau lovindu-şi corpul cu urzici usturătoare. În zilele noastre, nu mai e o practică, există, în schimb, chelfăneli usturătoare care se pierd cu timpul...

Prefaţă de Michel Lis, grădinar

CUVÂNT ÎNAINTE

Înainte de orice, precizăm că acest manual a fost scris de nevoie şi remotivat de o întâlnire din noiembrie 2001, o masă rotundă având ca subiect extractele de plante (la acea dată, se numea încă purin de urzică). În faţa curiozităţii nemărginite a publicului cu privire la o serie întreagă de întrebări fără răspuns şi, totodată, constatând masa de informaţii deja achiziţionate, unora dintre noi li s-a părut că a sosit momentul să facem o trecere în revistă a acestor extracte.

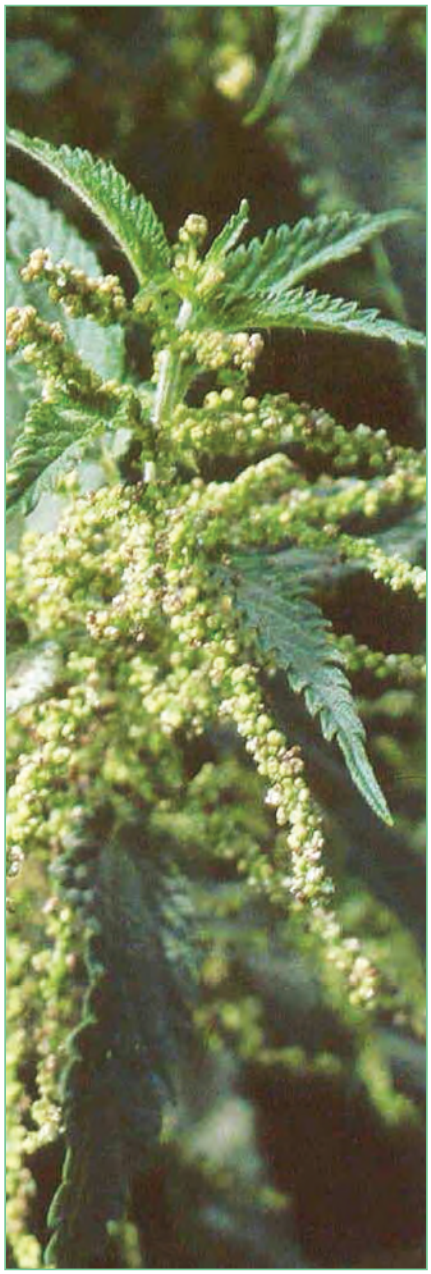

Trei dintre noi s-au constituit într-o echipă permanentă. Obiectivul era de a colecta rezultatele experimentelor fiecăruia, observaţiile şi pistele de cercetare. Voiam să facem un fel de tratat care să fie accesibil oricărui grădinar interesat să nu-şi distrugă plantele cu substanţe chimice. Să fie practic, înainte de orice, dar mai mult decât o compilaţie de trucuri.

Ancheta noastră (şase luni şi la 5 000 km depărtare) ne-a învăţat mai mult decât ne-am imaginat vreodată: despre un alt mod de a lua în considerare plantele şi grădina şi despre locul omului în acest perimetru. A fost o ocazie de a întâlni pe teren persoane de care ne-am ataşat, bogate prin experinţele avute. Nu ne-a mai rămas decât să transpunem cât putem de bine această frumoasă recoltă.

Sperăm că acest manual să-i motiveze pe cititori, deşi, la prima lectură, s-ar putea să-i bage în sperieţi din cauza abundenţei în detalii. Cu riscul de a fi redundanţi, am ţinut să-l scriem în acest mod, generalizarea este, după părerea noastră, tot ce poate fi mai contraindicat când avem de-a face cu fenomene într-atât de prodigioase precum fermentaţia.

Imaginați-vă că nu sunteți obligați să încercați să vă preparați toate extractele care vor fi menționate aici! La început, mulțumiți-vă cu vreo două-trei (dintre care urzica este un *must*!), important este să le preparați bine, să le aplicați corect/cu înțelepciune.

Amintiți-vă cum ați făcut primele feluri de mâncare, primele articole de bricolaj… sau primele treburi în grădină. Acționați pas cu pas. Primele rezultate se vor vedea curând.

Și, când ajungeți aici, nu vă lăsați pradă prozelitismului fără măsură, vorbind despre extractele dumneavoastră ca despre panacee. Ele doar fac parte din ceea ce se cheamă „bune practici". Și, câteodată, e mai indicat să nu faceți efectiv nimic, să lăsați natura să-și găsească singură armonia. Se spune că asta e dovada de înțelepciune…

CUPRINS

În loc de prefață 1

1. Cum acționează extractele 11

Coabitarea plante – paraziți 11
O acțiune multiplă 13
O nouă stare de spirit 14
Avantajele extractelor 16

2. Cum să preparați corect extractele de plante 21

Extractele obținute prin fermentare 21
Ce apă să folosiți? 21
În ce recipient? 23
Dozele de plante 24
Controlul fermentației 24
Momentul optim... și mirosurile în detectarea acestuia 26
O filtrare minuțioasă este foarte importantă 27
Stocarea 28
Durata de păstrare 28
Cauzele nereușitelor 29
Decocturile 30
Infuziile 31
Maceratele 32
Instrumentele necesare 32

3. Plante de ajutor grădinarului 37

Familia lamiaceae 39
Câteva piste noi: 60
De cultivat sau de recoltat... 60
Cum să vă faceți rezerve 61

Acțiunile plantelor 62
Plante stimulatoare 62
Plante cu acțiune fungicidă 63
Plante repelente 65
Plante cu acțiune insecticidă 66

4. Cum să utilizați extractele 69
Stropire sau pulverizare 69
Condițiile meteo ideale 70
Amestecurile de plante 70
Cum să pulverizați 72
Importanța agenților de înmuiere 73
Câteva sfaturi practice 73
Stropirea cu extracte de plante 74
Ce stropim 74
Tratamente în funcție de sezon 74
Evitați obișnuința 75
Portrete de grădinari 76
Raymonde Gal, ambasadoarea urzicii 76
Annie-Jeanne Bertrand 78

5. Făcând turul grădinii 83
Pomii fructiferi 83
Legumele 84
Tufele de trandafiri 85
Gazonul 86
Copacii și gardurile vii 87
Jardinierele 87
Rețete 88
Remedii repulsive 88
Remedii insecticide 89
Remedii contra bolilor 90
Portrete de grădinari 76
Michel Barbaud 95
Jean-Claude Chevalard, primul „urzician” 97
Experimentatori de anvergură: Bénédicte și Vincent Mazière 97
Eric Petiot și pasiunea încercărilor 99

6. Viitorul extractelor de plante 93
Experimentați voi înșivă! 93
Cui îi este frică de purinul de urzică? 101

Bibliografie 105

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

Domnule doctor, ce mai ştiţi nou despre extractul de urzică? Asta da, întrebare! Ce ar putea fi nou în acest domeniu, după secole de folosinţă în care se presupune că a fost achiziţionată o cunoaştere perfectă a subiectului. De fapt, nimic nu este nou, ar spune cei mai mulţi... Da, unii specialişti consideră că s-a spus totul în acest domeniu, dar noi suntem din ce în ce mai convinşi că, în materie de extracte vegetale, fermentate sau nu, încă sunt multe de descoperit. Este timpul să ieşim din sfera empirismului care a denigrat credibilitatea acestor produse, cu atât mai mult cu cât ele reprezintă viitorul.

De-a lungul anilor, am preparat şi eu extracte din plante luându-mă, ca toată lumea, după sfaturile aproximative ale bătrânilor şi, pentru că am înţeles care le sunt limitele, iată că am ajuns, azi, în punctul în care punem totul sub semnul întrebării, necesar ca să mergem mai departe...

Ca toată lumea, am lăsat să putrezească amestecurile, în loc să le pun la fermentat...

Ca toată lumea, am remarcat că „una merge, alta ba...".

Ca toată lumea, îmi spuneam că „dacă asta nu ne face bine, nu ne face nici rău".

Pe scurt, ca toată lumea, am utilizat cu bună ştiinţă produsele despre care credeam că sunt „potrivite", dar am fost incapabil să gestionez obţinerea lor sau modul lor de întrebuinţare. Mai mult, nu ştiam nimic despre modul lor de funcţionare.

Ne scăldam în plin empirism, credinţa noastră fiind întărită de o literatură de specialitate în grădinărit ecologic bine împământenită în tradiţionalism... Astfel, am dat criticilor noştri ocazia nemărginită de a ne retrograda, de a ne acuza că lucrăm ca la începutul secolului (al XX-lea)... Ei aveau de o sută de ori mai multă dreptate! De ce oare nu i-am ascultat mai devreme? Fixaţi pe certitudinile noastre, la acel moment, nu am ştiut să le replicăm decât cu faimoasa convingere că, dacă nu face bine, oricum, nu face nici rău.

Și, astfel, lucrurile au luat o altă întorsătură...

O primă şi esenţială transformare: ne schimbăm starea de spirit, regândim grădinăritului. Apoi, ne revizuim complet modul de abordare a produselor de tratament. Prima parte a acestui demers presupune să luăm în considerare grădina ca pe un veritabil ecosistem. Pe scurt, acest lucru înseamnă că toate acţiunile noastre vor fi gândite în scopul de a restabili armonia în cadrul acestui spaţiu viu. Un echilibru care îndepărtează cât mai mult posibil invaziile microbiene şi parazitare ale căror victime sunt plantele.

Pe scurt, opusul practicilor noastre aplicate cu regularitate: dezechilibrul permanent în favoarea producţiei, atitudine ale cărei consecinţe directe au fost lipsa de chibzuinţă în a asigura sănătatea plantelor (şi, până la urmă, şi a consumatorului!). Iată punctul esenţial asupra căruia vă propunem să lucrăm astăzi. Trebuie să regândim alimentaţia plantelor, poate, în acelaşi mod în care ne regândim propria alimentaţie, ca şi cum am fi dieteticieni. Şi dacă dietetica vegetală nu există, ar trebui să fie inventată! Ca şi truismul: o fiinţă vie nu este sănătoasă dacă nu este hrănită corect. Este un lucru evident, de bun-simţ, care a fost prea mult timp tăgăduit.

Se credea că plantele şi solul se puteau hrăni cu trei elemente (faimosul trio N, P, K - azot, fosfor, potasiu), aşa cum se credea că putem hrăni animalele şi omul cu granule şi cu pilule. Experienţa ne-a arătat că acest lucru nu este posibil, e un demers care conduce inexorabil la catastrofe sanitare cu consecinţe incalculabile. Astfel, centrul preocupării noastre trebuie să fie aplicarea de reguli de echilibru şi de dietetică horticolă în grădina noastră. Această stare de spirit nouă ne va permite să favorizăm sănătatea (şi, prin urmare, rezistenţa) protejatelor noastre, care vor arăta mai bine; acum e momentul potrivit şi nu trebuie să facem nimic altceva decât să apelăm la bunul-simţ!

Să preparăm extractele ca pe un vin bun!

În temeiul acestor constatări, dispunem de modalităţi diferite de a acţiona. Ceea ce vă propunem noi este să examinaţi eventualele componente ale bunăstării plantelor, a extractelor vegetale, fermentate sau nu, din care face parte şi purinul de urzică atât de preţios.

Ca în toate domeniile, nu avansăm cu adevărat decât analizând greşelile făcute în trecut. Trebuie să fim modeşti şi să recunoaştem că progresăm destul de încet. Fie că ne place, fie că nu, ne păcălim constant: nu contează dacă ceea ce ştim este rezultatul tradiţiei sau al ştiinţei, cunoştinţele noastre au valoare numai dacă le considerăm drept o avansare treptată a cunoştinţelor, şi nu o cunoaştere universală şi imuabilă! În acest domeniu, trebuie să revedem în întregime abordarea

noastră privind produsele studiate, modul de a le fabrica, modalităţile de acţiune şi motivele pentru care le folosim. Extractele vegetale sunt produse vii şi trebuie tratate ca atare.

Nimic nu seamănă mai mult cu fabricarea unui extract de urzică decât... prepararea vinului! Da, pentru că cele două sunt rezultatul aceluiaşi proces biologic, fermentaţia. În concluzie, pentru a obţine un produs de calitate, ar trebui să avem aceeaşi grijă pentru fabricarea extractelor noastre vegetale fermentate ca cea pe care o au viticultorii din Bordelais pentru o recoltă pură...

Comparaţia poate părea excesivă, dar nu este! Printre miile de grădinari care-şi pregătesc extractele vegetale fermentate, câţi dintre ei controlează procesul de fabricare? O minoritate infimă, pariez că sunt mai puţin de 1%! E aberant! Dacă ar fi să reţineţi doar o singură noutate din această carte (deşi sunt o mulţime, din fericire), aceasta predomină. Astăzi, avem cunoştinţele şi mijloacele tehnice necesare pentru a controla ceea ce facem... Fiecare grădinar trebuie să ţină cont de faptul că niciun vin bun nu se face „ la întâmplare”, şi cu atât mai puţin, extractele vegetale! Disciplina şi precizia trebuie să înlocuiască aproximarea şi dibuiala. Un colţ-laborator, cu echipament minimal, poate înlocui fără dubii colţul ascuns al grădinii şi duhorile sale de rigoare...

Liniştiţi-vă, nu este nevoie să investiţi o avere, nici să vă schimbaţi radical obiceiurile... Urmărind sfaturile noastre, vă veţi apropia pas cu pas de aceste obiective, încurajaţi fiind de rezultatele obţinute, acestea vor reprezenta cel mai bun stimulent personal. Ingeniozitatea şi recuperarea vor fi aliaţi importanţi pentru cei mai puţin norocoşi, dar nu eliminaţi câteva instrumente care vă vor ajuta să progresaţi: doar astfel veţi putea obţine produse ale căror rezultate vor fi omogene, sigure şi reproductibile.

Să nu-i mai spunem purin de urzică!

Parametrii de obţinere şi de utilizare a purinului de urzică sunt numeroşi, atât de numeroşi încât, de multe ori, fac obiectul unor aproximări dramatice. Asupra acestora vom insista căci, până acum, aceştia ne-au condus la obţinerea unui produs al cărui defect major nu era mirosul urât, cum s-ar crede, ci mai degrabă caracterul eterogen extraordinar şi eficienţa aleatorie, pentru a nu spune mai multe...

Înainte de a aborda în detaliu aceşti parametri diferiţi şi de a face un bilanţ al recentelor descoperiri în materie (pH-ul apei, fermentaţie controlată, moduri de aplicare...), am dori să abordăm aici un aspect care este important pentru noi... Înlăturarea imaginii peiorative de purin de urzică. Cei răi de gură comentează că, dacă intitulăm această carte *Purinul de urzică & Co.,* nu vom ajunge nicăieri! Frumos mod de gândi, n-am ce spune! Totuşi, chiar şi

în această carte, cu excepţia introducerii, nu veţi mai găsi menţionat termenul „purin”, nu fără a fi denunţat din nou!

Gata cu purinul, *out*! Faceţi loc extractelor vegetale, fermentate sau nu; un nou termen, care are, printre alte avantaje, calitatea de a îngloba toate modurile de obţinere: de la infuzie la decoct sau fermentaţie. Într-un viitor apropiat, alte extracte vegetale li se vor alătura, ne gândim îndeosebi la uleiurile esenţiale ale căror aplicaţii promiţătoare se întrezăresc astăzi. Vă întrebaţi de ce am folosit „purin” în titlul acestei cărţi? Deoarece, cultural vorbind, acest termen este ancorat în inconştientul nostru de grădinari şi agricultori şi, dacă vrem să fim siguri că cititorii noştri prevăd fără ambiguitate tema discuţiei noastre, *Purinul de urzică & Co.* are meritul de a fi clar şi limpede…

În plus, suntem conştienţi că termenul nu va dispărea din limba noastră peste noapte. Însă trebuie să facem efortul de a-l utiliza cât mai puţin posibil, alungându-l încet-încet din vocabularul nostru şi înlocuindu-l cu cel de „extracte vegetale”, făcând aceasta, disciplina noastră nu poate să arate decât mai bine. E o oportunitate contestarea acestei imagini greţoase, asociată inevitabil cu zeama de plantă. Poate că n-o fi mirosind a trandafiri, însă noile voastre extracte vegetale vor mirosi mai puţin neplăcut decât cele obţinute în trecut. Este posibil, cu un minimum de metodologie, să limităm neplăcerile.

Prin ce miracol? Printr-un control al fermentaţiei, bineînţeles. Revenim la comparaţia noastră cu vinul. Printre acţiunile fundamentale care trebuie readuse în discuţie se numără macerarea prelungită. Or, ce făceam noi până acum? Putrefacţii, 8 din 10 preparate le tratam în acest mod, ca să nu zicem mai multe. În consecinţă, produsele obţinute astfel merită pe deplin apelativul „zeamă”, şi încă pe bună dreptate!

Extractul vegetal nu mai miroase urât!

Acesta este într-adevăr unul dintre cele mai mari progrese din ultimii opt ani, şi anume, controlul fermentaţiilor, pe care îl veţi găsi detaliat în paginile care urmează. Deja cunoscut de mult timp, acest control nu a fost aplicat decât rar. În niciun text consultat, dintre cele apărute între anii 1970 şi 1995, nu a fost menţionat. A trebuit să ajungem în 1997 şi la ediţia a treia a cărţii *Secretele urzicii*, care conţine sinteza experimentelor unui producător de extracte de urzică[1], J.-Cl. Chevalard, în care, în sfârşit, au fost formulate negru pe alb sfaturi de producţie clare şi precise! Nimeni, până atunci, nu a măsurat cu adevărat consecinţele unei astfel de greşeli, toată lumea se mulţumea doar cu rezultate care depindeau mai mult de soartă decât de o reală iscusinţă. Un progres esenţial, dar care nu e totul. Aşa cum o alimentaţie sănătoasă nu e suficientă pentru a pune pe picioare un organism aflat într-o mare de stres permanent, adăugarea de extracte vegetale, chiar fabricate în mod corespunzător, nu ajunge pentru a soluţiona toate problemele culturale…

[1] *Nota editorului: Orticien,* în limba franceză – denumire a meseriei de producător de extracte vegetale fermentate din urzică şi din alte plante. *Orticien* este marcă înregistrată deţinută de Jean-Claude Chevalard.

Rămâne să luăm în calcul toate momentele propice absorbţiei lor, condiţiile şi cantităţile puse la dispoziţie, fără a uita ansamblul parametrilor de dezvoltare a plantei.

Printre aceştia, alţi parametri la fel de importanţi au fost izolaţi, iar urmările pozitive ale acestui control, rapid apreciate. Este vorba, de exemplu, de calitatea apei de pregătire, pH-ul soluţiei finale de care depinde, de asemenea, calitatea apei utilizate la prepararea produselor, pH-ul soluţiei finale de care depinde, de altfel, calitatea apei utilizate pentru a alimenta plantele etc. Pe lângă aceste elemente cuantificabile, măsurabile cu un minimum de instrumente simple şi la îndemâna tuturor, nu trebuie să uitaţi să apreciaţi elementele înconjurătoare. Meteorologia este, în acest domeniu, esenţială: perioada de secetă, apropierea ploilor torenţiale sunt elemente determinante în alegerea condiţiilor de aplicare şi a şanselor de reuşită sau de eşec, deoarece, să nu uitaţi niciodată, nu se câştigă întotdeauna cu extractele vegetale! Un tratament prost gândit sau fără fundament real poate fi un stres suplimentar pentru plantă!

Înainte de a aborda alte aspecte esenţiale ale subiectului, se impune o ultimă observaţie fundamentală: schimbarea atitudinii noastre faţă de extractele vegetale. Există o concepţie greşită, pe care trebuie să o alungăm din mintea noastră: cum că extractele de plante în general, cel de urzică în special, ar fi îngrăşăminte organice, şi nimic mai mult. Impropriu, pentru că acestea nu servesc la hrănirea plantelor, ci le şi stimulează creşterea! Aceasta este ideea novatoare şi pe care ar trebui să ne-o implementăm: majoritatea extractelor vegetale sunt... biostimulatoare.

E vremea noii descoperiri: elicitorul[2]!

Toate lucrările recente (a căror iniţiativă revine unui producător, Jean-Claude Chevalard, şi numai lui – trebuie să fim oneşti şi să facem această precizare) au demonstrat, în mod clar, că principalul interes al extractelor vegetale este să stimuleze planta... Să-i stimuleze creşterea, dar şi sistemul imunitar. E elicitorul, nou descoperit în botanică, care ne face să regândim complet alimentaţia plantelor. Acesta se găseşte în sol, este un element nutritiv de bază pentru orice plantă, cu rolul de a reactiva flora microbiană. Iată de ce extractele vegetale fermentate acţionează în mod spectaculos pe solurile lucrate corespunzător, şi mai puţin pe cele lucrate după precepte de agricultură biologică. Cu cât lucraţi mai mult pe soluri afectate, cu atât aşteptaţi mai mult timp apariţia rezultatelor!

2 *Elicitorul este o moleculă produsă de un agent fitopatogen, care declanşează în mod natural mecanismele de apărare ale plantei; se găseşte în sol.*

Prin urmare, atunci când vom folosi extractele, nu va mai fi în sensul *„îngrăşăm culturile pentru a obţine o producţie bogată”*, ci gândindu-ne mai degrabă că *„aducem elementele necesare revitalizării solului şi unei bune alimentaţii a plantelor, indispensabile pentru dezvoltarea lor; îi voi îmbunătăţi rezistenţa şi randamentul, în acelaşi timp!”*

O concluzie evidentă a acestei abordări este că: extractele vegetale, exclusiv, nu vor rezolva toate problemele fitosanitare ale culturilor. Nu e un panaceu, nici nu există aşa ceva, e o altă eroare pe care trebuie să o depăşim!

În schimb, pentru a asigura un bun echilibru culturilor, dispunem de acest adjuvant esenţial care sunt extractele. E păcat să ne lipsim de el, fie că lucrăm în cultura agricolă convenţională, fie că lucrăm în cea biologică. Extractele vegetale le vom folosi pe o plantă sănătoasă, astfel încât presiunea parazitară să fie cât se poate de redusă: cât să fie suportabilă pentru cultură.

Aceasta înseamnă că ar trebui să intervenim cât mai puţin posibil, ideal ar fi chiar deloc.

Ne aflăm într-o logică de consolidare a stării sanitare a plantei, altfel spus, într-o adevărată acţiune de prevenire; aceasta nu are nimic în comun cu cea practicată în agricultura convenţională, unde solurile şi culturile sunt stropite cu molecule chimice, care au drept consecinţe principale slăbirea nivelului sistemului imunitar al plantei şi apariţia rezistenţei paraziţilor la produsele de tratament.

Acestea fiind spuse, am dori să înţelegeţi că eradicarea completă a paraziţilor şi a agenţilor patogeni nu trebuie să devină o obsesie. Paraziţii sunt prezenţi, dar ei nu reprezintă o ameninţare mai importantă decât aceea a miliardelor de microbi care încarcă aerul pe care îl respirăm în fiecare moment. Decenii de agricultură chimică au demonstrat că eradicarea completă era, în fapt, pură utopie. Prin urmare, va trebui să învăţăm să trăim cu ei şi să regândim rapoartele pe care le avem cu paraziţii şi cu bolile.

O nouă abordare în lupta contra paraziţilor

Nouă ne revine rolul de a controla aceste populaţii, făcând tot ceea ce putem. În acest sens, extractele vegetale ne sunt de mare folos prin diversitatea lor.

Şi dacă, într-o zi, echilibrul va fi perturbat, la fel de inevitabil ca apariţia unei gripe păcătoase, aceleaşi produse ne vor ajuta să luptăm eficient împotriva bolilor parazitare.

Într-adevăr, nu toate extractele sunt biostimulatoare, multe dintre ele acţionând ca veritabile insecticide şi fungicide, altele sunt antibacteriene sau repelente foarte eficiente.

Extractele de coada-calului, ferigă, vetrice, usturoi sau piretru fac parte din acest arsenal, şi acestea nu sunt decât cele mai cunoscute.

Prin urmare, în marea majoritate a cazurilor, putem să controlăm agresiunea care ne ameninţă culturile, prin mijloace naturale, respectând mediul şi, prin urmare, respectându-ne propria sănătate.

Ceea ce este adevărat astăzi va fi, fără îndoială, şi mai adevărat mâine. Deoarece cunoştinţele noastre vor progresa... Aşa cum am mai spus-o, suntem abia la începutul descoperirilor în materie de funcţionare şi de utilizare a extractelor vegetale. Această noţiune de biostimulator este atât de nouă, încât produsele descrise aici nu au nicio existenţă legală din punct de vedere comercial...

De aceea, să nu ne fie teamă de progres, el e cel care mâine va pune la îndoială tot ce stă scris aici; cunoştinţele noastre sunt făcute ca să evolueze, nu să rămână pe loc. Nu este nicio ruşine să ne înşelăm astăzi, dacă mâine vom corecta aceste „greşeli", pentru a construi un viitor mai bun, nimic nu face mai mult rău decât starea de inerţie!

În acest sens, am întocmit ultimul capitol al acestei cărţi, un capitol ale cărui rânduri vor fi scrise de dumneavoastră... Experienţe proprii vor putea fi consemnate acolo şi, dacă vor avea o bază comună, veţi putea să le comparaţi cu cele ale colegilor voştri. Veţi avea posibilitatea să trageţi propriile concluzii, în urma testelor pe care le veţi iniţia. Nu uitaţi că lista de plante utilizate aici, chiar dacă reprezintă o bază solidă, nu este integrală, nici pe departe. Încurajaţi de sfaturile primite, nu ezitaţi să testaţi alte plante, în funcţie de resursele voastre, de mediul climatic în care trăiţi. Deveniţi voi înşivă experimentatori curioşi...

Aşadar, împărtăşiţi-ne rezultatele voastre, pentru a progresa împreună într-un domeniu promiţător şi care se bazează pe speranţa că vom mai putea lucra încă mult timp pământul respectându-l, aşa cum ne respectăm mama care ne hrăneşte.

Spiritul cărţii este... plantele care vin în ajutorul altor plante

Această carte se prezintă, înainte de toate, ca un ghid practic, un repertoar despre cum se utilizează o farmacie de familie, şi e adaptat pentru toate spaţiile verzi ale zonei continentale... O farmacie pe care fiecare dintre voi va putea să o creeze în funcţie de nevoile şi de disponibilităţile proprii. Pentru acest lucru, veţi găsi în paginile care urmează o mulţime de informaţii, atât despre modurile de fabricare a produselor, cât şi sfaturi de stocare şi de utilizare precise.

Bineînţeles, aceste sfaturi nu privesc doar extractul fermentat de urzică, ele înglobează o gamă vastă de extracte vegetale utilizate în prezent în agricultură şi în legumicultură, că

Eric Petiot, peisagist care-şi împarte timpul între a îngriji şi a face experimente pe plante

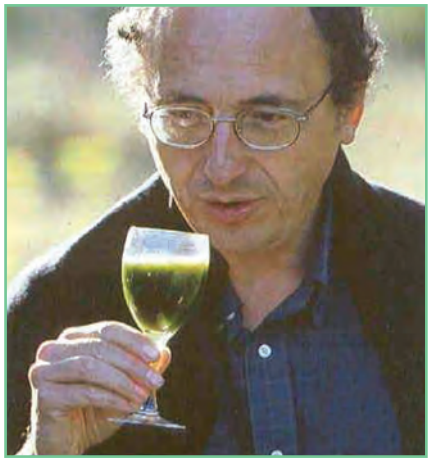

Jean-Paul Collaert, jurnalistul proprietar al unei grădini din suburbia pariziană, convins de mult timp că trebuie să-şi lucreze paradisul în armonie cu forţele naturii

Bernard Bertrand, ţăran şi scriitor care practică agricultura biologică de 25 de ani într-o mică fermă, puţin atipică, din Pirinei

sunt sau nu fermentate. Am exclus în mod voluntar plantele exotice şi algele, pentru că, pur şi simplu, nu poate fi vorba de ele în termeni de producţie proprie. În ciuda acestui lucru, ansamblul propus se constituie într-o panoplie care ar corespunde majorităţii cazurilor întâlnite în grădinile mici sau mari şi în exploatările agricole de genul grădinilor de zarzavaturi şi de pomi fructiferi. Am adunat aici fructele propriilor noastre experienţe:

Deşi valoroase, aceste trei experienţe nu ni s-au părut totuşi suficiente. Subiectul este foarte vast, iar disciplina a suferit multe schimbări în ultimii ani, astfel că am decis să ne sprijinim propunerile şi pe experienţele altora.

Pentru aceasta, am dat cuvântul altor cinci recunoscuţi utilizatori şi producători de extracte de plante. Alegerea lor nu s-a făcut la întâmplare: toţi au fost pionieri, la un moment sau altul, atât ca profesionişti, cât şi ca amatori pasionaţi de o cauză comună: aceea de reînnoire a extractelor vegetale, fermentate sau nefermentate.

Cantitatea de informaţii colectate aici ar trebui să-i satisfacă pe cei mai curioşi dintre dumneavoastră.

Plantele care ajută grădinarul

Toate plantele care cresc în împrejurimile casei voastre prezintă un interes nutritiv pentru grădină. Fie că sunt transportate pentru compost, fie că sunt utilizate în extracte fermentate sau nu, toate au un potenţial deloc neglijabil.

Acestea fiind spuse, nu este dificil doar să alegeţi, ci trebuie să ştiţi şi care vor fi efectele acestor plante, odată transformate în biostimulatori. Or, pentru moment, nu toate au fost testate, dar chiar şi printre acelea care au fost testate, se află plante pe care noi înşine nu le utilizăm. Pentru că această muncă este rodul propriilor noastre experienţe, selecţia a fost simplă: au fost alese plantele cu care cel puţin unul dintre noi are obiceiul să lucreze. Cu toate acestea, nu afirmăm că alte plante ar fi ineficiente. Dimpotrivă, ele merită să fie studiate îndeaproape şi, acolo unde e cazul, să facă, la rândul lor, obiectul unei cărţi publicate.

Motivul pentru care nu le-am citat este ca să nu ajungem să facem o compilaţie de informaţii mai puţin sau

deloc verificate. Viitorul va aduce cu el recolta...

În această selecţie, câteva plante au rang de vedete: ele singure ar putea forma celebra trusă de ajutor care remediază majoritatea bolilor din grădină. Aşa cum se întâmplă întotdeauna, vedetele sunt în număr de patru... Aceşti muschetari verzi se numesc: urzică, tătăneasă, coada-calului şi feriga-de-câmp.

Cum să utilizăm extractele în mod corespunzător

Dacă, odată ajunşi la acest capitol, vă veţi găsi în preajma unei serii de bidoane mici şi rotunde (atenţie la dubla fermentaţie!), e momentul să aflaţi cum să utilizaţi produsele preţioase pe care le conţin.

Ca şi procesul de obţinere, utilizarea extractelor vegetale nu ar trebui să sufere de aproximaţie, iar pentru aceasta, trebuie să facem apel la „arta nuanţelor”. Există câteva reguli esenţiale care trebuie respectate cu sfinţenie, pentru a nu ajunge la riscul de a strica o muncă minuţioasă de fabricare de mai multe săptămâni. De multe ori, aceste reguli ţin de bun-simţ, e ca şi atunci când daţi apă plantelor care au nevoie de ea. Experienţa demonstrează că nu este inutil să tot repeţi regulile, şi aceasta o să facem şi noi aici.

Înainte de a aborda tratamentele însă, trebuie să ştiţi de ce le veţi face. Amintiţi-vă introducerea şi paragraful consacrat schimbării de spirit...

E momentul propice să vă lăsaţi cuprinşi de această stare nouă de spirit. Prima voastră preocupare va fi să interveniţi devreme asupra plantelor, pentru a le oferi toate şansele să crească sănătoase. „Anticiparea” ar putea fi cuvântul-cheie al acestei metode.

Dacă prevedeţi că plantele vor fi afectate, căutaţi pulverizatorul pentru a le ajuta să treacă peste această etapă dificilă. La semănat, la răsădire, la plantare, dar şi după altoire, tăiere, curăţare etc.

Atenţie însă, nu cădeţi în cealaltă extremă, deoarece, şi aici, după cum se ştie, ce e prea mult strică, iar aplicările prea dese pot să inducă reacţii negative. Ţineţi minte că, pentru o cultură erbacee (legume, flori, peluză etc.), aplicarea produsului biostimulator o dată la zece-cincisprezece zile, în funcţie de starea vegetativă a plantei, este o frecvenţă corespunzătoare. Pentru speciile lemnoase, trei-patru aplicări anuale, în etapele importante ale vieţii lor, înseamnă coerenţă (înmugurirea, înflorirea, fructificarea...).

Şi nu uitaţi: natura rămâne un teritoriu surprinzător, în care noi, oamenii, să detectăm excepţiile de la regulă... Ceea ce înseamnă că o observaţie minuţioasă de la bun început vă va permite să definiţi planurile optime de tratament.

1 CUM ACȚIONEAZĂ EXTRACTELE

Înainte de a visa la prepararea extractelor, ar trebui să ne întrebăm la ce folosesc ele în grădină. Cum pot extractele să ajute plantele să reziste împotriva agresiunilor? Pistele la care ne-a purtat reflecţia sunt mai numeroase decât faptele dovedite. Dar se ştie deja care sunt diferenţele dintre modurile de acţiune ale extractelor de plante şi cele ale produselor de sinteză sau cele ale moleculelor naturale concentrate, cum ar fi piretrina, care par similare acestora din urmă. Putem vorbi despre un nou mod de a interveni asupra plantelor şi, prin urmare, de a grădinări.

COABITAREA PLANTE – PARAZIȚI

Nu mai consideraţi plantele într-atât de fragile. Dacă ar fi fost aşa, nu ar mai fi existat de multă vreme. Majoritatea microorganismelor nu au capacitatea de a invada total o plantă. De cele mai multe ori, un acarian, un nematod sau o ciupercă nu ar găsi niciun interes să cotropească o plantă, căci, ca şi oamenii, manifestă anumite preferinţe: sunt mirosuri pe care le apreciază şi altele pe care nu le apreciază, sunt substanţe nutritive de care au nevoie şi altele de care nu au nevoie.

O poveste veche de când lumea

Plantele chiar nu s-au născut după ultima ploaie. Sunt pe Pământ de 400 de milioane de ani (din perioada siluriană a paleozoicului), de când plantele au cucerit uscatul şi au întâlnit primele animale, puţină vreme după aceea: gândaci gigantici deja mişunau prin pădurile din perioada carboniferă. O coabitare atât de îndelungată a permis această coevoluţie, mărturie stând cele trei mecanisme foarte subtile ale polenizării plantelor de către insecte.

Grădinarul a învăţat să trăiască cu paraziţii, renunţând să mai caute soluţii alternative din când în când, dovadă stă şi acest fumigator inventat în 1854, care îi permitea sulfurarea după plac a plantelor strânse mănunchi într-un fel de umbrelă ciudată, dar care lui, omului, îi asigura protecţie.

Strategia plantelor, mai degrabă una defensivă

În faţa prădătorilor dotaţi cu funcţia de mobilitate, plantele nu sunt chiar atât de dezarmate cum s-ar crede: asemenea castelelor fortificate din Evul Mediu, acestea dispun de bariere mecanice sau chimice, un arsenal de insectifuge, momeli şi diverse toxine. Dispun chiar şi de numeroase niveluri în a riposta – o mobilizare succesivă a mijloacelor de apărare, iniţial, nonactive.

Aceste mecanisme se declanşează pentru că sunt alertate de prezenţa moleculelor eliberate de agresori, elicitorii sunt cei care joacă acest rol de avertizare. Or, extractele fermentate conţin o serie de componente printre care se numără şi elicitorii. Mobilizând planta, extractul o pregăteşte de luptă. Poţiunea magică nu s-a descoperit încă, dar ne apropiem cu paşi rapizi de acest rezultat.

Să reînvățăm să fim toleranți

Plantele şi prădătorii lor coabitează, acest lucru fiind, în fond, mai economic, energetic vorbind. Datorită extractelor, avem capacitatea de a consolida posibilele mecanisme amorţite. Totul, fără a tulbura fauna existentă, atât de preţioasă. Lovitură dublă!

De ce să aplicăm tratamente?

În faţa acestor dovezi de protecţii pasive şi active, poate că vă veţi pune întrebarea: cum se face, atunci, că unele plante sfârşesc prin a muri? E ca într-o cursă de viteză: condiţiile meteorologice favorizează, uneori, agresorul. Ne referim cu precădere la perioada de sfârşit de vară, când alternanţa caniculă – furtuni constituie o conjunctură favorabilă apariţiei ciupercilor.

Varietăţile sensibile, care şi-au pierdut capacităţile de a recunoaşte agresorul sau care îşi mobilizează cu întârziere sistemul de apărare, pot fi luate prin surprindere. De altfel, un alt aspect care contribuie la slăbirea lor este şi faptul că plantele sunt cultivate (de către om), deci sunt scoase din contextul lor natural.

O ACȚIUNE MULTIPLĂ

Aplicând extractul de plante, nu se observă neapărat şi efectul scontat, nu imediat. Obsesia noastră este să ajutăm grădina să găsească un anumit echilibru, în funcţie de intervenţiile noastre şi de fauna existentă. Armonia cere răbdare, o calitate cu care grădinarul e înzestrat prin definiţie. Dă-i timp timpului, spunea cineva... În schimb, nu vom vedea doar o acţiune punctuală, ci vom asista la o îmbunătăţire generală.

Reţineţi că extractele stimulatoare ar trebui utilizate cât mai devreme posibil, în mod preventiv, în timp ce extractele destinate îngrijirii nu vor fi utilizate decât în prezenţa parazitului. Este o logică inversă a remediilor clasice: cu extractele din plante, căutăm, înainte de toate, să prevenim boala, la fel ca în medicina chineză.

Întărim plantele și, totodată, combatem dușmanul

Extractele de plante sunt adevărate cocktailuri moleculare şi care permit combaterea paraziţilor la nivel global, spre deosebire de tratamentele de sinteză, care conţin o singură moleculă. Astfel, datorită unui extract din plante aromatice aplicat pe coacăz, păr sau măr, combatem în primul rând insectele, dar, totodată, ajutăm arborele sau arbustul să se întărească, prin acţiunea metaboliţilor secundari prezenţi în extract, oligoelementele şi vitaminele. În anul următor, arborele sau arbustul manifestă mai multă vigoare şi dobândeşte mai multă rezistenţă. Nu are nimic de-a face cu o moleculă-fulger (din produsul chimic), ale cărei efecte colaterale sunt, cel mai adesea, slăbirea plantei sau distrugerea duşmanilor duşmanilor voştri...

Numeroasele molecule active din extracte acţionează în sinergie şi contracarează apariţia rezistenţei induse paraziţilor de produsele chimice.

Toată lumea ştie că afidele sunt mari campioni şi răspund la insecticidele chimice astfel: cu fiecare tratament, deşi mor în număr foarte mare, cele care supravieţuiesc dau naştere la specii foarte rezistente. Prin urmare, schimbarea moleculelor o dată la câţiva ani devine efectiv necesară. Poate că acest lucru le convine producătorilor, dar nu şi naturii, nici grădinarului...

La microscop

Se întâmplă adesea ca, după un tratament pe bază de extract insecticid, să nu distingeţi cadavrele insectelor la microscop. Totuşi, produsul a acţionat: astfel, în cazul păduchelui de măr, extractul de urzică blochează depunerea ouălor, opreşte dezvoltarea într-un alt stadiu sau antrenează apariţia insectelor înaripate care zboară mai departe pe alte plante-gazdă, cum ar fi pătlagina. Astfel, atacul a fost deturnat.

Să evităm fenomenele de dependență

Nimic nu se compară cu extractele din plante: extractul de urzică este şi insecticid şi rămâne la fel de eficient şi după zece ani începând cu prima utilizare. Şi surprinde de fiecare dată. Oricum, nu căutăm să distrugem toate populaţiile de dăunători, ci doar să le menţinem în limite rezonabile. Trebuie să permitem şi faunei utile să se bucure de ceva.

O NOUĂ STARE DE SPIRIT

Iată care sunt principiile fondatoare – parte integrantă din practica grădinăritului – atunci când apelaţi la ajutorul extractelor de plante.

Controlați

Să încercăm să controlăm populaţiile de dăunători, mai degrabă decât să le eradicăm. Să calmăm spiritele. Gândiţi-vă că, întotdeauna, în spatele dăunătorului, există un lanţ trofic care se sprijină pe acesta şi care îşi va face, oricum, treaba, în locul vostru: nu s-au văzut niciodată buburuze care să facă greva foamei.

Primăvara, observaţi grădina, în timp ce vă plimbaţi. În cazul în care extremităţile ramurilor de cireş sau de trandafir sunt intacte, având doar câţiva păduchi rătăciţi, un simplu tratament cu extract de ferigă este suficient pentru a întări plantele pe care le cunoaştem după sensibilitatea lor. Dacă se înmulţesc foarte repede, puteţi să treceţi la un extract mai puternic, cum este extractul de usturoi. Aceeaşi observaţie se aplică pentru bolile cauzate de ciuperci. Indiferent dacă le doriţi sau nu, acestea fac parte din peisaj, iar frunzele sunt acoperite de spori, la fel ca pielea voastră sau părul vostru. Imaginea unei grădini total dezinfectate este o nebunie.

Cu toate acestea, nu ar trebui să consideraţi extractele de plante nişte produse magice. Printr-o astfel de atitudine, vom sfârşi prin a le desconsidera. Altfel, ştim că nu există soluţie pentru focul bacterian, noi piste de cercetare ne indică uleiurile esenţiale ca posibil răspuns. De asemenea, nici împotriva şoarecelui-de-câmp şi a limacşilor nu s-au găsit soluţii: în legătură cu cei din urmă, nu dispunem decât de repelenţi cu efecte limitate în timp şi spaţiu.

În grădinăritul convenţional, sfaturile obişnuite de tratament preventiv şi sistematic sunt o insultă la adresa bunului-simţ: dacă nu le trataţi de cel puţin 20 de ori, nu veţi putea reduce înmulţirea paraziţilor niciun pic! Atunci, mai bine renunţaţi! Nu veţi slăbi doar plantele, ci şi veţi perturba grav mediul înconjurător. Experţii oficiali estimează că abia 1% din tratamente îşi ating ţinta, în timp ce restul se pierde în natură, atât de mult, încât a ajuns până la Polul Nord.

Întăriți

Aplicaţi extractele pentru a întări sistemul natural de apărare al plantelor. Uneori, slăbiciunea acestora nici nu se vede, ele duc provizoriu lipsă de enzime sau de substanţe nutritive din cauza carenţei de elemente minerale din sol, datorate sărăciei acestuia sau din cauza frigului care blochează schimburile. Uneori, când creşte într-un mediu care nu îi convine, planta nu are puterea să se descurce singură, trimite semnale de suferinţă care alertează grădinarul. În acest caz, extractul de plante este un simplu paliativ. Mai devreme sau mai târziu, va trebui să reflectăm cum să ne achiziţionăm un rododendron sau un arbust de Bougainvillea...

Grădinarii sau viticultorii care folosesc extractele de plante au putut să reducă masiv dozele obişnuite din tratamentele folosite, fie ele şi nonbio. Adăugând extract de urzică, zeama bordeleză diluată 1 la 10 rămâne la fel de eficientă!

Perseverați

Este nevoie de timp, mai ales când lucrăm cu arbori. Întărirea capacităţii de apărare necesită mulţi ani.

Spre exemplu, cazul unui castan care suferea de asfixierea rădăcinilor, ca urmare a unui aport masiv de pământ de rambleu, începe să se veştejească, indicând prezenţa ciupercilor patogene, în special Endothia. Injecţiile şi pulverizările cu extracte de plante asociate cu un element fertilizator pe bază de vermicompost au permis observarea unor semne de redresare... după patru ani. Gândiţi-vă la masa unui arbore şi la inerţia inevitabilă a acestuia. Cu toate acestea, în cazul plantelor perene sau anuale, al legumelor sau al arbuştilor, din fericire, întârzierile de reacţie sunt mai scurte. În general, o problemă legată de sol este mereu greu de vindecat.

Autosuficiența

Încercaţi să vă descurcaţi cu ce aveţi la îndemână. Doar nu vă imaginaţi că veţi găsi un echilibru raţional, dacă interveniţi constant în grădină cu plante sau cu extracte (de obicei,

Una dintre priorităţile care trebuie respectate

Am putea fi tentaţi să amestecăm extracte de plante vindecătoare cu cele care au efect stimulant: şi ar fi două reţete-miracol într-una singură! Dar e o nechibzuinţă, căci uitaţi că, după un tratament, o plantă bolnavă suferă o contrareacţie de moment, când nu mai este capabilă să extragă elementele minerale. Deci un stimulator nu serveşte la nimic. În schimb, câteva zile mai târziu, va fi cu adevărat bine-venit. Întâi îngrijiţi, apoi hrăniţi.

concentrate) venite din alt capăt al lumii?

În plus, ştiţi cum sunt cultivate şi recoltate plantele din care se extrage rotenonă?

Consideraţi că ar trebui să continuăm să favorizăm culturile comerciale la preţuri reduse, în detrimentul culturilor alimentare din ţările în curs de dezvoltare? Cu siguranţă, azedarach (neem) sau quassia sunt foarte eficiente şi există o mulţime de alcaloizi în plantele care cresc în climatele calde, dar acesta nu este un motiv pentru a neglija ceea ce ne înconjoară. Cu atât mai mult, cu cât suntem gata să pariem că studii viitoare vor demonstra proprietăţile extraordinare ale unor plante comune cum ar fi iedera, tisa sau cimişirul, de altfel, menţionate în cărţile vechi de agricultură.

Obţinerea şi utilizarea extractelor de plante sunt o cale de a intra în lumea experimentatorilor. Curiozitatea dumneavoastră se va hrăni cu multiple observaţii spilcuite din grădină şi din natură. Vă veţi pune la punct propriile reţete şi experienţe. Imaginaţi-vă mulţumirea pe care o veţi simţi atunci când veţi fi găsit soluţia împotriva melcilor şi a cârtiţelor!

Farmacia verde

Pentru a stopa principalele atacuri parazitare şi pentru a stimula plantele când e nevoie, cel mai bine este să dispuneţi de plante care să vă ajute la momentul potrivit. De aici, şi ideea de a proiecta un colţ de grădină pentru a le păstra. Multe dintre ele apar spontan, cum este cazul urzicii. În fişele consacrate plantelor, vă vom da toate indicaţiile care să vă ajute la implementarea unei strategii pe termen lung: plantarea, recoltarea, eventual, uscarea, pregătirea, stabilizarea, depozitarea... E vorba şi despre plantarea anumitor plante ici şi colo, mai ales plante decorative, dar care participă activ la biodiversitate şi atrag fluturii sau hrănesc albinele. Puteţi, de asemenea, cu precauţie şi în mod rezonabil, să le recoltaţi din natură (dacă nu le plantaţi).

AVANTAJELE EXTRACTELOR

În ceea ce priveşte extractele de plante, este derutantă încălcarea logicii obişnuite: problemă, apelarea la specialist, remediu. Ne este greu să acceptăm că unguentul făcut acasă, pe bază de tătăneasă, este mult mai eficient decât antibioticul prescris de farmacist. Iar avantajele nu se opresc aici, ci sunt numeroase, după cum urmează:

Extractele sunt economice

Materia de bază se procură uşor, iar echipamentul vi-l puteţi procura treptat. Doar plantele mai puţin întâlnite se cumpără: 1 kg de coada-calului costă mai nimic şi vă ţine un an.

Prepararea lor este amuzantă

Tot ce ţine de „mica bucătărie”, precum şi de învăţarea tehnicilor şi de observarea efectelor nu are nimic de-a face cu lectura neatractivă a dozelor şi a recomandărilor de siguranţă privind pesticidele, de origine naturală sau sintetică, deoarece utilizarea rotenonei nu este recomandabilă: acolo unde este scris negru pe alb că produce şocuri plantelor înseamnă că afectează întreaga grădină.

Extractele de plante se pot utiliza fără probleme şi în mediul urban, unde specialiştii firmelor de spaţii verzi tratează plantele costumaţi ca la Cernobîl, în timp ce mamele îşi plimbă bebeluşii în cărucioare nu departe de locul cu pricina!

Pot fi lăsate la îndemâna copiilor

Totuşi, nu se recomandă prezenţa copiilor când folosim pulverizatorul!

Dar, până acolo, strângerea plantelor implică recunoaşterea acestora, fiind, prin urmare, o excelentă lecţie de botanică. Mai apoi, pregătirea fierturilor, când facem să scadă pH-ul apei, nu e altceva decât o lecţie de chimie. Urmează aşteptarea, lecţia de răbdare. Doar la final pulverizaţi şi, chiar şi atunci, poate, cu un pulverizator pe măsura copilului, acesta are şansa de a observa îndeaproape insectele... şi iată lecţia de entomologie!

Putem profita de flora spontană

În loc să dispreţuiţi plantele din flora spontană, mai bine trataţi-le cu aceste buruieni: urzică, coada-calului, păpădie, tătănească, creţuşcă, ferigă-de-câmp, ştevie, vetrice, coada-şoricelului, brusture... Nu ca să vă aflaţi în treabă, ele vor deveni mai viguroase şi, astfel, capabile să recupereze din sol oligoelementele.

Datorită extractelor, acestea vor servi alte plante mai puţin pregătite în acest sens. Solidaritatea există în grădină. Se vede la cine pliveşte, e o atitudine bazată pe respect, şi nu pe eradicare.

Totul ţine de organizare

Trebuie să acordaţi timp acestor extracte, mai ales în timpul pregătirii. De fapt, experienţa arată că nu timpul real este problema – câteva minute, nu mai mult – ci faptul de a vă gândi la acest lucru şi a le acorda efectiv acest timp. Iată de ce vorbim despre asumarea unei responsabilităţi intelectuale prealabile. Odată ce aţi gustat din dulceaţa beneficiilor pe care le oferă extractele, totul va veni de la sine.

De altfel, deveniţi conştienţi de timpul necesar pentru a cumpăra produse din comerţ (şi să nu ne spuneţi că este o plăcere!), pentru a curăţa pulverizatorul, fără a mai vorbi de munca necesară pentru a plăti aceste produse. Spor la calculat!

Nu amenință sănătatea plantelor

Datorită extractelor, plantelor li se oferă substanţe elaborate complexe, care pot lipsi din solurile cultivate; dar trebuie ştiut că acestea trebuie aplicate cât mai diluate. Dacă agronomia clasică caută o eficienţă imediată, concentrând câteva materii active, noi utilizăm plantele în totalitate, aşa cum ne recomandă erboriştii. Toate aceste noţiuni ţin, de fapt, de fitoterapie.

Extractul fermentat de urzică aplicat la prima stropire pe pătlăgea, în primul rând, o va hrăni, e o îmbunătăţire, mai apoi, va juca rolul de antibiotic natural, căci alungă bacteriile nefaste din sol, eliberând substanţe prin rădăcini: elicitorii care vor întări sistemul natural de apărare. După aceea, va produce fitoalexine, iar tomata va fi mai rezistentă: mucegaiul va apărea mai târziu şi va fi mai puţin virulent.

Este indicat a se folosi deoarece conţine o varietate de molecule, printre care, și hormonii vegetali; extractele vegetale substituie aceste roluri. Doar extractele de alge pot să rivalizeze cu acestea, dar nu toată lumea locuieşte la malul mării, iar utilizarea lor repetată atrage afidele.

Extractele sunt 100% biodegradabile

Nu lasă reziduuri. Nu există riscuri pentru pânza freatică. Există multe produse în comerţ ale căror efecte nu le cunoaştem, fără să vorbim de aditivii rar menţionaţi pe etichete.

Nu vă temeţi dacă faceţi tratament cu extracte de plante în seră sau pe balconul dumneavoastră. Animalele domestice nu sunt în pericol.

IMPORTANT!

Cu toate acestea, asiguraţi-vă că împărţiţi dozele în două, pentru că spaţiile închise şi căldura pot provoca arsuri plantelor.

Nu e nevoie de protecţie

Este inutil să vă echipaţi ca un cosmonaut pentru a efectua tratamentele, nici măcar o pereche de mănuşi nu este necesară, în timp ce aceste măsuri de protecţie sunt obligatorii atunci când manevraţi produsele din comerţ, chiar dacă sunt ambalate în capsule predozate; există întotdeauna momente în care riscăm să intrăm în contact cu lichidul: e de ajuns o simplă rafală de vânt pentru ca stropii să se proiecteze pe dumneavoastră.

Din toate cele spuse până aici, două sunt consecinţele logice:

- Uneori, trebuie să trataţi plantele la intervale scurte, deoarece produsele sunt biodegradabile. Este cazul tătănesei, al pelinului, al rubarbei şi al socului, folosiţi ca repelenţi. Ţineţi minte că sfatul este valabil şi pentru acaricidele sau pentru produsele din comerţ împotriva coşenilei, doar că au consecinţe cu totul diferite asupra mediului.
- Nu trebuie să vă abţineţi să mâncaţi fructe din copac sau legume direct din grădina de zarzavaturi, una dintre cele mai mari plăceri ale grădinăritului. Liniştiţi-vă şi dacă simţiţi mirosul puternic al unor extracte, acesta nu se impregnează pe recolte, cu excepţia situaţiilor în care nu le-aţi tratat recent sau în doze exagerate, obligatoriu când tratamentul o cere.

2

CUM SĂ PREPARAȚI CORECT EXTRACTELE DE PLANTE

În acest capitol, vom vedea la modul concret cum se prepară diversele extracte de plante. Ne vom referi în continuare la o serie de protocoale care au fost puse la punct şi testate de specialişti pe parcursul mai multor ani. Bazându-vă pe experienţa acestora, veţi obţine rezultate imediate, fără a mai fi nevoiţi să faceţi nenumărate încercări.

Desigur, aceasta nu vă împiedică, odată baza de cunoştinţe însuşită, să încercaţi propriile experimente.

Extractele obţinute prin fermentare merită un loc de onoare, căci constituie, probabil, categoria cea mai interesantă de preparate din plante. Ele aduc în ecuaţie nu doar plantele propriu-zise şi componentele lor, ci şi bacteriile şi numeroasele lor enzime. Fermentarea este o fază de viaţă de o bogăţie extraordinară. Între o plantă şi extractul fermentat obţinut din ea există tot atâtea diferenţe cât între fulgii de cereale şi pâine sau între lapte şi brânză. Fiecare are proprietăţi excelente, dar diferite. Doar extractele obţinute prin fermentare combină funcţia de stimulare, cea de întărire a imunităţii şi o acţiune directă, cel mai adesea, repulsivă.

EXTRACTELE OBȚINUTE PRIN FERMENTARE

Ce apă să folosiți?

Extractele fermentate sunt rezultatul unui proces spontan, dar, totodată, controlat al fragmentelor de plante în apă. Nu are nimic de-a face cu nişte găleţi umplute cu apă şi buruieni şi lăsate, pur şi simplu, în plata Domnului! Neglijenţe de genul acesta generează infinite eşecuri.

Apa de ploaie

Folosiţi de preferinţă apă de ploaie, la temperaturi de 15-25°C. Iarna, lăsaţi apa să se dezmorţească într-o încăpere încălzită.

La o temperatură mai mare de 25°C, se produc degradări enzimatice de nedorit.

Pentru recuperarea apei de ploaie, e suficient să plasaţi un recipient sub un burlan. Evitaţi însă bidoanele ruginite!

Chiar şi aşa, uneori, se observă prezenţa unor urme de materii calcaroase sau de azbest (dacă acoperişul e din plăci de azbociment). În funcţie de regiune, apa de ploaie este mai mult sau mai puţin acidă. Până la un pH de 5, nu e cazul să vă faceţi probleme. Dincolo de această valoare, corectaţi pH-ul adăugând puţină cenuşă de lemn.

Recuperarea apei de ploaie de pe acoperişuri este cel mai bun mijloc de a dispune de apă de calitate, esenţială în aplicarea tratamentelor.

Apa de robinet

Utilizarea apei de la robinet are multe inconveniente, provocate în special de conţinutul ridicat de clor şi de calcar. Dacă aveţi posibilitatea, vă veţi convinge de aceasta aruncând o privire peste analizele anuale furnizate de compania furnizoare de apă.

Clorul este un oxidant puternic şi este destinat dezinfectării apei până să ajungă în robinetele noastre. Un extract din plante este sărăcit de posibila prezenţă a acestuia, căci contracarează acţiunea bacteriilor.

Chiar şi aşa, există un remediu simplu: lăsaţi apa la aer într-o găleată largă, din plastic, vreme de 2-4 zile, în funcţie de conţinutul său de clor, din când în când, amestecaţi.

De reţinut:

- Pentru a avea succes în prepararea extractelor de plante, este esenţial să:
- Folosiţi, mai degrabă, apă de ploaie şi care să nu conţină calcar.
- Atunci când preparaţi cantităţi mai mari de extracte, se obţin rezultate mai bune decât când faceţi „porţii” mici.
- Extractele trebuie amestecate cel puţin o dată pe zi.
- Atunci când amestecaţi, urmăriţi dacă un strat de bule de aer urcă la suprafaţă, dacă da, acesta este semnul că extractele mai fermentează.
- Filtraţi, puneţi la păstrare sau folosiţi imediat.
- Păstraţi extractele într-o pivniţă sau o cămară.

Problema calcarului

Calcarul înfundă stomatele frunzelor şi împiedică stimularea creşterii prin frunze.

El modifică pH-ul (aciditatea, măsurată cu un pH-metru, v. p. 34). Dacă pH-ul este mai mare de 7, Michel Barbaud ne recomandă să adăugăm oţet din alcool, din cel care se găseşte în comerţ, în doza de 250 ml de oţet la 30 de litri de apă, în vederea scăderii cu o unitate a pH-ului apei.

Apa de puț?

Apa de puţ sau cea de izvor este adesea dură (are conţinut mare de calcar) şi încărcată de nitraţi. Dacă nivelurile indicate în urma unei analize nu permit folosirea respectivei ape pentru consum, nu o folosiţi nici pentru extracte, chiar dacă o putem folosi fără contraindicaţii pentru udarea plantelor.

În ce recipient?

Pentru ca plantele să fie bine scufundate în lichid, trebuie să folosiţi un recipient supradimensionat (de o capacitate de 15 litri atunci când vreţi să preparaţi 10 litri de extract), mai mult înalt decât larg. Gândiţi lucrurile la scară mare, mai ales că extractele fermentate sunt uşor de păstrat. Dacă aveţi, de pildă, multă urzică la dispoziţie, o pubelă de 30 de litri, solidă şi cu pereţii groşi, e cu mult mai practică decât trei găleţi a câte 10 litri fiecare.

Plasticul, mai bun decât lemnul

Experienţa ne-a învăţat că butoaiele şi ciuberele de lemn îşi au limitele lor. Ele sunt grele şi nu destul de etanşe. Dacă apucă să se usuce între două perioade de folosinţă, încep să curgă.

Pe de altă parte, atunci când sunt noi, lemnul din care sunt făcute eliberează taninuri; iar dacă acele butoaie au fost folosite în procesul de vinificaţie, nu poţi fi întotdeauna sigur că sunt lipsite de substanţe nocive reziduale. Nu folosiţi găleţi metalice, cu excepţia celor

Recipientul: o chestiune de volum

În opinia lui Jean-Claude Chevalard, cu cât recipientul ales pentru fermentare este mai voluminos, cu atât se pot evita mai uşor blocajele în procesul de fermentare, în special în cazul în care temperatura coboară drastic în timpul nopţii. Masa mare de preparat are inerţie termică.

El recomandă pubele sau cuve de cel puţin 50 de litri, idealul situându-se în jurul unei capacităţi de 200 de litri. În ceea ce-l priveşte, utilizează cuve de inox cu o capacitate de aproape 6 000 de litri!

din inox, cum sunt, de exemplu, cele folosite de apicultori – problema este că sunt scumpe, aceasta, dacă nu reuşiţi să le procuraţi la preţ de ocazie.

Dozele de plante

Se umple recipientul până la ¾ din capacitate cu plante proaspăt tăiate cu foarfeca de gard sau cu cea de pomi. Unii se mulţumesc să pună plantele în recipient şi să le taie apoi cu foarfeca de gard. Scopul fragmentării plantelor este să faciliteze extragerea substanţelor active, prin spargerea „buzunarelor" cu uleiuri volatile sau a vacuolelor în care se află anumiţi metaboliţi secundari. Această operaţie este de o importanţă crucială pentru reuşita extractelor de soc, ferigă, pelin, salvie, rubarbă (revent), levănţică – plante cu ţesuturi tari.

Se foloseşte aproximativ 1 kg de plante proaspete la 10 litri de apă, în unele cazuri, mai puţină (a se lua în considerare sfaturile date în cele ce urmează). Dacă se folosesc plante uscate, doza coboară la 100-200 g de plantă, după caz (dozări precise, după cum se precizează în fişele consacrate plantelor).

Plante proaspete sau plante uscate?

Uscarea plantelor vă permite să dispuneţi de ele şi în afara sezonului de recoltare (coada-calului, feriga, în special, şi care sunt foarte utile la începutul primăverii) sau atunci când, din cauza vreunei probleme stringente, nu aveţi vreme pentru cules.

Controlul fermentației

Chiar dacă e spontană, fermentarea necesită o monitorizare cu atât mai atentă, cu cât aveţi mai puţină experienţă. În timp, veţi ajunge să reperaţi cu uşurinţă stadiile critice. Ca preambul, o regulă generală de care să ţineţi cont ar fi: cu cât temperatura este mai ridicată, cu atât extractul fermentează mai repede. Iar acest proces poate dura de la 5 la 30 de zile! În medie, la o temperatură de 18-20°C, un extract fermentat de urzică este gata în mai puţin de 15 zile.

Vincent Mazière recomandă să nu se depăşească doza de urzică din preparate: 800 g de urzică - şi nu 1 kg - la 10 l de apă. De aceeaşi părere este şi Jean-Claude Chevalard, care a observat că, folosind o cantitate mai mare de urzică, nu obţinem un extract mai concentrat ori mai eficace.

Înăuntru sau afară?

O cămară sau un simplu garaj e perfect. Pivniţa este, adesea, prea rece, iar podul, prea cald. Este bine să acoperiţi recipientul cu un capac, dar acesta să nu fie etanş. În lipsa unui capac, o bucată de pânză ţesută rar sau un sac de iută rezolvă problema.

Michel Barbaud propune ca procesele de fermentaţie să se realizeze într-un loc ferit de lumină: dacă temperatura este ridicată, el execută pritocirea după doar patru zile, iar după ce a acidifiat lichidul, filtrează şi păstrează extractul într-o cuvă închisă.

Proiectarea şi amenajarea unui loc destinat preparării plantelor contribuie la a vă motiva. Ideal ar fi ca acesta să fie situat în apropierea unei surse de apă şi amenajat cu rafturi pentru a avea la îndemână tot „arsenalul" necesar; astfel, câştigaţi şi timp. E, de asemenea, o economie de energie şi o posibilitate de a lucra îngrijit, cu răbdare, după regulile... artei.

Se pot folosi și plante uscate

Jean-Claude Chevalard foloseşte doar plante pe care le usucă el însuşi, pentru a putea controla mai uşor dozele şi pentru a obţine preparate care au conţinuturi uniforme.

Din aceleaşi motive, nu lucrează în aer liber, ci într-un hangar mare.

El amestecă în fiecare zi preparatele care fermentează în cuve şi observă continuu cum se ridică bulele de aer către suprafaţă – semnul că lucrurile funcţionează. Când nu se mai formează bule (nu ne referim aici la spuma fină de la suprafaţă şi care nu trebuie confundată cu bulele mari de aer produse prin amestecare), se ştie că a sosit momentul pentru pritocire şi filtrare, fermentarea fiind, astfel, întreruptă. Acum se extrag preparatele în bidoane, fără a permite aerului să pătrundă în ele.

Cazul familiei Lamiaceae

Plantele din familia Lamiaceae sunt foarte bogate în substanţe preţioase şi apreciate ca atare în medicină, acestea sunt: salvia, rozmarinul, cimbrul, menta, melisa – pentru a nu cita decât câteva dintre ele.

Azi, în Elveţia, se fac experimente importante pe baza extractelor fermentate din aceste plante. De multă vreme deja, se ştie că salvia poate fi eficace în lupta împotriva manei-cartofului.

Când lucrurile nu demarează

Uneori, se întâmplă ca fermentarea să nu demareze spontan. Vincent Mazière a observat că aceasta se întâmplă când vremea e închisă, când afară e înnorat şi când e frig.

El îşi fabrică întotdeauna extractele afară, deoarece doreşte să profite de razele soarelui, care-i încălzesc cuvele; mai apoi, extractele filtrate le stochează în spaţiul special amenajat în imediata apropiere a clădirii.

Atenţie însă la a nu amesteca Lamiaceae cu alte plante aflate în proces de fermentare, căci există posibilitatea de a bloca fermentarea.

În orice caz, amestecarea plantelor înainte de fermentare nu este recomandată, şi profesioniştii nu o practică (v. p. 61).

Momentul optim... și mirosurile în detectarea acestuia

Fermentarea se va controla zilnic amestecând extractul vreme de câteva minute, efectul fiind cel de omogenizare a preparatului. Făcând aceasta, verificaţi dacă un strat de mici bule omogene se ridică dinspre fundul recipientului. Nu confundaţi aceste bule cu cele care rezultă în urma amestecării propriu-zise. Când bulele efervescente nu mai apar la amestecare, procesul de fermentare s-a încheiat. Începând cu acest moment, veţi avea maximum două zile la dispoziţie pentru a filtra şi a folosi preparatul sau pentru a-l pune la păstrare. Dacă vă aflaţi în plină perioadă caniculară, nu aşteptaţi atât de mult: faceţi acţiunile necesare privind respectivul extract în momentul încheierii procesului de fermentare, altminteri, el va intra în putrefacţie.

În cea mai mare parte, procesul de fermentare trebuie să se petreacă în prezenţa oxigenului, prezent, iniţial, în apă şi, mai apoi, prin oxigenul care pătrunde în preparate prin amestecările succesive.

Rareori puteţi găsi un spaţiu care să fie potrivit atât pentru păstrarea, cât şi pentru uscarea plantelor.

O frânghie de rufe întinsă sub o copertină, la adăpost de razele soarelui, ajunge pentru a asigura uscarea corectă a plantelor, care trebuie legate în mănunchiuri şi atârnate cu florile în jos.

Şi chimia are un miros

Chiar dacă nu folosim extractul de urzică pe post de parfum, putem reţine că mirosul său, comparabil cu cel al urinei unei vaci sănătoase, nu este deloc respingător (asta, bineînţeles, dacă fermentarea e oprită la momentul potrivit).

Nu acelaşi lucru se poate spune despre produsele chimice de sinteză, care sunt cu adevărat irespirabile. Simţul mirosului ne intră în alertă: materiile volatile se fixează electrostatic pe particulele de praf din aer sau pe picăturile microscopice pulverizate, care le transportă pe o distanţă considerabilă. Aerosoli de care bucuroşi ne-am lipsi!

Două trucuri pentru reducerea mirosurilor dezagreabile

Unele extracte sunt mai urât mirositoare decât altele. O modalitate simplă de a reduce considerabil acest inconvenient constă în adăugarea unui pumn de frunze tocate de angelică la 10 litri de apă, în a patra sau a cincea zi de fermentare (inutil să faceţi asta înainte, pentru că nu există încă mirosuri). Salvia (*Salvia officinalis*) are acelaşi efect, la fel, şi praful de bazalt (găsiţi aşa ceva la *Magellan*), într-o cantitate cât un pumn mic la 10 litri de lichid – de adăugat, de asemenea, tot într-a patra sau a cincea zi. După părerea lui Michel Barbaud, extractul fermentat trebuie să aibă un miros neutru, nerespingător. Iar momentul ideal pentru prepararea maceratelor este când luna se află în ciclul de coborâre şi creştere (între luna nouă şi primul pătrar). În opinia sa, trebuie, de asemenea, să veghem în mod special clorofila, ca să nu se descompună; patru sau cinci zile de macerare sunt suficiente.

O filtrare minuțioasă este foarte importantă

Odată fermentarea terminată, care, nu uitaţi, se recunoaşte după absenţa „covorului” de bule mici rezultate în timpul amestecării zilnice, trebuie neapărat să filtraţi extractul, dacă vreţi să îl puteţi pulveriza fără să înfundaţi recipientele, ca atunci când daţi să udaţi un răsad cu stropitoare cu duza fină. Unii folosesc pentru filtrare două site de plastic suprapuse, alţii, o strecurătoare de bucătărie. Se poate folosi şi un cearşaf vechi întins pe un cadru, fixat cu

Două experienţe de teren

Annie-Jeanne Bertrand aşază plantele în plase de cartofi, aceastea îi permit să-şi scoată cu uşurinţă materialul vegetal de care are nevoie. Ca să le ude, o asemenea filtrare este suficientă. Iar când pulverizează extractul, îl filtrează, înainte, printr-o strecurătoare fină, de bucătărie.

Atenţie, nu uitaţi să vă puneţi mănuşi de cauciuc, mirosul se fixează cu tenacitate pe piele. Annie-Jeanne e de părere că se pot folosi pentru dezodorizare câteva picături de ulei volatil (lavandă sau mentă), dar, oricum, nu consideră tocmai respingător mirosul extractelor sale vegetale.

Pe durata verii, grădina lui Annie-Jeanne Bertrand este deschisă vizitatorilor, pentru a-i primi dimineaţa devreme, ea face pulverizări cu extracte, iar în câteva minute, orice miros dispare. Ea a observat că extractele de tătănească, ferigă şi coada-calului sunt mai uşor de filtrat decât cel de urzică.

Vincent Mazière: Pentru filtrare, acesta foloseşte un întreg sistem de site succesive, din ce în ce mai fine, dispuse unele peste altele, şi care se potrivesc perfect peste gura recipientelor. Aceste site au fost confecţionate la comandă de către un meşter dogar din zonă. Vincent lasă preparatul strecurat la decantat o zi sau două, după care îl filtrează din nou, folosind site şi mai fine, până când obţine un extract care să nu înfunde duzele pulverizatorului.

cleşti de rufe, se poate recicla un tricou uzat sau un prosop flauşat care şi-a trăit traiul.

Evitaţi filtrele de cafea, se colmatează imediat.

Atenţie însă: s-a dovedit, după mai multe încercări, că un extract filtrat prea fin îşi poate pierde din calităţi.

Stocarea

Filtrarea este utilă căci stabilizează extractul, în vederea păstrării sale o vreme mai îndelungată, reziduurile, dacă rămân, declanşează noi fermentări. Deşeurile solide (rămase după fermentare) pot fi utilizate drept compost. Odată filtrat, extractul se păstrează într-un recipient închis, din inox sau plastic. O damigeană pentru vin, de 5 litri, este ideală. Păstraţi-o în pivniţă, la o temperatură de circa 12°C, ca pe un vin bun. Etichetaţi cu grijă!

Lui Annie-Jeanne Bertrand i s-a întâmplat să păstreze în damigene câte un extract de plante, filtrat, de la un an la altul. Câteodată, extractul porneşte din nou să fermenteze şi umflă recipientul: atunci, Annie-Jeanne eliberează gazele formate deschizând capacul recipientului, după care îl închide la loc. Când extractul este mai vechi, ea foloseşte, bazându-se pe propria intuiţie, o doză ceva mai mare decât cea normală.

Durata de păstrare

Uneori, în bidoanele cu extracte puse la păstrare se observă refermentări, atunci când recipientele ajung să se umfle, sub presiunea gazelor. Vincent Mazière a observat că asta se poate petrece şi în cazul extractelor filtrate şi fără cea mai mică urmă de reziduuri. El recomandă ca extractele să fie păstrate în recipiente din material plastic retractabil. Odată început, conţinutul unui recipient ar trebui folosit în maximum două luni. Fenomenul de refermentare este mai des întâlnit în iulie-august, din cauza căldurii, dar se produce şi pe vreme rece. Depistată repede, refermentarea nu alterează calitatea extractului.

O plantă cu conţinut mare de minerale, cum este coada-calului, se conservă cu uşurinţă. După câteva luni de păstrare într-o sticlă, deasupra lichidului apare un „văl” nedăunător.

În ciuda acestui risc de refermentare, este bine să dispuneţi de un stoc de extracte, păstrate într-o pivniţă. E liniştitor gândul că aveţi oricând la îndemână stimulenţii, fertilizatorii, produsele antidăunători cel mai des folosite şi care să poată rezolva eventualele probleme de început de sezon. Atunci, nu mai trebuie să vă bateţi capul pândind să vedeţi dacă urzica a răsărit sau nu.

Cauzele nereușitelor

Sticlele sunt foarte practice pentru păstrarea extractelor, și chiar și a decocturilor, cum este cel de rubarbă.

Cauzele cel mai adesea amintite ţin de calitatea apei: o apă cu conţinut prea mare de fier, prea rece (sub 15°C), prea caldă (peste 25°C), prea calcaroasă, mai ales atunci când preparatul conţine plante cu tendinţă alcalinizantă (tătăneasa, coada-calului). La acestea, se adaugă o serie de neglijenţe, cum ar fi:

Aţi uitat să amestecaţi extractul în fiecare zi.

Aţi pus în amestec cimbru sau alte plante bogate în timol, substanţă care blochează pornirea fermentării (prin blocarea amidonului în dextrină).

Aţi adăugat vetrice (*Tanacetum*) sau salvie (*Salvia officinalis*), plante bogate în tuionă, cu acelaşi efect blocant ca cimbrul.

Aţi amestecat plante diferite pentru realizarea preparatului: ele însă nu au aceeaşi viteză de fermentare.

Aţi realizat fermentarea într-un loc unde există mari variaţii de temperatură.

Aţi aşteptat prea mult înainte de a filtra...

Procesul de putrezire se declanşează repede şi vă poate ruina toate eforturile.

Înainte de toate, atenție la apa folosită!

Pentru Jean-Claude Chevalard, una dintre principalele cauze ale eşecului fermentării – şi, apoi, a rezultatelor slabe obţinute în urma pulverizărilor – rezidă în calitatea apei, prea rece sau cu un pH prea ridicat (mai mult de 7). În ceea ce-l priveşte, pentru preparatele sale vegetale, el adună cu grijă apa de ploaie de pe clădiri, pe care o foloseşte chiar şi la spălarea cuvelor cu aparatul cu abur de înaltă presiune.

Dacă nu aveţi încotro şi trebuie să folosiţi apă dură, corectaţi problema cu puţin oţet. Aceste sfaturi privind calitatea apei sunt de luat în considerare şi în procesul diluării, altminteri, planta va rămâne „blocată în învelişul sau extern”.

DECOCTURILE

Spre deosebire de extractele fermentate, decocturile sunt obţinute prin fierberea plantelor. În prealabil, acestea sunt tăiate destul de mare, după care se lasă în apă, la temperatura ambientului, vreme de 24 de ore. Apa folosită trebuie să aibă aceleaşi calităţi ca apa folosită pentru extractele fermentate (apă de ploaie sau apă de robinet care a fost, în prealabil, „aerisită"). Cantităţile de apă şi de plante folosite variază după caz (consultaţi fişele plantelor sau tabelele recapitulative).

Fierberea se face la foc mic

Folosiţi o oală mare din inox pentru a fierbe plantele vreme de 20-30 de minute, la foc mic şi acoperită cu capac – componentele volatile din plante pot să se piardă prin evaporare, şi nu e cazul să pierdeţi acele substanţe preţioase. Şi mai bine ar fi să puneţi capacul cu partea bombată în jos, pentru ca picăturile condensate să cadă în oală.

Mai apoi, lăsaţi decoctul la răcit, fără să îndepărtaţi capacul. Filtraţi-l când s-a răcit, cu ajutorul unui filtru obişnuit de cafea. În acest moment, preparatul se poate deja folosi. De altfel, acesta este marele avantaj al decoctului, faţă de extractul fermentat: rapiditatea cu care se poate folosi după preparare. În schimb, decocturile se conservă puţin, câteva ore, maximum o zi sau două. Dincolo de acest răstimp, decocturile fermentează, se acidifică şi, atunci, devin extracte fermentate şi trebuie folosite ca atare.

Elementele-cheie ale reuşitei sunt calitatea apei şi absenţa fierberii.

Cauzele cele mai des întâlnite ale eşecurilor sunt timpul de fierbere prea mare şi absenţa capacului, care duce la pierderea unor elemente preţioase.

Plantele care se pretează cel mai bine la prepararea prin fierbere sunt cele cu ţesuturi tari: rădăcina de urzică, coada-calului, pelinul, tătăneasa şi salvia.

Decocturile – remedii puternice

Fierberea este singura modalitate de a extrage anumite componente eficiente împotriva bolilor şi a dăunătorilor. Astfel, tuiona prezentă în pelin îndepărtează carpocapsa, fluturele a cărui omidă e întâlnită în mere.

Pentru plantele cu ţesuturi mai moi, alegeţi ca modalitate de preparare infuzarea.

Decocturile sunt utilizate ca tratamente preventive sau curative împotriva bolilor şi a dăunătorilor. Anumite decocturi au, de asemenea, efecte de întărire a plantelor: astfel, decoctul de tătăneasă e, în acelaşi timp, îngrăşământ foliar, insecticid şi un uşor fungicid.

„Ceaiurile organice”

Grădinarii englezi şi americani sunt cei care fac de câţiva ani experimente cu ceaiurile organice (sau „ceaiul-compost”). Acestea se prepară în butoaie umplute cu apă de ploaie şi compost, în care aerul circulă printr-o tubulatură – e vorba despre macerare la rece, cu ajutorul aerului. După o săptămână sau două, procesul este oprit, se strecoară „sucul” cu care, ulterior, se udă solul sau se pulverizează frunzele, fiind un foarte bun stimulator de creştere.

E o reţetă care se regăseşte în vechi tratate de grădinărit din secolul al XIX-lea – când la macerat era pus gunoiul de grajd. Aportul de aer este un progres faţă de reţetele din acele vremuri şi este folosit pentru că limitează riscul de putrezire[3].

INFUZIILE

Oricine ştie cum se prepară o infuzie, ca şi obişnuitul ceai şi cafeaua, dacă ne gândim mai bine. Pentru mai multă eficacitate, este recomandat să scufundaţi fragmentele de plante în apă, apoi, să o puneţi la fiert, pentru ca, mai apoi, să lăsaţi totul la infuzat. Spre deosebire de decocturi, la prepararea infuziilor din plante, puneţi plantele în apa rece şi opriţi focul de îndată ce apa „freamătă” (înainte de a clocoti). Acoperiţi cu un capac şi aşteptaţi să se răcească; apoi, filtraţi. Împotriva puricilor de plante, unii recomandă ca pulverizarea infuziei să se facă totuşi atunci când apa a ajuns la 45°C – insectele mor, nu şi planta parazitată.

Elementele-cheie sunt, ca de obicei, calitatea apei şi absenţa fierberii.

Cauza nereuşitei nu poate fi alta decât că uităm să punem capacul în timpul infuzării propriu-zise.

Şi în cazul infuziilor, cantităţile de apă şi de plante variază, după caz (consultaţi fişele plantelor).

Infuzia este modalitatea recomandată în cazul preparării insecticidelor: infuzia de urzică este foarte eficace împotriva anumitor purici de plante. Totuşi, stropirea cu acest preparat este eficace şi vizibilă în grădinile lucrate chibzuit. Dacă nu e cazul grădinii dumneavoastră, atunci, se impune folosirea unor extracte fermentate sau a decocturi mai concentrate.

Abia după câţiva ani de cultură, în care veţi aduce în sol cantităţi însemnate de compost şi veţi mulci constant terenul, vă veţi putea mulţumi cu folosirea infuziilor din plante.

IMPORTANT: Infuziile nu se stochează. Surplusul se poate păstra doar câteva zile, într-o sticlă, în frigider.

[3] Putrezire - este vorba aici de fermentarea anaerobă, cu degajare de miros neplăcut - Nota TEI.

MACERATELE

Numit şi „extract în apă rece” sau „extract la rece”, acest mod de preparare constă în a lăsa fragmente de plante în apă, la temperatura ambientală, vreme de 24 de ore.

Plantele sunt tăiate mărunt cu ajutorul unui cuţit sau cu foarfeca – proporţia fiind de 1 kg de plantă la 10 l de apă, cu excepţia rubarbei (reventul), la care dozarea este de 500 g de plantă la 3 l de apă, macerarea durând 3 zile. Filtraţi şi pulverizaţi maceratul nediluat. Maceratele nu se păstrează, căci ar declanşa fermentarea.

Elementele-cheie ale reuşitei sunt, din nou, calitatea apei, mărunţirea cu grijă a plantelor şi temperatura apei, care trebuie să fie între 16 şi 20°C.

Nereuşitele vin din folosirea apei prea reci sau a plantelor insuficient mărunţite.

Macerarea este foarte convenabilă deoarece, cu ea, facem economie de mijloace: nu e nevoie de foc (pentru fierbere), este rapidă şi nu se aplică nici diluarea. Ea nu permite, în schimb, prepararea unei cantităţi mari de extract şi este mai potrivită ca soluţie de depanare pentru o grădină mică sau un balcon. În practică, se fac macerate din rubarbă, urzică, pintenaşi şi hrean.

Maceratele sunt mai ales fungicide, dar au şi proprietăţi stimulatoare pentru clorofilă. Acţiunea lor este una blândă.

Materialul ideal

Înainte de a trece mai departe, nu vă simţiţi copleşiţi de lista care urmează, pentru că nu aveţi nevoie de tot ce conţine ea pentru a putea porni la drum.

Entuziasmul va fi primul şi cel mai important instrument de care aveţi nevoie!

Faceţi investiţii treptat, profitând de promoţii, de ocazii prin magazinele second-hand.

- Pentru extractele fermentate, v-ar trebui patru sau cinci recipiente din plastic, cu o capacitate de 15-200 l. Găleţile din inox ale apicultorilor sunt perfecte, cu condiţia să nu vă ruinaţi. Încercaţi să le cumpăraţi de ocazie.
- O oală mare sau un cazan din inox permite realizarea infuziilor, a maceratelor şi a decocturilor.
- Un reşou cu gaz sau electric vă ajută să evitaţi

Coş uşor, din sârmă. Volumul său, când e umplut cu vârf, corespunde la 1 kg de urzică proaspătă (ca în fotografia de pe pagina următoare).

transportul prin bucătărie a lichidului clocotit.

- Coşurile sau coveţile sunt preţioase pentru cules şi preparare.
- Pentru tăiere, vă puteţi folosi de foarfeci de bucătărie (de pildă, marca Fiskars), de un cuţit de măcelar, de o foarfecă de gard, de o foarfecă de grădină şi, bineînţeles, de o planşetă mare, de lemn.

Cântărirea plantelor înainte de a prepara extractul vă va permite să evitaţi supradozările, care risipesc inutil materia primă. O să puteţi renunța la această operație după ce vă veţi obişnui să apreciaţi din ochi volumul de plantă, raportat la greutatea sa.

- Pentru extractul de usturoi, o presă pentru usturoi este foarte utilă (la fel, şi o pereche bună de mănuşi!).
- Un carnet pentru notiţe vă va permite să stocaţi observaţiile şi rezultatele experimentelor. Credeţi-ne pe cuvânt, memoria nu e suficientă...
- O masă, cât se poate de practică şi de ergonomică.
- Etichete autocolante pentru vasele cu preparate, pentru ca nu cumva să gătiţi, din greşeală, un cocoş cu extract de ferigă!
- Pentru filtrare, nimic nu egalează o pâlnie de vinificaţie, cu gât larg, care se poate găsi la magazinele agricole. O sită fină, care se ataşează deasupra, e indispensabilă.
- Pentru păstrare, damigene din plastic retractabil sunt alegerea perfectă.

... pentru măsurare...

Nu e vorba să vă dotaţi ca un laborator, dar experienţa dovedeşte că fiecare dintre instrumentele de care vom vorbi îşi are utilitatea sa. Şi, iată, tot atâtea idei de cadouri cu ocazia diverselor sărbători şi aniversări ori pentru Sf. Fiacre, patronul grădinarilor (nota TEI: Sf. Trifon, la ortodocşi), pe care le puteţi sugera celor apropiaţi!

- Un cântar de bucătărie, marcat de la 300 g la 5 kg, e necesar.

Barometru, termometru şi higrometru.

Un cântar de bucătărie cu sensibilitate de 20 g e foarte convenabil.

O cană gradată, utilă pentru diluarea cu precizie a extractelor în momentul folosirii lor.

- O cană gradată e foarte practică pentru respectarea diluţiilor. O diluţie de 5% înseamnă să vărsaţi 100 ml de lichid în 2 l de apă – sau 250 ml în 5 l de apă, sau 500 ml în 10 l.

La stânga, hârtia de turnesol, disponibilă în farmacii.

La dreapta, mult mai precis, un pH-metru profesionist, pHEP2: el indică pH-ul şi temperatura extractului.

- Pentru măsurarea pH-ului, adică a aciditătii apei, puteţi recurge la hârtia de turnesol, pe care o găsiţi în farmacii. Pentru început, aşa ceva e suficient. Dar, în practică, ea se dovedeşte a fi destul de scumpă şi nu foarte precisă.

Pasionaţii îşi vor oferi luxul unui pH-metru. Vă recomandăm un model de buzunar, recent apărut, numit pHEP 4, care măsoară, în plus, temperatura (68 €).

- O staţie meteo e preţioasă pentru determinarea momentului bun pentru pulverizare. Se găsesc modele elegante şi exacte la Nature et decouvertes, la 60 €.

Microscop TP4, ca să vedeţi de aproape şi să număraţi puricii... Măreşte de 20 şi până la de 40 de ori. Cu iluminat dublu.

- Un microscop – căci puricii de plante văzuţi de aproape sunt ceva fascinant. Modelul TP4 e o alegere bună, deoarece are sistemul de iluminat încorporat; el măreşte de 20, şi chiar de 40 de ori. Microscopul e util pentru a face socoteala şi verificarea eficacităţii preparatelor.

... și pentru aplicarea tratamentelor

- Un pulverizator (preferatul nostru este Cosmos, de la Berthoud, cu o capacitate de 10 litri).
- Sau o pompă de stropit, dacă mărimea grădinii sau a arborilor voştri o cere (de exemplu, modelul Stihl BR 320).
- Stropitori de 10 litri, din plastic sau metal galvanizat, după preferinţă. (Marca de referinţă cunoscută în întreaga lume este Guillouard). O cană veche, cu cioc, completează panoplia şi se dovedeşte întotdeauna utilă.

3 PLANTE DE AJUTOR GRĂDINARULUI

Acum că aţi devenit maestru în arta extractelor din plante, să vedem şi cum le alegem, pe ce criterii. Utilizaţi plantele comune, cu o vegetaţie dinamică şi care cresc din abundenţă în jurul dumneavoastră. Se întâmplă să nu aveţi la dispoziţie urzica şi coada-calului: căci, în zonele secetoase, urzicile nu se găsesc din abundenţă, iar grădinarii şi le procură cu multă dificultate; iar în ceea ce priveşte aria de răspândire a cozii-calului, aceasta depinde, mai degrabă, de hazardul configuraţiei geologice din fiecare zonă. Din fericire, urzica poate fi cultivată fără multă bătaie de cap chiar şi aici, în timp ce coada-calului se poate procura doar vizitând cel mai apropiat magazin de tip Plafar. În orice caz, nu vă risipiţi energia cu prea multe preparate. Patru-cinci plante, bine alese, pot constitui compoziţia trusei de prim ajutor pentru grădina dumneavoastră.

De ce aceste plante, și nu altele?

A priori, toate plantele, fie ele sălbatice, fie cultivate, au proprietăţi care pot contribui la însănătoşirea plantelor de grădină afectate. Totuşi, unele şi-au dovedit deja calităţile şi e bine să le alegem pe acestea. Ne-am ghidat în prezentarea lor în primul rând după eficienţa dovedită. „Cei trei muschetari" ai plantelor de prim ajutor în grădină se întâmplă, ca în binecunoscutul roman, să fie patru: urzica, tătăneasa, pelinul şi feriga. Urmează, apoi, grupate o serie de plante care, într-o măsură mai mare sau mai mică, merită atenţia dumneavoastră. Veţi descoperi în fişele care urmează specificităţile fiecăreia, şi asta vă va ajuta să alegeţi care sunt cele mai potrivite pentru grădina dumeavoastră.

Plantele din familia Lamiaceae:

Lavandă (*Lavandula officinalis*)
Mentă (*Mentha piperita*)
Roiniţă (*Melissa officinalis*)
Salvie (*Salvia officinalis*)

Celelalte plante, în ordine alfabetică:

Brusture (*Arctium lappa*)
Buruiană-de-venin (*Euphorbia lathyris*)
Coada-calului (*Equisetum arvense*)
Coada-şoricelului (*Achillea millefolium*)
Condurul-doamnei (*Tropaeolum majus*)
Ferigă-de-câmp (*Pteridium aquilinum*)
Hrean (*Armoracia rusticana*)
Iederă (*Hedera helix*)
Măcrişul-calului (*Rumex obtusifolius*)
Păpădie (*Taraxacum officinale*)
Pelin (*Artemisia absinthium*)
Piretru (*Tanacetum cinerariifolium*)
Revent (*Rheum rhaponticum*)
Ruta de grădină (*Ruta graveolens*)
Săpunariţă (*Saponaria officinalis*)
Soc (*Sambucus nigra*)
Tătăneasă (*Symphytum officinale*)
Urzică (*Urtica dioica*)
Usturoi-de-grădină (*Allium sativum*)
Valeriană (*Valeriana officinalis*)
Vetrice (*Tanacetum vulgare*)

Familia Lamiaceae

Această familie este bogată în plante care se folosesc drept condimente sau drept plante medicinale. Din acest motiv sunt răspândite în grădini şi de aceea le găsim în fruntea listei de plante-remediu: lavanda, roiniţa, menta, salvia. Studii în curs de realizare iau în considerare şi busuiocul, cătuşnica, cimbrul, isopul ca fiind cu adevărat preţioase în farmacia verde. Uleiurile esenţiale extrase din aceste plante sunt şi ele obiect de studiu. Atenţie însă, toate conţin substanţe extrem de active şi, de aceea, necesită precauţii în întrebuinţare, în special în cazul diluţiilor. Nu este loc de joacă! Mai mult, fermentarea în cazul plantelor din familia Lamiaceae poate fi derutantă. De exemplu, în cazul roiniţei, fermentarea poate dura luni în şir...

În alte faze, adăugarea plantelor din familia Lamiaceae în procesele de fermentare aflate în derulare conduce la oprirea fermentaţiei. Luaţi în considerare acest sfat şi faceţi extractele separat, unul câte unul, doar mai apoi adăugaţi aceste plante, şi nu invers. În acest mod, obţineţi sinergia, şi nu anularea reciprocă a efectelor.

MENTA

Mentha piperita - Fam. Lamiaceae

Hibrid natural între menta-de-apă şi menta-creaţă. Are flori de culoare purpurie, tulpina, de culoare roşie (după care se recunoaşte). Cultivarea ei este la îndemâna fiecăruia. Atenţie însă, e o plantă invazivă, care se înmulţeşte prin rizomi.

Extractul de mentă încetineşte germinarea, prin urmare, a nu se pulveriza pe seminţele de legume.

Proprietăţi

Insectifug şi insecticid contra afidelor-verzi, negre şi brune.

Mod de utilizare

Infuzie: 100 g de plante proaspete (frunze cu sau fără flori), la 1 l de apă.
Se lasă să se răcească şi se pulverizează nediluat.

Extractul fermentat (fermentare foarte rapidă) se diluează 10%.

LAVANDA (LEVĂNȚICA)

Lavandula officinalis – Fam. Lamiaceae

Plantă aromatică şi medicinală printre cele mai cunoscute, adevărata lavandă creşte sub formă de tufă deasă de circa 80 cm înălţime, din care vara se iţesc vârfurile cu flori de culoare mov. Lavandinul este un hibrid care are, la rândul său, o formă opulentă, dar este mai puţin interesant din punct de vedere medical.

CULTIVARE

Deşi se adaptează la condiţii climatice dintre cele mai diverse, lavanda preferă un sol bine drenat (chiar dacă e calcaros), mai degrabă uscat, scăldat de soare. După înflorire, lavanda se taie scurt.

Important: nu vă aşteptaţi să aveţi aceleaşi rezultate de la o plantă de lavandă recoltată dintr-o zonă temperată ca de la una crescută în climat mediteraneean.

Proprietăţi

Insectifug, insecticid.

Principii active: esenţa de lavandă conţine peste 250 de compuşi diferiţi!

Mod de utilizare

Infuzie: 100 g de plantă proaspătă, la 1 l de apă. Se utilizează nediluată.

Extract fermentat: 1 kg de plantă proaspătă, la 10 l de apă, apoi se diluează la 10%. În cazul în care se foloseşte planta uscată, se reduc cantităţile la 20 g pentru infuzie şi 200 g pentru extractul fermentat.

ROINIȚA

Melissa officinalis - Fam. Lamiaceae

Plantă perenă ierboasă, cu o înălţime între 30 şi 80 cm, naturalizată de mult timp în grădini. Întreaga plantă emană un miros plăcut, ca de lămâie.

CULTIVARE

Are nevoie de sol umbrit şi umed. Se înmulţeşte adesea prin autoînsămânţare.

Proprietăţi

Insectifug (afide, tânţari, musculiţe-albe, furnici).

Mod de utilizare

Infuzie: 50 g de plantă proaspătă (frunze şi flori), la 1 l de apă. Se lasă să se răcească şi se pulverizează nediluat. Sunt în curs de cercetare efectele extractului fermentat.

SALVIA

Salvia officinalis - Fam Lamiaceae

Originară din zona mediteraneeană. Arbust cu înălţimea de până la 50 cm, cu inflorescenţă purpurie vara.

CULTIVARE

Necesită expunere la soare pentru a produce metaboliţii secundari cu rol repelent.

Nu stropiţi seminţele cu extract de salvie, întrucât împiedică germinarea.

Proprietăţi: Insectifug, fungicid.

Principii active: monoterpene (tuină, camfor, aldehide, cumarină).

Mod de utilizare

Infuzie insectifugă (100 g de plantă proaspătă, la 1 l de apă).

Extract fermentat (1 kg de frunze şi de vârfuri înflorite, în 10 l de apă, diluat 10%) contra manei-cartofului.

BRUSTURELE

Arctium lappa - Fam. Asteraceae

Plantă bianuală de talie mare, cu frunze largi, pufoase pe partea inferioară, cu peţiol lung şi rotunjite la bază. În primul an de vegetaţie, creşte sub formă de rozetă. Este uşor de recunoscut după tijele înalte şi după fructele care se agaţă de haine şi de blana animalelor (scaieţi).

CULTIVARE

Nu e nevoie de cultivare, nu trebuie să facem altceva decât să culegem brusturele sălbatic care creşte în grupuri mai mult sau mai puţin dese pe terenuri virane, pe marginea drumurilor şi în alte locuri necultivate. Alături de urzică şi de soc, face parte dintre plantele nitrofile de pe lângă casa omului.

Frunzele uscate de brusture se răspândesc pe stratul de mulci pentru a preveni mana-cartofului.

Proprietăţi

Plantă structurantă care stimulează viaţa în sol şi vegetaţia în general. Fungicid. Principii active: tanin, mucilagiu, răşină, sulfat şi fosfat de potasiu, calciu şi magneziu. Rădăcina este mai bogată în principii active decât restul plantei.

Mod de utilizare

Se foloseşte planta întreagă, inclusiv rădăcina, înainte de înflorire. Din planta proaspătă se face macerat (1 kg de plantă, la 10 l de apă). Atenţie, mirosul poate deveni foarte puternic, e de supravegheat! Pulverizaţi în diluţie de 5% pe frunzele de cartof, contra manei.

BURUIANA-DE-VENIN

Euphorbia lathyris - Fam. Euphorbiaceae

Plantă perenă solidă, care produce tulpini rigide, cu frunze albicioase pe dos. La momentul înfloririi, atinge 1 m înălţime.

CULTIVARE

Transplantaţi primăvara plantele cumpărate în ghiveci de la pepiniere sau alţi producători. Plantaţi trei până la cinci tulpini grupate, cu distanţe de 50-60 cm între ele. Frecvent, se înmulţeşte din propriile seminţe. Rezistenţă excelentă. Expunere la soare. Sol obişnuit.

Atenţie, la contactul cu pielea, seva plantei produce iritaţii. E obligatoriu să purtaţi mănuşi!

Proprietăţi

Alungă rozătoarele şi cârtiţele.

Principiu activ: euphorbina. Se poate substitui cu soc sau boz, dar efectele acestora sunt de mai scurtă durată.

Mod de utilizare

Se utilizează tulpinile şi frunzele, extremităţile fiind cele mai bogate în principii active. Se recoltează din aprilie până în octombrie. Extract fermentat (800 g de plantă proaspătă, la 10 l de apă). Se pulverizează de jur împrejurul zonei cultivate.

COADA-CALULUI

Equisetum arvense - Fam. Equisetaceae

Plantă perenă cu rizomi puternici şi tulpini aeriene înalte de la 20 la 60 cm. Tulpinile fertile, de culoare roşiatică, apar în martie-aprilie, pentru ca, apoi, să fie înlocuite de tulpinile sterile, care se recoltează.

CULTIVARE

Cultivarea nu este posibilă, aprovizionarea se face prin recoltarea de plante din flora spontană. Coloniile naturale de coada-calului de câmp sunt foarte dispersate.

Coada-calului de câmp sau coada-calului din zona de mlaştină? O polemică de actualitate dintotdeauna. Cei care pretind că doar plantele culese de pe câmp sunt folositoare nu ezită să cumpere de prin magazine planta uscată pentru preparatele lor, deşi, se ştie, produsele comercializate conţin amestecuri. Subiectul rămâne în continuare deschis...

Proprietăţi

Insectifug, dinamizator de creştere (tonic). Fungicid cu rol preventiv.

Principii active: diverşi alcaloizi, acid nicotinic. Dioxidul de siliciu joacă un rol important.

Mod de utilizare

Decoct: se fierb 500 g de plantă uscată în 5 l de apă timp de o oră şi, apoi, se lasă la infuzat o noapte. Se utilizează diluat la 20%.

Extract fermentat: 200 g de plantă, în 10 l de apă. Se diluează la 5% pentru pulverizare. Vincent Mazière lasă planta la infuzat timp de o zi, înainte de a o lăsa să fermenteze, pentru un aport mărit de siliciu.

COADA-ŞORICELULUI

Achillea millefolium - Fam. Asteraceae

Plantă perenă cu o înălţime între 30 şi 60 cm, cu frunze alungite, cu un decupaj fin şi cu un miros puternic, aromat. Florile sunt de culoare albă sau roz, dispuse în inflorescenţe de tip corimb. Înfloreşte din mai până în octombrie.

CULTIVARE

Coada-şoricelului se găseşte cam peste tot. Poate fi şi cultivată, dacă procuraţi planta de la o pepinieră specializată. Nu cumpăraţi varietăţi horticole cu flori colorate, pentru că nu au acelaşi efect. Această plantă foarte robustă, cu specificităţile ei, îşi are un loc precis în straturile unei grădini. Poate fi uşor invadată de către morcovul sălbatic care, prin mimetism, se întrepătrunde în rândurile ei.

Proprietăţi

Coada-şoricelului facilitează formarea compostului şi întăreşte preparatele fungicide. Principii active: uleiuri volatile, printre care, azulen, acizi izovalerianic şi salicilic (mesager chimic contra paraziţilor).

Mod de utilizare

Macerat la rece: 20 g de flori uscate, la 1 l de apă, se pun la macerat timp de 24 de ore. Se adaugă la 10 l de preparat fungicid (spre exemplu, coada-calului sau vetrice).

CONDURUL-DOAMNEI (Călțunași)

Tropaeolum majus - Fam. Tropaeolaceae

Această plantă luxuriantă şi frumoasă, care creşte formând un covor sau ca plantă cățărătoare, se recunoaşte după frunzele peltate, aproape rotunde, de culoare verde-deschis. Înfloreşte din iunie până la primele îngheţuri, făcând flori frumoase, de culoare roşie sau portocalie, având fomă de cască prevăzută cu un pinten drept.

CULTIVARE

Se însămânţează în aprilie-mai direct în grădină. Adesea, creşte spontan. Planta atrage anumite populaţii de afide, dar nu sunt motive să vă îngrijoraţi. Este benefică asocierea cu pomii fructiferi, cu roşiile (contra manei), cu ridichile (potenţează aroma), cu cartofii şi cu dovlecii.

Frunzele, bobocii, florile şi fructele verzi sunt comestibile (sub formă de salate sau ca înlocuitor de capere). Nu faceţi economie, e o plantă care creşte din abundenţă.

Proprietăţi

Fungicid contra cancerelor pomilor fructiferi. În culturile asociate, insectifug contra musculiţei-albe.

Principii active: metaboliţi secundari sulfuraţi.

Mod de utilizare

De la condurul-doamnei se utilizează frunzele în stare proaspătă. Se infuzează 1 kg de frunze proaspete în 5 l de apă. Se utilizează ca atare, fără diluare, pentru pomii fructiferi, împotriva cancerelor. În cazul roşiilor (prevenirea manei), se foloseşte diluat în proporţie de 30%.

FERIGA-DE-CÂMP

Pteridium aquilinum - Fam. Dennstaedtiaceae

Plantă perenă datorită rizomului. Partea aeriană a plantei, solitară, în formă de cruce când planta este tânără, se dezvoltă ulterior sub formă palmată triunghiulară, dantelată fin de ambele părţi. Plantă de fâneaţă neîngrijită, apare şi pe terenuri virane şi în poieni. Creşte în colonii largi, datorită rizomilor târâtori.

Feriga comună (*Dryopteris filix-mas*), după cum se pare, are proprietăţi similare cu feriga-de-câmp şi i se poate chiar substitui, în afară de cazurile în care se foloseşte ca fungicid. Este o plantă cu un mare potenţial decorativ, de aceea, foarte apreciată.

CULTIVARE

Feriga-de-câmp nu se cultivă, se recoltează din flora spontană.

Pusă peste plante în stare proaspătă, feriga-de-câmp îndepărtează fluturele-de-varză. Resturile rămase în urma fermentării atrag limacşii şi îi intoxică, la fel ca metil-aldehida.

Proprietăţi

Insecticid şi repelent.

Principii active: acid galic şi acetic, tanin, glicozidă cianogenică, potasiu, aldehidă care se transformă în metil-aldehidă, în urma fermentării.

Mod de utilizare

Extract fermentat (1 kg la 10 l de apă), exclusiv ferigă sau asociată cu urzică şi coada-calului. Experimentele au dovedit că are efecte insecticide contra viermilor la cartofi (dăunători din familia Elateridae). Se diluează în proporţie de 10% şi se stropeşte de două ori înainte de plantare. Eficacitate dovedită şi contra focarelor de păduche-lânos la pomii fructiferi, respectiv contra cicadei-verzi-de-vie. Prin adăugarea de castane comune (necomestibile) la începutul fermentaţiei, efectele sunt amplificate.

HREANUL

Armoracia rusticana – Fam. Brasicaceae

Originar din Asia Centrală, hreanul a fost considerat unul dintre cele mai puternice condimente şi folosit ca atare în Evul Mediu. Azi, în unele ţări, printre care şi Franţa, se foloseşte mai puţin, în altele, cum ar fi Germania, rămâne foarte apreciat în sosul pentru salate. Se găseşte frecvent în stare semisălbatică în grămezi de molz, la baza zidurilor şi în locuri umede. Hreanul poate atinge până la 1,30 m înălţime, are frunze lungi, de până la 40 cm, care cresc precum nişte creneluri ale tulpinei. Rădăcină cărnoasă atinge 1 m adâncime.

CULTIVARE

Hreanul creşte în sol adânc, umed, dar bine drenat, acesta fiind mediul ideal, creşte în plin soare. Hreanul se înmulţeşte primăvara prin plantarea de părţi din rădăcină (este suficientă şi o bucată cât de mică). În momentul plantării, hreanul (la fel ca reventul şi ca brusturele) este sensibil la fazele lunii. Frunzele fiind cele care contează aici, alegeţi să plantaţi hreanul în zilele corespunzătoare fazelor de creştere ale lunii, favorabile plantelor cu frunze[4]. Plantat într-un moment nepotrivit, hreanul vegetează ani de zile şi frunzele nu sunt folositoare.

Florile albe ale hreanului au un miros puternic, dar nu fac seminţe. Planta se înmulţeşte doar prin rădăcini.

Proprietăţi

Fungicid. Frunzele de hrean sunt folositoare împotriva moniliozei care afectează în special cireşii.

Principii active: glicozide sulfurate, glucozinolat (metaboliţi secundari cu sulf).

Mod de utilizare

Infuzie: 300 g de frunze şi rădăcină, în 10 l de apă şi, apoi, se pulverizează nediluat pe întregul arbore. Extract fermentat: 100 g de rădăcină, care se lasă în 10 l de apă pentru scurtă vreme. Se utilizează nediluat, pentru a împiedica moartea răsadurilor. De asemenea, este indicat să plantăm hreanul în apropierea cireşilor.

[4] În grădinăritul biodinamic, se iau în considerare fazele lunii şi poziţia diferitelor constelaţii care influenţează creşterea plantelor; în acest sens, sunt elaborate anual calendare care marchează zilele favorabile anumitor plante şi lucrări agricole. Un astfel de calendar poate fi consultat pe site-ul http://ro.rhythmofnature.net. În prezent, în limba română, în curs de traducere este cartea Mariei Thun, care cuprinde un astfel de calendar (la editura Triade, din Cluj-Napoca).

IEDERA

Hedera helix - Fam. Araliaceae

Cu toţii cunoaştem această liană care poate atinge până la 50 m lungime. Tulpina lemnoasă puternică se agaţă de arbori şi de ziduri cu ajutorul unor rădăcini-crampon. Frunzele de formă palmat-lobată sunt verzi şi iarna (şi au o durată de viaţă de circa 3 ani). Frunzişul iederei adulte este de formă ovală. Florile galben-verzui (septembrie-octombrie) sunt melifere, cu atât mai interesant cu cât, în această perioadă a anului, nu sunt multe flori în vegetaţia înconjurătoare.

CULTIVARE

Iedera se recoltează din flora spontană acordând atenţia cuvenită arborilor pe care cresc – pentru a nu-i răni. Apicultorii din secolul al XVIII-lea îşi frecau mâinile cu iederă pentru a evita înţepăturile de albine.

Contrar părerii anumitor grădinari, iedera nu este parazit pentru arborii pe care creşte, întrucât nu îşi absoarbe elemente nutritive prin rădăcinile aeriene, acestea fiind folosite doar drept crampoane.

Numeroase persoane sunt alergice la seva de iederă şi la perişorii de pe partea inferioară a frunzelor.

Proprietăţi

Iedera este insectifugă, insecticidă şi eficientă contra musculiţei-albe, a acarienilor şi a afidelor.

Principiu activ: glicozida prezentă în întreaga plantă, care se eliberează în extract. Atenţie, acest extract fermentat nu trebuie dus la gură (mai ales de către copii)!

Mod de utilizare

Extract fermentat: 1 kg de frunze tăiate, în 10 l de apă. Supravegheaţi fermentarea, întrucât frunzele conţin saponine, de unde şi o spumă albă, care nu are nimic de-a face cu bulele produse de fermentaţia propriu-zisă. Se diluează în proporţie de 5%.

MĂCRIȘUL-CALULUI

Rumex obtusifolius - Fam. Polygonaceae

Este ştevia-sălbatică, o plantă extrem de invazivă, care o duce bine pe pajişti şi culturi, dar care se află, totodată, pe lista neagră a multor agricultori. Are frunze mari şi fine,

dispuse radial, sub formă de inimă întoarsă la bază şi alungite la vârf. Tulpina floral, de culoare roşiatică, depăşeşte 1 m înălţime şi face, pe partea mediană şi superioară, flori verzui, pe mai multe niveluri.

CULTIVARE

Cel mai adesea, ne mulţumim să culegem plante din flora spontană. Asta va face, probabil, deliciul vecinului vostru... care se va întreba, cu siguranţă, ce puteţi face cu buruiana asta?!

Frunzele de măcrişul-calului se pot culege primăvara pentru a efectua tratamente în aceeaşi perioadă.

Proprietăţi

Fungicid, contra cancerului la măr şi la păr.

Mod de utilizare

Infuzie: 1 kg de frunze, în 5 l de apă clocotită. Aşteptaţi să se răcească şi, apoi, pulverizaţi fără diluare pe porţiunile afectate. Este de ajuns şi să daţi cu un burete pe trunchi şi pe crengile groase. Pomii tineri, dacă sunt varietăţi sensibile, se pot trata preventiv.

PĂPĂDIA

Taraxacum officinale - Fam. Asteraceae

Păpădia, denumită în limba franceză „dent-de-lion” („dintele-leului”), cu frunzele crestate dispuse în formă de rozetă, se aseamănă cu dantura unei feline. Inflorescenţă de culoare galbenă, cu flori grupate în capitule dese, este spectaculoasă în luna martie. Plantă de fâneaţă, creşte în abundenţă în arii diverse. Prezintă numeroase varietăţi. Specie foarte dinamică, uneori, invazivă.

CULTIVARE

Mult timp, a fost cultivată pentru frunze, din care se face salată. Azi, cultivarea păpădiei a fost, mai degrabă, abandonată, în schimb, se recoltează plante din flora spontană. Cultivarea este uşoară şi comparabilă cu a salatei: sol rarefiat, umed. Are nevoie de multă apă, dar este şi foarte adaptabilă.

Păpădia poate inhiba creşterea vecinilor, în cazul unei distanţe prea mici între plante.

Proprietăţi

Ca extract fermentat, păpădia stimulează solul şi vegetaţia.

Principii active: acid salicilic, potasiu, etilenă... Principiile active prezente în sucul amărui sunt mai concentrate în rădăcină.

Mod de utilizare

Se recoltează planta în întregime. Se poate pune la uscat, caz în care rădăcinile se prelucrează separat, tăindu-se în felii subţiri. Extract fermentat: 1 kg de plantă, la 10 l de apă. Se diluează până la o concentraţie de 20%.

PELINUL (Pelin-Alb, Pelin-de-mai, Absint)

Artemisia absinthium - Fam. Asteraceae

Plantă viguroasă şi solidă, cu frunze argintate pe dos. Prin frecare, răspândeşte un miros aromat. La momentul înfloririi, atinge o înălţime de 1,5 m. Se întâlneşte frecvent în apropiere de gospodării abandonate şi pe terenuri necultivate. Are efecte antagoniste în cazul multor plante, legume şi chiar şi arbuşti.

CULTIVARE

Se însămânţează în lunile martie-aprilie (seminţele sunt uşor de procurat). Se transplantează după o lună şi jumătate. Planta se găseşte în magazine de profil sau la producătorii de plante aromatice. Distanţa de plantare – 40 cm în toate direcţiile. Rezistenţă excelentă. Expunere într-un loc însorit. Sol obişnuit, chiar sărac şi secetos. Nu apreciază excesul de umiditate. Particularităţi: tăierile de primăvară regenerează tufele, care însă nu trăiesc mai mult de 3-4 ani.

Atenţie, pelinul împiedică fermentarea compostului, aruncaţi în altă parte resturile rămase după preparare.

Proprietăţi

Insectifug: efect observat în special în perioada de înmulţire la fluturele-alb-al-verzei (familia Pieridae) şi la viermele-merelor. Fungicid (împotriva ruginei-coacăzului).

Mod de utilizare

Părţi folosite: tijele şi frunzele, în stare proaspătă sau uscată.

Recoltare

La începutul perioadei de înflorire, când florile sunt deja de culoare galbenă (iunie-iulie, în funcţie de regiune şi de particularităţile climatice ale anului respectiv).

Extract fermentat: 1 kg de plantă în stare proaspătă, în 10 l de apă. Se utilizează nediluat contra ruginei-coacăzului. Se face o diluţie de 10% contra fluturelui-alb-al-verzei şi a viermelui-merelor. Pulverizat nediluat pe sol, îndepărtează limaxul.

PIRETRU

Tanacetum cinerariifolium - Fam. Asteraceae

Se aseamănă cu o margaretă sau cu un muşeţel mai mare.

CULTIVARE

Se înmulţeşte prin seminţe, în soluri uşoare şi umede, preferă căldura, suportă umbra nu prea deasă şi, mult timp, piretrul a fost cultivat în Africa (Kenya), unde recoltele furnizează plante bogate în principii active.

Piretrina de sinteză care se găseşte pe piaţă nu mai are nimic de-a face cu agricultura biologică şi, în timp, se poate dovedi nocivă pentru mediu. Aceste produse trebuie folosite cu discernământ.

Proprietăţi

Insecticid eficace împotriva afidelor, a musculiţei-albe, a acarienilor, a muştelor-de-varză şi de morcov. Inofensiv pentru albine şi om.

Mod de utilizare

Se recoltează plantele înflorite, se usucă pe un raft, într-un loc ventilat şi întunecos. Extractul fermentat: 70 g de plantă, la 10 l de apă. Se diluează la 20%. Infuzie de 30 g la 2 l de apă. Se foloseşte nediluat. Tratamentele se aplică după apusul soarelui sau dimineaţa devreme.

REVENTUL (Rabarbăr, Rabarbară, Rubarba)

Rheum rhaponticum - Fam. Polygonaceae

Plantă perenă, originară din China şi Tibet, înaltă de până la 1,5 m, cu frunze mari şi peţiol cărnos. Flori de culoare albă, sub formă de ciorchini înălţaţi.

CULTIVARE

Plantă gurmandă, reventul apreciază plantarea într-o groapă largă şi îngrăşarea regulată cu gunoi (compost de casă şi gunoi de grajd bine descompus). Pe teren calcaros, se adaugă la suprafaţă patru mâini de pudră de bazalt cu 10% magneziu. Evitaţi să puneţi plantele de revent în plin soare. Pe căldură mare, se acoperă cu paie, dar atenţie la rozătoare !

Frunzele pe care le utilizăm pentru realizarea maceratelor de folosit în grădinărit sunt toxice, şi chiar mortale, în funcţie de concentraţia de acid oxalic şi acid citric. Doar peţiolul se foloseşte în bucătărie!

Proprietăţi

Insectifug, contra afidelor, a omizilor şi a larvelor diverselor insecte. Repelent. Principiu activ: acid oxalic, sub formă de cristale de oxalat de calciu (protejează contra erbivorelor).

Mod de utilizare

Macerat la rece (500 g de frunze, în 3 l de apă, timp de 24 de ore). Se pulverizează nediluat în trei reprize, trei zile la rând. Pentru îndepărtarea limacşilor şi a insectelo, se împrăştie pe jos frunze uscate mărunţite sau se stropeşte solul cu macerat din frunze.

RUTA-DE-GRĂDINĂ (VIRNANȚ)

Ruta graveolens - Fam. Rutaceae

Plantă cunoscută din Antichitate pentru proprietăţile sale abortive. Ruta-de-grădină formează mici tufe groase şi verticale, de 50 până la 80 cm înălţime. Frunziş frumos, de culoare verde-albăstrui. Înfloreşte din mai până în octombrie şi face flori de culoare galbenă. Creşte pe terenuri şi pante aride.

CULTIVARE

Se plantează în soluri sărace şi uscate, în locuri bine însorite, pentru a obţine o concentraţie bună de principii active. Trei tufe sunt suficiente pentru nevoile unei grădini. Nu contează dacă se utilizează în stare proaspătă sau uscată, atâta timp cât se respectă regulile elementare de uscare a plantelor.

Mirosul puternic al plantei îndepărtează pisicile, dar şi insectele (în ghiveci, ea protejează contra muştelor şi a tăunilor. Atunci când planta este înflorită şi i se zdrobeşte corpul poate provoca alergii grave ale pielii la persoanele sensibile.

Proprietăţi

Repelent şi insecticid.

Principii active: Uleiuri esenţiale, glicozide, tanin, acid malic...

Mod de utilizare

Părţi folosite: frunze şi tulpini în stare proaspătă, înainte de înflorire. Extract fermentat: 800 g de frunze, în 10 l de apă, timp de 10 zile. Se diluează la 20%, ca repelent contra limacşilor şi a altor dăunători, precum şi ca insecticid, contra afidelor. Se poate face un amestec din extracte de rută, lavandă, roiniţă şi mentă, dar fiecare se prepară separat.

SĂPUNARIŢA

Saponaria officinalis - Fam. Caryophyllaceae

Plantă obişnuită care creşte pe malul pâraielor, al canalelor, al terasamentelor sau în locuri virane, în tufe dese şi extinse. Frunzele sunt ovale, lanceolate, în poziţie opusă. Tulpinile înalte sunt, adesea, de culoare roşiatică sau mov, şi florile, de culoare roz, uneori, albă. Destul de abundentă şi de obişnuită, săpunariţa este totuşi destul de dificil de găsit în unele regiuni.

CULTIVARE

Planta se multiplică vegetativ prin rizomi, în sol rarefiat şi umed. În general, nu merită să fie cultivată, recoltarea se face din flora spontană.

Datorită conţinutului de saponină, săpunariţa are o capacitate care nu trebuie neglijată în procesele de înmuiere şi de fixare. În timp ce se prepară extractul fermentat, săpunariţa face o spumă deosebită. Aceasta nu are de-a face cu formarea de bule în timpul fermentaţiei.

Proprietăţi

Insecticid, insectifug. Bogată în saponină.

Mod de utilizare

Infuzie: 100 g de plante proaspete, la 1 l de apă. Se pulverizează nediluat. Extract fermentat: 1 kg de plante înflorite, la 10 l de apă. Diluaţi la 10%.

SOCUL

Sambucus nigra - Fam. Caprifoliacee

Arbust cu flori primăvăratice de culoare albă şi mirositoare. Fructifică vara boabe de culoare neagră, acrişoare.

CULTIVARE

Cel mai adesea, se recoltează din flora spontană, fiind prezent în toate zonele.

Bozul (*Sambucus ebulus*) conţine o concentraţie şi mai mare de principii active decât socul, efectele sale repelente sunt mai puternice.

Proprietăţi

Repelent puternic şi fungicid.

Principiu activ: sambucina.

Mod de utilizare

Decoct: 1 kg de frunze se pun la înmuiat 24 de ore în 10 l de apă şi, apoi, se fierb 30 de minute. Se pulverizează nediluat, contra puricilor, a moliilor şi a afidelor.

Macerat fermentat: 1 kg de plantă, la 10 l de apă. Se foloseşte nediluat, ca repelent, şi diluat la 10% contra ciupercilor care atacă lemnul (genul Polyporus).

TĂTĂNEASA

Symphytum officinale şi Symphytum x. uplandicum – Fam. Boraginaceae

Cele două varietăţi sunt confundate frecvent din cauza dificultăţilor de identificare. Ambele cresc sub formă de tufe mari şi dese şi au frunze ovale, acoperite cu mulţi peri. Florile, sub formă de clopoţei, se aseamănă cu false umbrele spiralate; sunt albe, roz sau roşii, culoarea variind de-a lungul timpului.

Tătăneasa obişnuită creşte în flora spontană, dar se poate şi cultiva. Varietatea numită şi „rusească" sau „Bocking 14" se găseşte preponderent cultivată, arareori creşte spontan. Pentru agricultura la scară largă, cea de-a doua prezintă un interes mai mare, întrucât este mai productivă, pentru grădinarul amator însă, şi una, şi cealaltă sunt foarte folositoare.

CULTIVARE

Se înmulţeşte prin butaşi şi separarea mugurilor de pe rădăcină, se plantează în pământ proaspăt, adânc şi umed. Are mare nevoie de aport de azot şi de materie organică (balegă şi compost). Să nu uitaţi că tătăneasa este o plantă foarte invazivă şi că, în condiţii prielnice, de sol bogat şi adânc, odată ce s-a prins, va fi greu să mai scăpaţi de ea.

Atât în compost, cât şi în mulci, tătăneasa rămâne una dintre cele mai bune aliate ale grădinarului. În mulciul proaspăt întins, este o capcană excelentă pentru limacşi, care se ascund voluntar în ea şi, astfel, pot fi culeşi şi înlăturaţi.

Proprietăţi

Tătăneasa stimulează flora microbiană din sol şi vegetaţia în general. Favorizează încolţirea seminţelor şi dezvoltarea foliară a culturilor. Frunzele de tătăneasă în stare proaspătă accelerează descompunerea compostului. Favorizează multiplicarea şi reînnoirea celulelor şi este utilizată în vindecarea de răni şi tăieturi diverse, atât pe plante, cât şi la animale.

Principii active: alatonina, care se găseşte din plin în tătăneasă, favorizează multiplicarea celulelor.

Mod de folosire

Părţile utilizate: frunzele în stare proaspătă.

Ca extract fermentat: 1 kg de frunze proaspete, în 10 l de apă. Se împrăştie cu stropitoarea pe sol (în diluţie de 20%); acelaşi extract, pentru seminţe, este îngrăşământ foliar - se foloseşte în diluţie de 5%.

Suc concentrat: planta se pune să fermenteze fără apă într-un recipient opac. După două zile, se presează pentru a obţine un suc concentrat, de culoare închisă. Sucul are efect dezinfectant pe rănile provocate de tăieturi, acestea rămânând uimitor de curate. Se poate pulveriza pe arbori fructiferi în diluţie de 5%, în funcţie de mărimea acestora.

URZICA

Urtica dioica - Fam. Urticaeae

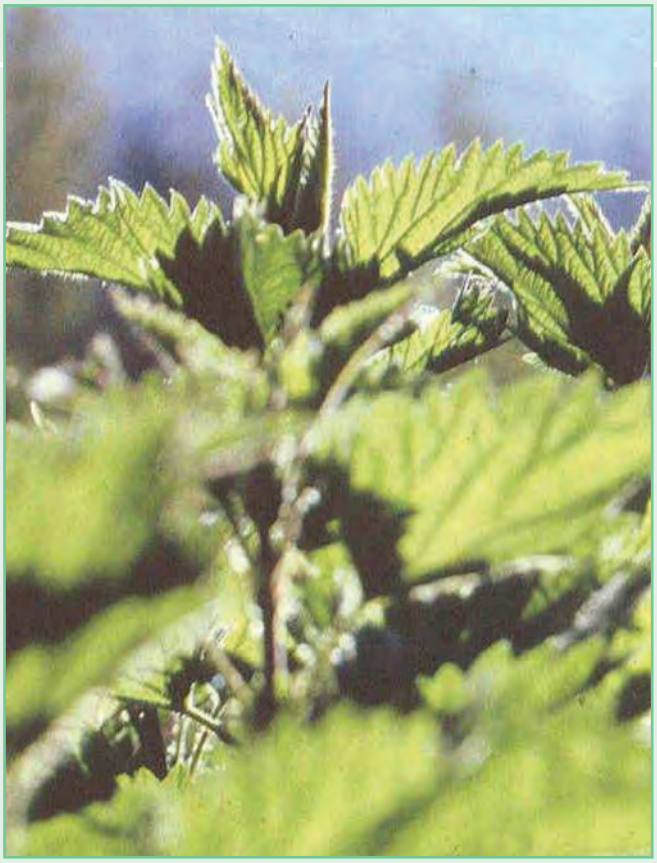

Plantă de talie mare, perenă prin rizomii cărnoşi. Proprietăţile usturătoare rămân unul dintre cele mai sigure semne de recunoaştere, astfel se evită confuzia cu urzica-moartă-albă (*Lamium album*, fam. Lamiaceae). Aceasta din urmă nu are proprietăţile remarcabile ale tizei ei usturătoare.

CULTIVARE

Reproducerea plantei se face prin divizarea bazei şi butăşirea rizomului. Se poate recolta din primul an de la plantare, cu excepţia cazurilor (rare) de înmulţire prin seminţe. Plantă dificil de cultivat pe suprafeţe mari, urzica necesită un sol proaspăt şi adânc, bogat în materie organică puţin descompusă. Recoltarea plantelor sălbatice rămâne şi azi modul de colectare cel mai practic, chiar şi pentru profesionişti.

Urzica-mică (*Urtica urens*), folosită cel mai adesea în medicina umană, se bucură de aceleaşi proprietăţi ca urzica-mare, dar, pentru că productivitatea acesteia este net inferioară celei din urmă, nu se foloseşte în grădinărit şi în agricultură. Înmulţirea urzicii-mici se face doar prin seminţe, fiind o plantă anuală.

Proprietăţi

Fortifică şi stimulează flora microbiană a solului, precum şi vegetaţia (ameliorator al funcţiei clorofiliene). Bun activator pentru compost. Favorizează descompunerea materiei organice, inclusiv a dejecţiilor animale...

Principiu activ: un cocktail de elemente organice şi minerale încă puţin cunoscut, din care face parte şi acidul formic.

Mod de utilizare

Planta se recoltează în întregime înainte de înflorire. Lucrările lui Rolf Peterson (Lünd, Suedia, 1981) au demonstrat efectele fungicide atunci când se adaugă şi rădăcinile la procesul de fermentaţie.

Ca infuzie (1 kg în 10 l de apă, timp de 12 ore, diluată la 10%), este insectifugă (afide, acarieni, viermele-mărului) şi, uneori, şi insecticidă (anumite afide).

Extractul fermentat (1 kg în 10 l de apă, timp de câteva zile) favorizează germinaţia seminţelor şi întăreşte sistemul de apărare al plantelor; seminţele se îmbibă în extractul nediluat timp de maximum 30 de minute sau timp de 12 ore în extractul diluat la 20%. Tot această diluţie permite întărirea după mocirlire la arborii şi la arbuştii plantaţi cu rădăcinile goale, precum şi pentru legume (praz, varză, salată, roşii...).

USTUROIUL-DE-GRĂDINĂ

Allium sativum – Fam. Liliaceae

Plantă de grădină foarte răspândită, cu o bază umflată şi cărnoasă, formată din bulbi mici, lunguieţi, cunoscuţi sub denumirea „căţei”. Frunzele de usturoi sunt plate şi unite între ele până pe la mijlocul tijei. Dacă lăsăm usturoiul să crească în voie, ca plantă perenă (ceea ce este, de fapt), ajunge să înflorească, în special în zonele călduroase. Floarea are forma unei umbrele rotunjite, la capătul unei tije tubulare.

CULTIVARE

Căţeii de usturoi se pun în pământ la sfârşitul lui noiembrie, în cazul usturoiul alb, şi de la mijlocul lui februarie până la sfârşitul lui martie, pentru usturoiul roz şi violaceu; cu expunere la soare, în sol obişnuit, de preferinţă, îmbogăţit cu compost bine descompus,

întrucât usturoiul care creşte în soluri bogate în materie organică are mai multe principii active decât cel crescut în soluri sărace.

Şi o remarcă importantă: imediat după recoltare, puneţi deoparte usturoiul de folosit în grădină, pentru a evita să îl folosiţi tot în bucătărie.

Proprietăţi

Insecticid şi fungicid.

Principii active: sulfuri.

Mod de utilizare

Decoct: puneţi 100 g de căţei de usturoi tăiaţi bucăţi într-un litru de apă. Lăsaţi să fiarbă şi, apoi, infuzaţi timp de o oră. Se foloseşte în stare pură şi se stropeşte direct, pentru a preveni căderea răsadurilor. Tot nediluat, este foarte eficient contra băşicării frunzelor la piersic, precum şi contra putregaiului-cenuşiu la căpşuni.

Macerat uleios: se zdrobesc 100 g de usturoi şi se pune la macerat timp de 12 ore în două linguri de supă de ulei de in; se strecoară prin adăugarea de apă de ploaie şi, apoi, se lasă o săptămână. Se pulverizează diluat 5%. Se foloseşte contra afidelor şi a acarienilor, precum şi pentru îndepărtarea animalelor sălbatice (a căprioarelor).

VALERIANĂ

Valeriana officinalis - Fam. Valerianaceae

Atenţie, a nu se confunda valeriana medicinală (*Valeriana officinalis*) cu valeriana-de-grădină (*Centhratus*), apreciată pentru florile roz şi numită şi „valeriană-roşie”. În cazul nostru, vorbim de planta perenă cu înălţime de la 80 cm la 1,50 m, cu tulpina dreaptă, goală în interior, cutată şi puţin ramificată. Frunzele îi sunt ramificate în 5 până la 11 grupări largi, cu 11 până la 23 de lanceole. Florile au culoarea albă spre roz şi apar din mai până în august.

CULTIVARE

Valeriana se poate cultiva pe terenuri bogate, cu expunere la semiumbră. Seminţele se pot recolta din natură sau se pot cumpăra din magazine specializate în flora spontană. În natură, este o plantă robustă, cultivată însă, devine, în mod curios, fragilă. Toamna, valeriana se acoperă contra îngheţului cu propriile resturi rămase după tăiere.

Mirosul foarte special al valerianei medicinale atrage pisicile, care se freacă de ea şi o privesc ore întregi! Dacă este plantată în apropiere de urzici, conţinutul de esenţe al valerianei creşte cu 20%.

Proprietăţi

Stimulator biologic la aplicarea pe compost sau în asociere cu un îngrăşământ. Se foloseşte în culturile biodinamice, pulverizându-se fin pentru a proteja florile de îngheţ (preparat 507).

Principiu activ: acid valerianic.

Mod de utilizare

Macerat la rece: 10 ml de extract din flori de valeriană se amestecă în 10 l de apă de ploaie călduţă, amestecând timp de 10 minute. Pentru extragerea sucului, florile se presează. O picătură este de ajuns la un litru de apă. Preparatul se pulverizează primăvara contra îngheţului, în după-amiaza de dinainte de temperaturile scăzute. Primăvara, se pulverizează şi pentru favorizarea formării de flori.

VETRICE

Tanacetum vulgare - Fam. Asteracee

Plantă perenă cu tulpini pe care alternează frunze penat-sectate şi flori galbene, ca nişte margarete fără petale.

CULTIVARE

Expunere în zone de semiumbră sau cu soare. Prezenţa sa stimulează trandafirii şi zmeurii.

Vetricea inhibă fermentarea grămezilor de compost. Aruncaţi în altă parte resturile rămase după preparare.

Proprietăţi

Insectifug, insecticid, fungicid (rugină şi mană).

Mod de utilizare

Macerat: 1 kg de plantă, la 10 l de apă. Nediluat, se foloseşte contra musculiţelor-de-varză. Infuzie (30 g de flori, într-un litru de apă), se foloseşte nediluat contra afidelor şi a manei la roşii.

Câteva piste noi:

În afara plantelor prezentate până acum, care fac, de altfel, obiectul unor studii consistente, şi altele, descrise în cele ce urmează, au fost deja calificate ca fiind promiţătoare în farmacia verde:

- **Ceapa**: împotriva muştei-de-morcov (sub formă de extract fermentat din coji de ceapă).
- **Cimbrul**: simpla sa prezenţă în grădină îndepărtează puricii plantelor şi disturbă omida-de-varză.
- **Cartoful**: apa folosită la gătitul cartofilor şi împrăştiată ca atare în grădină înlătură puricii plantelor.
- **Crăiţa**: această mică floare originară din India nu are doar un rol decorativ, ci şi înlătură nematodele, viermii microscopici care obosesc solurile. Parfumul acesteia îndepărtează puricii.
- **Roşia**: extractul fermentat în doar câteva zile din doi pumni de lăstari suplimentari de la copilirea roşiilor în 2 l de apă îndepărtează muştele-albe din sere.
- **Broccoli** şi **varza-creaţă**: extractul fermentat din 3 kg de frunze în 10 l de apă, diluat la 20%, îndepărtează gândacul-de-varză şi de ridiche.
- **Muşeţel**: infuzia din 50 g de flori uscate în 10 l de apă întăreşte rezistenţa plantelor faţă de diverse maladii. Are aceleaşi efecte ca şi preparatele fungicide.
- **Gălbenele**: extratul fermentat ajută la vigoarea şi la sănătatea roşiilor şi a verzei.
- **Sfecla-roşie**: extractul fermentat din aceasta, diluat la 10%, reîmprospătează gazoanele prevăzute cu sistem de irigaţie.

De cultivat sau de recoltat...

Plantele selectate şi descrise mai sus fac parte dintre cele ale căror efecte sunt cel mai bine cunoscute. Dacă unele sunt abundente în natură, altele cresc în grădinile oamenilor, precum urzica şi brusturele, se găsesc pe lângă foste gospodării sau grajduri.

Recoltarea din flora spontană

Cu excepţia cazului în care grădina voastră are şi o parte sălbatică (cea mai bună modalitate de a avea la dispoziţie întreaga faună utilă), nu veţi avea la îndemână brusturele, coada-calului, ferigă, săpunariţă, soc sau valeriană.

De cultivat în grădină

Coada-şoricelului, condurul-doamnei, hrean, iarbă-de-venin, lavandă, mentă, păpădie, pelin, piretru, roiniţă, rută, rubarbă, salvie, tătăneasă, usturoi.

Aceste plante se culeg, de obicei, din natură, locurile predilecte în care cresc fiind pe lângă gardurile vii, şanţuri sau fâneţe abandonate.

Evitaţi să culegeţi plante din locurile expuse la poluare (mai puţin de 20 m de şosele circulate). Culegeţi doar atât cât aveţi nevoie... şi, e de la sine înţeles, cereţi acordul proprietarului. Urzica, măcrişul-calului, vetricea şi păpădia sunt frecvente în colţurile neîngrijite ale grădinii. Dacă răsar, acum că le ştiţi valoarea, nu le mai îndepărtăţi.

Recoltarea din grădină

Toate celelalte plante e indicat să le adăpostiţi în grădină, cu titlu ornamental sau utilitar. Cel mai potrivit ar fi să amenjaţi un rondou cu ele în continuarea grădinii de legume. Nu ezitaţi să le puneţi nişte compost când le plantaţi şi, apoi, nişte mulci, căci acestea pot contribui la îmbogăţirea lor în principii active.

De cules

Brusture, coada-calului, ferigă, iederă, măcrişul-calului, păpădie, săpunariţă, soc, urzică, valeriană, vetrice.

Cum să vă faceţi rezerve

Pentru a simplifica gestionarea propriei farmacii verzi, reţineţi că e mai bine să aveţi la îndemână nişte urzică şi nişte tătănească. Amândouă se plantează cu uşurinţă, prin rizomi sau bucăţi de rădăcină. Feriga se găseşte frecvent pe câmp. La nevoie, vă puteţi aproviziona dintr-o florărie, 1 kg e suficient. Pentru celelalte plante:

- **Culegeţi-le** atunci când daţi peste o sursă abundentă şi care se reface uşor.
- **Preparaţi** extractele fermentate, filtraţi-le şi păstraţi-le în recipiente.
- Puteţi să **uscaţi** plantele pentru a avea la dispoziţie materie primă pentru infuzii, decocturi şi fermentare. Pentru asta, e suficient să întindeţi o sârmă în partea de nord sau de est a locuinţei, sub o streaşină, şi să atârnaţi plantele în buchetele prinse cu elastic. Păstraţi-le apoi în pungi de hârtie, la adăpost de lumină. Scrieţi şi etichete şi nu uitaţi să treceţi şi anul.

Plante stimulatoare

Care favorizează creşterea armonioasă a altor plante, viaţa microbiană din sol şi stimulează capacitatea de autoapărare a plantelor contra atacurilor parazitare. Adevărate elixire!

Brusture	Planta preferată a lui Eric Petiot. Se foloseşte în cazul tuturor plantelor cărora le lipseşte vigoarea.	Extract fermentat obţinut din 1 kg de plantă proaspătă la 10 l de apă, ulterior, lăsat la macerat pentru câteva zile. Se utilizează diluat 1/20. Bogat în potasiu (bun pentru sfeclă).
Coada-şoricelului	Ameliorează formarea compostului, bun împotriva dăunătorilor. Întăreşte fungicidele.	Extract la rece obţinut prin punerea a 20 g de flori uscate în 1 l de apă, timp de 24 h. Ulterior, se adaugă la preparatele fungicide, în diluţie de 10% (1 l la 9 l). Amestecaţi timp de 10 minute.
Ferigă-de-câmp	Excelent acoperământ pentru grămada de compost, precum şi ca mulci la baza tomatelor.	Se utilizează frunzele proaspete, care se taie în bucăţi mari cu tocătorul (contra limacşilor). După câteva luni, ca mulci, se pot adăuga la grămada de compost.
Muşeţel medicinal	Calmează excesul de vigoare al plantelor. Întăreşte rezistenţa plantelor.	Infuzie obţinută din 50 g de flori uscate în 10 l de apă caldă. Se diluează la 5% şi se stropesc brazdele de cereale. Se amestecă şi în preparatele fungicide.
Păpădie	Ameliorează structura solului şi reglează creşterea plantelor. Foarte folosită în grădinăritul biodinamic.	Extract fermentat obţinut din 1 kg de plantă proaspătă la 10 l de apă, lăsat, ulterior, la macerat timp de câteva zile. Se foloseşte înainte să intre în putrefacţie. Se diluează la 20%. În luna iunie, se poate recolta păpădie şi se poate pune la uscat.
Soc	Fortifică şi dă vigoare plantelor, benefic în special verzei şi tomatelor.	Extract fermentat, 1 kg de frunze proaspete la 10 l de apă, lăsat la macerat timp de câteva zile. Se foloseşte înainte să intre în putrefacţie. Se diluează la 10% şi se foloseşte la udat, de preferat, după ploaie.

Tătăneasă	Favorizează germinaţia, maturizarea roşiilor, a ţelinei şi a verzei. Stimulează formarea compostului.	Extract fermentat obţinut din 1 kg de plantă proaspătă la 10 l de apă, care se lasă, ulterior, la macerat timp de câteva zile. Se diluează la 10%, ca îngrăşământ solubil pe sol, şi la 5%, ca îngrăşământ foliar.
Roşie	Stimulează creşterea la fasole, varză, pătrunjel, ceapă şi... tomate!	Extract fermentat din 1 kg de tulpini copilite, lăstari şi frunze la 10 l de apă; se lasă, ulterior, la macerat câteva zile. Diluat la 20%, se foloseşte la stropit.
Urzică	Accelerează procesul de formare a compostului. Fortifică plantele, combate cloroza. Favorizează fotosinteza.	Extract fermentat din 1 kg de plantă proaspătă la 10 l de apă, se lasă aşa câteva zile şi se foloseşte înainte să intre în putrefacţie. Diluat la 5%, pentru pulverizare foliară, şi la 10%, pentru stropirea plantelor şi a grămezii de compost.
Valeriană medicinală	Stimulează creşterea legumelor şi a trandafirilor.	Extract fermentat: 1 kg de plantă la 10 l de apă. Diluat la 5%, pentru pulverizare foliară, o dată pe lună. Diluţie de 10%, pentru stropirea compostului.

Plante cu acțiune fungicidă

Datorită extractelor din aceste plante, putem stimula reacţiile defensive ale altor plante. Se folosesc preventiv, insistând asupra speciilor sensibile.

Brusture	Contra manei la cartofi.	Extract fermentat din frunze şi rădăcini (1 kg, la 10 l de apă). Se foloseşte diluat la 5% şi se pulverizează peste cartofi.
Coada-calului	Eficace contra moniliozei, a ruginei, a rapănului la măr, a băşicării frunzelor la piersic şi contra anumitor viroze.	Decoct din 500 g de plantă uscată, pusă la fiert în 5 l de apă caldă, timp de o oră. Se diluează la 20%. Se stropeşte preventiv primăvara şi, apoi, vara, de preferat, pe timp răcoros.

Condurul-doamnei	Contra cancerelor la pomii fructiferi şi contra manei la tomate.	Infuzie: 500 de frunze în 5 l de apă clocotindă, timp de 10 minute. Se foloseşte nediluat, la pomi, şi diluat la 30%, pentru tomate.
Hrean	Contra moniliozei la cireş şi la prun.	Infuzie: 300 g de frunze şi rădăcină în 10 l de apă. Se stropeşte copacul în întregime.
Măcrişul-calului	Contra cancerelor la măr şi la păr.	Infuzie: 1 kg de frunze, la 5 l de apă clocotită. Se stropeşte zona afectată de cancer.
Pelin	Combate rugina-coacăzului.	Extract fermentat din 1 kg de plantă proaspătă la 10 l de apă, ulterior, se lasă la macerat timp de câteva zile. Se diluează la 5% şi se pulverizează pe frunze.
Salvie	Contra manei la cartof.	Extract fermentat: 1 kg de frunze şi flori, în 10 l de apă. Se diluează la 10% înainte de pulverizare.
Tătăneasă	Contra ruginii la roşii şi contra manei la cartofi.	Extract fermentat pe bază de 300 g de plantă uscată în 10 l de apă care, ulterior, se lasă la macerat vreme de 3 zile. Se diluează la 5%, pentru pulverizare pe frunze.
Usturoi	Atenuează băşicarea frunzelor la piersic, putregaiul-cenuşiu, rugina şi căderea răsadurilor.	Decoct din 100 g de căţei mărunţiţi în 1 l de apă, se dă în clocot şi, apoi, se lasă la infuzat timp de o oră. Se foloseşte pur (fără diluare).

Extractul la rece de coada-şoricelului - 20 g de flori uscate, în 1 l de apă, se lasă la macerat timp de 24 h - întăreşte acţiunea preparatelor fungicide. Se adaugă în acest scop 1 l de extract la 9 l de preparat. Se amestecă timp de 10 minute, pentru dinamizare.

Plante repelente

Multe insecte şi mulţi paraziţi se orientează după mirosurile emanate de plantele lor preferate. Plantele de mai jos au darul de a păcăli şi de a induce în eroare duşmanul. Aşa că, atacatorilor, luaţi-o pe alt drum...

Buruiana-de-venin	Îndepărtează limacşii, cârtiţele şi rozătoarele.	Se foloseşte extractul fermentat obţinut din 800 g de lăstari tineri, puşi la macerat timp de câteva zile în 10 l de apă. Se pulverizează pur pe marginile straturilor.
Coada-calului	Îndepărtează viermii părului şi păianjenul-roşu.	Extract fermentat - 200 g de plantă uscată, în 10 l de apă. Se diluează la 5%. Se stropeşte de preferinţă dimineaţa.
Condurul-doamnei	Înlătură musculiţele-albe şi afidele.	Efect prin simpla prezenţă: se plantează în apropierea trandafirilor şi a arborilor fructiferi, la marginea grădinii.
Iederă	Contra musculiţei-albe, a acarienilor şi a afidelor.	Extract fermentat - 1 kg de frunze proaspete, în 10 l de apă. Se diluează la 5%. Sau decoct pur (100 g/l).
Lavandă	Îndepărtează o mulţime de insecte.	Infuzie - 100 g, într-un litru de apă. Se pulverizează pur.
Mentă	Contra afidelor-verzi, negre şi cenuşii.	Infuzie din 100 g de plantă proaspătă în 1 l de apă. Se pulverizează pur.
Pelin	Îndepărtează fluturele-alb-al-verzei, limacşii, afidele şi viermii din fructe.	Infuzie obţinută cu o mână de frunze proaspete în 1 l de apă, timp de un sfert de oră, se diluează la 20%. Pelinul în floare este cel mai bogat în substanţe active.
Revent	Înlătură afidele, omizile şi limacşii.	Macerat la rece din 500 g de frunze proaspete, în 3 l de apă, timp de 24 h. Se stropeşte pur, de trei ori.
Roiniţă	Contra afidelor, a tânţarilor, a musculiţelor-albe şi a furnicilor.	Infuzie din 50 g de plantă proaspătă în 1 l de apă. Se pulverizează pur.

Ruta	Contra limacşilor, a rozătoarelor, a pisicilor şi a muştelor.	Macerat din 800 g de frunze proaspete în 10 l de apă, timp de 10 zile. Se diluează la 20%. Atenţie, planta poate provoca alergii, de purtat mănuşi la cules.
Soc	Înlătură cârtiţele şi rozătoarele.	Extract fermentat pe bază de 1 kg de frunze proaspete în 10 l de apă care, ulterior, se lasă la macerat 3 zile. Se foloseşte pur la stropit.
Urzică	Respinge afidele, acarienii şi viermii din mere.	Macerat timp de 12 ore în apă rece - 1 kg, la 10 l de apă - apoi, se stropeşte cu extractul pur, filtrat o dată.

Plante cu acțiune insecticidă

Chiar dacă folosiţi plante repelente, va există întotdeauna riscul ca noi focare să apară. Plantele de mai jos au puterea de a limita infestările.

Ferigă-de-câmp şi comună	Combaterea păduchelui-lânos, a cicadei-verzi-de-vie şi a larvelor de viermi.	Extract fermentat făcut din 1 kg de frunze în 10 l de apă, timp de 4-5 zile. Se diluează la 10% înainte de pulverizare (se aplică de două ori pe sol înainte de plantare, împotriva larvelor viermilor-de-cartof).
Piretru	Combaterea afidelor, a musculiţelor-albe şi a acarienilor.	Se poate folosi un preparat din comerţ. Se pulverizează de preferinţă seara sau dimineaţa foarte devreme, niciodată, în timpul înfloririi (atenţie la albine).
Săpunariţă	Combaterea afidelor	Infuzie - 100 g de plantă proaspătă, la 1 l de apă. Se pulverizează nediluat.
Soc	Combaterea gândacilor, a afidelor şi a insectelor din genul Thrips.	Decoct - 1 kg de frunze proaspete, în 10 l de apă. Se lasă la înmuiat 24 h, ulterior, se fierbe şi se lasă la clocotit 30 de minute. Se pulverizează nediluat. Frunzele îngălbenite sunt mai utile, nu ezitaţi să le tăiaţi des.

Tătăneasă	Combaterea muștelor-albe și a afidelor.	Se pun la infuzat opt frunze mărunțite, timp de 20 de minute, într-un litru de apă. Se lasă în repaus o jumătate de zi și se pulverizează fără diluare.
Urzică	Combaterea acarienilor-galbeni și roșii.	Infuzie la rece din frunze proaspete și rădăcini mărunțite, în proporție de 800 g în 10 l de apă, timp de două zile. Se pulverizează diluat la 10%.
Usturoi	Eficace contra acarienilor, a afidelor, a muștei-de-ceapă.	Macerat din 100 g de usturoi zdrobit și, apoi, mărunțit, pus la macerat la rece în 2 linguri de supă de ulei de in. A doua zi, se adaugă 1 l de apă de ploaie, se amestecă și se filtrează. Se diluează 5%.

Tabel diluții			
5%	5 cl în 1 l sau 50 cl la 10 l	1 volum extract + 19 volume de apă	½ pahar de vin + 10 l apă
10%	10 cl în 1 l sau 1 l în 10 l	1 volum extract + 9 volume de apă	1 l extract + 9 l apă
20%	20 cl în 1 l sau 2 l în 10 l	1 volum extract + 4 volume de apă	2 l extract + 8 l apă

Săpunul negru este excelent pentru înmuiere și întărește efectul insecticidelor, prin decaparea cuticulei la insecte[4].

[4] Săpunul negru este un produs tradițional din Africa, fabricat din uleuri naturale și cenușă din plante - Notă TEI.

4 CUM SĂ UTILIZAȚI EXTRACTELE

Din moment ce v-aţi dedicat întrutotul preparării extractelor de calitate, urmărind fermentaţia şi filtrând cu multă grijă decocturile, nu e cazul să irosiţi aceste extracte preţioase distribuindu-le la întîmplare.

Aplicarea lor este un moment-cheie, e o ocazie suplimentară de a face turul grădinii şi de a observa de aproape plantele de aici şi eventualele lor probleme. Tratamentele se aplică fie seara, fie dimineaţa. Condiţiile meteo sunt cel puţin la fel de importante ca fazele lunii. Mărturii care să susţină această afirmaţie există!

Stropire sau pulverizare...

Mulţi grădinari greşesc atunci când se mulţumesc să stropească plantele cu purinul de urzică diluat în mod aproximativ. În cele mai multe dintre aceste cazuri, dozele folosite sunt, în mod vădit, exagerate şi, astfel, nu fac altceva decât să se risipească cantităţi preţioase de preparat. Udarea se practică mai degrabă în grădinile mici sau este o acţiune punctuală (plante în ghiveci, de exemplu). Pulverizarea, chiar dacă poate părea restrictivă, e, în fond, o tehnică mai rapidă. Stimularea plantei prin frunziş este spectaculoasă.

PENTRU A STIMULA, *pulverizaţi frunzişul dimineaţa sau stropiţi la poale, seara.*

PENTRU A TRATA *împotriva insectelor, pulverizaţi frunzişul seara.*

PENTRU A TRATA *împotriva bolilor, pulverizaţi frunzişul atunci când doriţi.*

Momentele importante

Stropirea sau pulverizarea frunzelor cu aceste preparate se face în anumite momente ale zilei, utilizând anumite cantităţi.

- Stropiţi baza plantei seara, diluând concentratul, în mod curent, la 20% (2 l la 8 l de apă).

- Pulverizaţi frunzişul la o diluţie de 10% (1 l la 9 l de apă) fie dimineaţa, dacă doriţi efectul de fertilizare, fie seara, pentru un efect insectifug sau insecticid: seara, insectele sunt cel mai receptive la tratamente. Dacă efectul fungicid este scopul, trataţi-le când doriţi (sunt în siguranţă expuse la soare, pe vreme de caniculă).

În orice caz, nu trataţi plantele afectate de secetă: cel mai bine este să le trataţi pe timp înnorat sau după o ploaie.

Dacă plantele sunt uscate (în jardiniere sau în ghiveci), stropiţi-le conştiincios în ajun.

Condiţiile meteo ideale

Regulă de bază: trataţi plantele în momentele de maximă receptivitate:

- **Ploaia este o şansă**: trataţi plantele chiar după ce s-a oprit, când frunzişul aproape s-a uscat. Totuşi, nu pulverizaţi dacă se anunţă o ploaie uşoară sau o furtună: chiar şi argila are nevoie de 6 ore pentru a se lipi.
- **În caz de secetă mare**, stropiţi conştiincios în ajun, în caz contrar, seva nu va circula. Umiditatea ideală este cuprinsă între 45 şi 60%. Sub acest interval, există riscul de arsură, căci planta, în procesul de evapo-transpiraţie, este sub tensiune. Peste acest procentaj, există riscul de nonasimilare, căci planta fiind hipertensivă, produsul nu pătrunde. Umiditatea poate fi citită la orice aparat meteo.
- **Temperaturi inferioare celor de 12-14°C** nu sunt favorabile pentru tratamente, deoarece asimilarea prin frunze este slabă, şi sistemul radicular, prea puţin activ. Dacă se întâmplă într-o dimineaţă de vară, puteţi să vă aşteptaţi la o recuperare rapidă şi, mai apoi, să aplicaţi tratamentul. Dincolo de 26°C, evitaţi extractele conţinând produse cu sulf, usturoiul, de exemplu, dar, de asemenea, şi rubarba, călţunaşul şi ştevia. Pe caniculă, trataţi-le devreme, dimineaţa, înainte de ora 7, sau seara târziu.

Dacă se anunţă un îngheţ puternic, abţineţi-vă să trataţi plantele. Reţineţi însă că extractele de valeriană sau de coada-calului pot atenua efectele îngheţului şi sunt cu adevărat utile primăvara, când începe să înflorească piersicul sau caisul, dacă sunt anunţate îngheţuri.

Amestecurile de plante

Până aici, am vorbit doar despre extractele obţinute din câte o plantă. Sunt şi persoane care merg pe calea experimentelor şi amestecă extractele între ele, şi au rezultate încurajante. Cu toţii sunt de acord asupra unui punct: nu lăsaţi să fermenteze plante diferite în acelaşi butoi, deoarece fermentarea fiecăreia are nevoie de mai mult sau mai puţin timp. Astfel,

scaietele are însuşirea să intre rapid în fermentaţie, la fel ca brusturele (miros redutabil!), spre deosebire de roiniţă, care face bule – semn de fermentaţie – abia după câteva luni.

Remarcaţi că, întotdeauna, plantele se pun la fermentat separat, mai apoi, le scoateţi şi le filtraţi, asta, înainte de a le amesteca. Aşa cum procedează viticultorul cu diferite vinuri de varietăţi şi proveninţe diferite.

Formule experimentate

Amestecarea extractelor, odată fermentate şi filtrate, permite o mărire semnificativă a eficacităţii. Astfel, Vincent Mazière amestecă extractul de urzică cu cel de tătăneasă (50/50) şi adaugă alte extracte pentru pregătirile de toamnă, cu rolul de a reconstitui rezervele plantelor înainte de odihna aparentă din timpul iernii.

Urzică/tătăneasă/coada-calului: e deja un amestec clasic. Permite redinamizarea şi remineralizarea plantei. Recomandat, printre alţii, de Michel Barbaud; nu există nicio îndoială că alte combinaţii îşi vor revela calităţile, odată experimentele duse la capăt.

Urzică/tătăneasă/ferigă: acest amestec pare avantajos, deoarece este, în acelaşi timp, revitalizant, insecticid şi remineralizant.

Odată ce v-aţi găsit formulele preferate şi aţi experimentat extracte simple, nu ezitaţi să vă lansaţi în cocktailuri inovatoare, procedând cu prudenţă (2 cu 2, pentru început), notând cu precizie rezultatele şi dacă miza merită acest efort, în faţa unui tratament mai simplu şi cu efecte dovedite.

Două formule de Michel Barbaud

Formula Microsol

E un stimulent pentru sol (un fel de drojdie bacteriană). 6 l de extract de urzică + 2 l de extract de tătăneasă + 2 l de extract de coada-calului, la care adăugaţi 10 l de apă de calitate. Stropiţi primăvara, la prima încălzire, în lună descendentă. Dacă solul este acid, reduceţi doza de urzică la 3 l şi adăugaţi 3 l de extract de păpădie, bogat în calciu. Dacă solul este alcalin, înlocuiţi 1 l de extract de urzică cu 1 l de oţet de cidru.

Formula Imuno-Frunze

Pentru a întări sistemul imunitar al plantelor.

4,5 l de extract de tătăneasă + 2 l de extract de coada-calului + 2 l de zer + 1 l de suflat de magneziu + 0,5 l de oţet de cidru. Adăugaţi 10 l de apă de calitate, amestecaţi un sfert de ceas cu o coada de mătură, în ambele sensuri, creând un vârtej.

Pulverizaţi ca atare pe frunze, dimineaţa devreme sau seara târziu. Pentru cele două formule, folosiţi extractele cu macerare de scurtă durată (4 zile). Nu le păstraţi la soare.

Utilizarea comercială a acestor formule este interzisă.

Un ultim sfat: Jean-Claude Chevalard recomandă amestecul de extract din coada-calului şi zeamă bordeleză sau pucioasă, însă aprobă şi amestecul de extract din urzică şi zeamă bordeleză foarte diluat, care manifestă o mai bună sinergie.

Cum să pulverizați

Preferabil ar fi să începeţi cu stropitul. Odată cu experienţa, treceţi la pulverizat, procedeul este mai exact şi mai puţin risipitor.

Extractele sunt întotdeauna diluate, cu excepţia macerărilor la rece, precum şi în cazul extractului fermentat de ferigă utilizat ca insecticid. Diluaţi bine înainte de a pulveriza, întotdeauna, cu apă de calitate: umpleţi pulverizatorul pe jumătate, turnaţi extractul, completaţi cu apă pură şi amestecaţi, dacă se poate, chiar mai multe minute. Deplasarea pulverizatorului spre spate facilitează, de asemenea, amestecarea. În cazul unui pom sau a unui copac mare, începeţi de jos, rotindu-vă în jurul coroanei, duza recipientului va fi direcţionată în sus. Iar pe măsură ce urcaţi, rotiţi duza în jos. Copacii mari nu pot fi trataţi eficient decât cu vaporizatoare.

Când recipientul se înfundă

Se întâmplă ca duzele pulverizatorului să funcţioneze prost, de cele mai multe ori, din cauză că se înfundă cu fragmente de plante scăpate la filtrarea extractelor. Acest fapt este mai uşor de remarcat la recipientele prevăzute cu stropitoare cu găuri mai mari. Dacă lucrurile stau aşa, opriţi-vă şi curăţaţi cu apă curată, apoi suflaţi cu putere, înainte de înşurubare. Curăţaţi, totodată, şi mecanismul de înşurubare şi verificaţi dacă micul filtru situat la capătul paiului este eliberat.

Pulverizați cât e nevoie, dar nu exagerați

În cazul în care preparatul este fungicid sau insecticid, pulverizaţi, la început, dedesubtul frunzelor. Avansaţi încet, fără teama că ajungeţi la trunchiul copacului, condiţia este să nu rămâneţi prea mult în aceeaşi poziţie. Frunzişul trebuie să fie umed, nimic mai mult. Produsul nu trebuie să curgă de pe frunze: asta e risipă. De aici, înţelegem importanţa agenţilor de

Pulverizare şi pe pământ şi pe frunze

Vincent Mazière recomandă pulverizarea în ambele cazuri: în tratarea frunzelor sau în stimularea solului, deoarece, astfel, se evită supradozele. El pulverizează extract pe sol vreme de 15 zile, având grijă să regleze pulverizatorul pentru a obţine picături mari. Recomandă folosirea extractului de urzică primăvara (februarie-martie) peste toate plantele care încep să crească. Extractul de tătăneasă favorizează formarea florilor şi a fructelor.

înmuiere, care trebuie adăugaţi chiar înainte de amestecarea extractelor: permit o fixare mai bună a preparatului pe frunze, fără a aluneca pe cuticule.

Importanța agenților de înmuiere

Agenţii de înmuiere vă vor permite să evitaţi pierderea unei treimi din preparat. După mai multe experimente, trei substanţe se evidenţiază:

Terpena de mentă este foarte eficientă, deoarece permite o aderenţă totală pe suprafaţa frunzelor. Dacă e să observăm prin lupă repartiţia produsului de tratament asupra frunzelor, vom vedea un film total omogen. În plus, acţionează şi ca un insecticid blând. Are miros agreabil, în comparaţie cu anumite extracte care miros foarte urât.

Doză: diluaţi în proporţie de 3 cl (cât conţine un pahar de lichior) la 10 l de apă.

Argila verde pudră – amestecaţi-o cu apă într-un bol, cu multă grijă, pentru a evita cocoloaşele, doar mai apoi turnaţi-o în pulverizator şi agitaţi-o.

Doză: 2-3 linguri de argilă la 10 l de apă.

Truc: *Lăsaţi argila să se decanteze în apă, peste noapte, într-un bol şi nu folosiţi decât suspensia.*

Săpunul negru (o formulă pură disponibilă în magazine de specialitate) este deosebit de util în tratamentele împotriva viermilor-albi, a căror carapace nu-i rezistă.

Doză: folosiţi 100 g de săpun negru la 10 l de apă.

Câteva sfaturi practice

Extractele fiind inofensive, nu are sens să vă puneţi echipament de protecţie, combinezon, cască sau mănuşi. Totuşi, e mai indicat să purtaţi haine mai vechi. De asemenea, evitaţi să atingeţi extractul de usturoi, căci mirosul său este foarte pătrunzător!

Femeile care să prefere un atomizor unui pulverizator sunt rare. La îndemâna acestora se găsesc, în schimb, pulverizatoare cu pompă electrică şi care, spunem noi, pot fi un bun compromis între cele două aparate.

Atomizorul: un instrument cât se poate de practic în grădină

Este un pulverizator cu motor, care permite tratarea rapidă a suprafeţelor mari. În general, folosiţi-l când e ceaţă fină, ca să fertilizaţi sau să luptaţi împotriva ciupercilor, daţi un jet puternic în plus, când vreţi să înlăturaţi insectele. Însă fiţi atenţi să nu insistaţi prea mult, deoarece riscaţi să deterioraţi frunzişul. Un jet prea fin nu se înalţă foarte mult, e important ca, atunci când vă ocupaţi de arbori înalţi, să îl puteţi regla. Când lucraţi cu un atomizor, operaţi la nivel global, nu

în detaliu, în timp ce cu un pulverizator transportat, puteţi lucra cu finețe, puteţi observa amănunte. Clătiţi pulverizatorul imediat după folosire sau lăsaţi un fond de soluţie de rezervă, gata de utilizat câteva zile mai târziu, asta, doar dacă nu folosiţi argila ca agent de înmuiere: în acest caz, clătiţi imediat.

Stropirea cu extracte de plante

În cazul în care doriţi să stropiţi plantele pentru a le fortifica, extractele se folosesc mai diluate, în cantitatea mai mică decât pentru pulverizare (1 l de extract pentru 8 volume de apă, în loc de 18, în medie). Diluaţi direct în stropitoare, turnând în primul rând apă, apoi extractul, dar înainte de a se umple. Întotdeauna, apă de calitate, bineînţeles: apa de ploaie sau de robinet, dar care a stat un timp. Amestecaţi câteva minute - cât vă fredonaţi cântecul preferat.

În faţa plantelor de tratat, turnaţi din sticlă, încet. Nu căutaţi să umeziţi frunzişul. Pentru a obţine un jet mai precis, adaptaţi pulverizatorul la un aspirator vechi, cu ajutorul unui gât de sticlă.

O stropitoare de 10 l merge de minune, din plastic sau din metal galvanizat: oricum, produsul nu va stagna în interior. Grădinarii atenţi la frumuseţea grădinii lor preferă stropitoarele galvanizate, care se integrează în decor, pe când o stropitoare de plastic nu este altceva decât un obiect uitat aici.

Ce stropim

Legumele care nasc lăstari, la bază, încă de la început, când creşterea este constatată (când avem de-a face cu frunziş redresat, frunze noi...): este cel mai potrivit moment pentru a favoriza înrădăcinarea. Unii grădinari îşi înmoaie plantele în extract îmbibându-le ca pe praline, de folos, atunci când le replantează în plină caniculă. Puteţi să stropiţi deopotrivă între două rânduri de praz. O stropitoare de 10 l corespunde la 10 m liniari.

Copacii - vărsaţi extractul diluat deasupra unei coroane largi, de doi metri. Este nevoie de două stropitori de 10 l, după talia arborelui sau a arbustului.

Tratamente în funcție de sezon

Iată aici cum se repartizează diferitele tratamente în cursul anului. Acestea sunt preconizări, şi nu obligaţii:

- **la sfârşitul iernii** (februarie), o udare sau o pulverizare a solului cu extract fermentat de urzică diluat la 20% favorizează urcarea sevei şi recuperarea microflorei din sol. Avansaţi pas cu pas, cu pulverizatorul reglat ca pentru a produce o ceaţa fină. Număraţi încet pentru a vă modera mersul: un pas pe secundă.

Michel Barbaud recomandă să creşteţi doza la 50% dacă este vorba despre un sol bulversat de munci sau de rambleuri (valuri de pământ).

- **primăvara**, folosiţi extracte stimulante (un amestec de extracte de urzică şi de tătăneasă, de exemplu), la fiecare 15 zile, pulverizaţi frunzele plantelor, de preferinţă, dimineaţa, până în iulie.
- **vara**, diminuaţi ritmul stimulenţilor (o dată pe lună, doar pe plantele care nu suferă de secetă, dacă lucrurile nu stau aşa, stropiţi în ajun). Este perioada în care apar multe afecţiuni şi insecte, acestora li se aplică remedii specifice, de cele mai multe, decocturi sau infuzie (tabele recapitulative, paginile 76-79).
- **toamna**, nu are sens să pulverizaţi frunzele, care nu mai sunt funcţionale de acum încolo. Mulţumiţi-vă să stropiţi plantele la bază, solul.
- **iarna**, nu stropiţi baza plantei, solul. Pulverizările împotriva viermilor-albi sunt efectuate pe trunchi şi pe ramurile mari.

Pentru a dispune de urzică devreme în sezon, iată două soluţii:

- *conservaţi extractul de anul trecut într-un recipient bine închis.*
- *fabricaţi extractul fermentat din urzică uscată. Trebuie să dispuneţi neapărat de un loc temperat.*

Evitați obișnuința

Utilizarea frecventă a usturoiului, a ierbii-raiului, a pelinului, a piretrului, care au o acţiune relativ specifică asupra unei categorii de insecte (afide, omizi), poate să determine fenomene de obişnuinţă în câţiva ani. Este uşor să „contrabalansăm” acest efect prin utilizarea unei alte plante (nu neapărat mai puternice) sau prin amestecul de plante care nu au aceste inconveniente. Alegerea momentului este importantă: astfel, usturoiul macerat pe afidele negre trebuie să fie utilizat încă de la primele generaţii, aşadar, la început de sezon, în funcţie de regiune; chiar şi aşa, afidele nu vor fi eradicate niciodată în totalitate, iar supravieţuitorii vor pune probleme, de asemenea. Folosind extractul de urzică, alungăm dăunătorii, dar, totodată, acesta îmbogăţeşte planta cu azot şi, astfel, hrăneşte următoarele generaţii de afide, bucuroase să se instaleze aici.

RAYMONDE GAL, AMBASADOAREA URZICII

Raymonde Gal fabrică extractul său de urzică într-un staul foarte vechi, care seamănă mult cu o pivniță: are ziduri groase, inerție termică și obscuritate.

Dacă este cineva care merită titlul de pionier al recunoașterii virtuților specifice urzicii, aceea este această agricultoare din Aveyron (Franța). Urzica îi datorează mult, dar reciproca este, de asemenea, valabilă, căci lui Raymonde îi place să-și reamintească faptul că urzica nu este ingrată și, ca să-i mulțumească pentru sprijinul său, ea i-a dăruit o viață plină de picanterii!

A devenit o admiratoare a urzicii datorită unei combinații de circumstanțe: urzica i-a permis să-și salveze micuța turmă de vaci de lapte, într-o perioadă când, în ținutul Roquefort, bovinelor nu le mergea prea bine.

Surprinsă de propriile rezultate, ea a investit o energie ieșită din comun pentru a da urzicii un statut demn de serviciile pe care ni le poate face, pentru a fi adoptată ca atare de comunitatea agricolă.

Să spunem că a predicat în deșert ar fi exagerat, dar certitudinea și credibilitatea dosarelor (cu analize științifice ca argument) pe care le-a pregătit nu au reușit să zguduie nici greutatea tradițiilor, nici greutățile administrative...

Cu toate acestea, ea nu s-a descurajat și, prin forța sa de convingere, și-a urmat drumul, deschizând noi drumuri în utilizarea protejatei sale. De fapt, ea este cea care a făcut primele utilizări de extracte vegetale fermentate ca aditiv de creștere, distribuite în apa de băut a animalelor, cu rezultate care sunt, astăzi, promițătoare. Titlul pentru „cel mai bun pionierat" se decernează celei care îl merită cu adevărat, ambasadoarea urzicii!

Raymonde Gal folosește două butoaie de plastic, unul de 100 l, altul de 200 l, pe care le umple cu urzică proaspătă (în proporție de 1 kg la 10 l de apă), peste care toarnă apă. Timp de două zile, învârte cu o lopată de lemn, astfel încât urzica de la suprafață ajunge la fund, observând cum se adună spuma albă de la suprafață. Când nu se mai vede acest covor de bulbuci, ea extrage lichidul filtrându-l printr-un prosop obișnuit, ca să meargă cât mai repede, apoi, printr-un dres întins pe o pâlnie de lapte. Dar această ultimă filtrare cere foarte mult timp, așa că ea stochează extractul filtrat la prima mână în bidoane de plastic de 20 l și le distribuie și altora.

Roşii fără o pată de mucegai, la începutul lui septembrie, se poate mai bine de atât?

După cum Bernard Bertrand a constatat, extractul de urzică nu este deloc urât mirositor: miroase ca urina proaspătă de vacă. Controlul fermentaţiei e esenţial pentru a obţine acest rezultat.

Raymonde Gal foloseşte extract de urzică mai ales pe leandri, care înfloresc toată vara.

Raymonde Gal pulverizează extractul de urzică fermentat diluat pe cartofi, încă din momentul plantării, apoi, când aceştia răsar şi vreme de 15 zile după aceea. Seminţele de morcovi le înmoaie în extract de urzică în timpul unei nopţi: nu le face să încolţească mai repede, însă sunt mai sănătoase şi mai gustoase, de asemenea, mai bogate în carotenoidă.

Lui Raymonde i se potriveşte zicala populară care spune că frecventând societatea oamenilor, cu atât mai mult îţi iubeşti grădina. După 25 de ani de practică agricolă în Pirinei, pasiunea sa pentru plante nu a fost niciodată mai puternică decât acum, când îi consacră cea mai mare parte din timpul său. Încununarea acestei pasiuni se regăseşte în „grădina sa vrăjită", o grădină etnobotanică, pusă la dispoziţia vizitatorilor, pe care îi iniţiază în lumea secretă a plantelor. Această grădină este, de altfel, un formidabil teren de experimentare, aici îşi pune în practică ideile. Îngrăşămintele pe bază de plante, la fel ca toată lumea, le foloseşte de mult timp.

ANNIE-JEANNE BERTRAND

Ca toată lumea, urmând sfaturile presei de specialitate un pic prea „riguroase", ea a făcut de toate, şi bune, şi rele, prin practicile sale. Astăzi, încurajată de întâlnirea cu alţi practicanţi, consideră că, pentru a putea merge mai departe, trebuie să facă *tabula rasa* în legătură cu tot ceea ce ştie, pentru a putea repara greşelile din trecut. De mai mult de 10 ani, face extracte vegetale fermentate cu foarte multă atenţie, rezultatele fiind, constant, aceleaşi; din lipsă de timp însă, nu îşi consacră pe atât de mult timp pe cât ar dori acestei îndeletniciri.

Annie-Jeanne Bertrand face un amestec cu „cei patru muschetari": urzică, coada-calului, ferigă, tătăneasă. Pune 50 cl de extract într-un pulverizator portabil de 15 l.

Acest amestec garantează, în opinia sa, o acţiune stimulantă, dar, totodată, insectifugă, prin prezenţa ferigii, şi fungicidă, prin prezenţa cozii-calului. Ea adaugă un pic de săpun negru, dacă observă că se înmulţesc afidele, şi zeamă bordeleză, dacă e neliniştită în privinţa afecţiunilor, în proporţie de 1/10 la o doză normală.

Annie-Jeanne pulverizează toată grădina o dată pe săptămână, insistând asupra plantelor care par afectate. Intenţia sa nu este doar de a le hrăni, ci şi de a le tonifia şi a le ajuta. Ea foloseşte, de asemenea, extractele la irigarea solului, când diluează extractul în proporţie de 10%.

Annie-Jeanne îşi stropeşte răsadurile cu extract de urzică, ce stimulează în mod particular încolţirea feticei, adeseori, capricioasă.

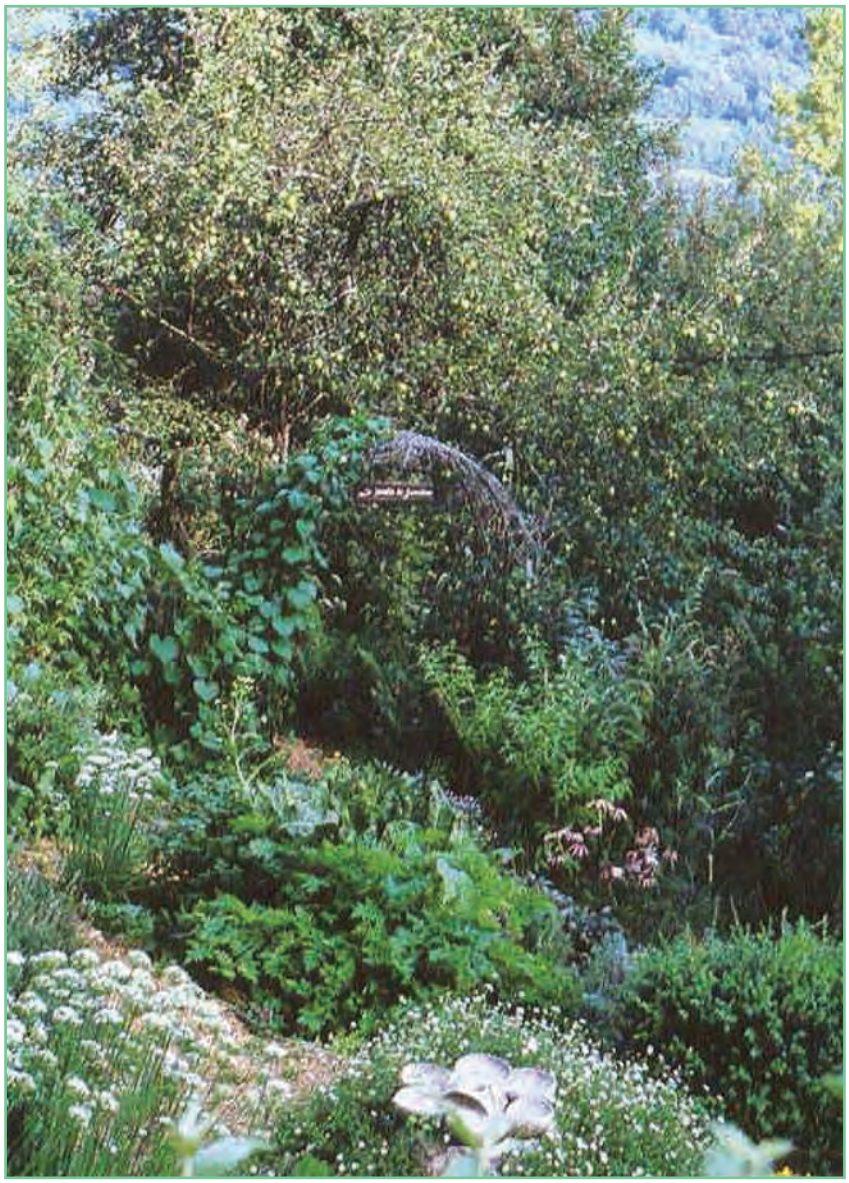

Annie-Jeanne începe sezonul de practici agricole cu extractul de urzică, ce stimulează dezvoltarea frunzelor. Apoi, adaugă tătăneasă, în particular, pentru roşiile plantate de o lună, căci a realizat că tătăneasa favorizează formarea florilor şi înmugurirea. Pentru a duce la bun sfârşit toate aceste procese, ea a decis să-şi cultive propria urzică.

Un truc care şi funcţionează: câteva frunze de ferigă aşezate direct pe cultură sunt suficiente pentru a îndepărta fluturele-de-varză pentru câteva săptămâni.

Grădina lui Annie-Jeanne sau elogiul biodiversităţii.

5 FĂCÂND TURUL GRĂDINII

Ce aţi spune să facem o mică plimbare prin grădină? O vom traversa, vom privi de aproape plantele care o alcătuiesc şi, astfel, vom vedea locurile unde extractele de plante drăgăstos preparate şi care parcă aşteaptă în recipientele lor pot să facă un serviciu. Cum bine veţi constata, printre alte funcţii, acestea au şi funcţia extrem de importantă de mulcire, care contribuie la buna sănătate a tuturor. Nu fiţi speriaţi de faptul că remediile sunt numeroase. Puteţi foarte bine să vă mulţumiţi cu două sau trei leacuri, dar, uneori, situaţia ne obligă să căutăm soluţii particulare. Pentru a lupta împotriva băşicării piersicului, de exemplu, nimic nu bate coada-calului...

Pomii fructiferi

Practicile încep întotdeauna primăvara, în urma examinării atente a fiecărui arbore. Învârtiţi-vă în jur, priviţi starea solului, dacă iarba a crescut sau dacă solul este gol. Uneori, rădăcinile, la nivelul solului, au fost deteriorate de maşina agricolă. Dacă ridicaţi privirea, uitaţi-vă, înainte de orice, la extremităţi şi la înălţimea arborelui şi, dacă ultimele ramuri sunt fragile, nu vă panicaţi, deoarece reducerea rămurişului este naturală. Şi nu uitaţi că arborele îşi ajustează rămurişul la propriile capacităţi. Multe dintre probleme vor dispărea dacă vom îndepărta iarba de la picioarele pomilor fructiferi: concurenţa ierbii e de temut, în privinţa oligoelementelor. Furnizarea de compost completează regimul revitalizant. Sucul de frunze de tătănească presat la rece dezinfectează plăgile trunchiului, datorită prezenţei unui alcaloid: consolidina - Vincent

Mărturie

Pentru pomii fructiferi, Vincent Mazière vă recomandă să pulverizaţi un amestec de extracte fermentate (urzică şi tătănească) chiar imediat după recoltă, pentru a ajuta pomul să-şi reconstituie rezervele, apoi, extract de urzică, primăvara următoare, pentru buna reîncepere a ciclului vieţii. Extractul fermentat de ferigă (diluat 10%) combinat cu săpun negru (2-3 linguriţe la 10 l de apă) asigură victoria în lupta împotriva focarelor de afide.

Mazière şi-a dat seama de aceasta când a făcut o tăietură unui grepfrut invadat de viermi-albi. Plaga este curată după câteva luni. Regenerările, foarte sănătoase, au reconstituit arborele datorită stropirilor regulate cu extract pe bază de urzică.

Dacă arborele nu prezintă semne de boală

Dacă arborele se comportă bine, ne vom mulţumi să îl întărim. Interveniţi cu aporturi stimulante, destinate să înlesnească capacitatea arborelui de a se apăra când şi dacă va fi cazul, mai târziu. Extractele de tătăneasă, de brusture şi de păpădie sunt perfecte în această privinţă. Extractul de păpădie, preparat din frunze şi flori, trebuie diluat ceva mai puţin decât celelalte două.

Dacă bolile sau dăunătorii sunt vizibili

Fiţi vigilenţi începând din iunie-iulie. Interveniţi, utilizând reţetele menţionate la sfârşitul cărţii. Diversificaţi extractele pentru a înşela inamicii. Utilizaţi mai întâi ceea ce aveţi la îndemână şi nu uitaţi să lăsaţi fauna locală să-şi facă munca.

Iarna, extractul de tătăneasă, la care adăugăm parafină (de la 20 la 25 ml) şi argilă verde (cele două sunt importante), permite distrugerea ouălor de afide şi a acarienilor şi luptă preventiv împotriva ciupercilor. Acest tratament se aplică înainte ca mugurii să se deschidă.

Legumele

Principiul de bază este să întărim legumele cu ajutorul extractelor stimulante, care se aplică o dată la 15 zile, începând cu luna martie. De preferinţă, pulverizaţi preparatul - se repartizează mai bine; nu e nevoie de supradoză şi, de aceea, este indicat să folosiţi o stropitoare, putem să ne echipăm şi cu o rampă.

La fiecare răsădire

După fiecare răsădire, aşteptaţi o săptămână, până apar primele rădăcini (fragile), pentru a le aplica un prim extract, amestec din urzică şi tătăneasă, prin stropire, seara. Scop: favorizaţi creşterea rădăcinilor şi le determinaţi să coboare în profunzime, aşa, vă asiguraţi liniştea mai târziu. Dacă vă e teamă că veţi uita, stropiţi plantele imediat după răsădire.

La sfârșit de vară

Întoarcerea ploilor şi răceala nopţii favorizează apariţia afecţiunilor datorate ciupercilor. Trataţi, în mod particular, tomatele, cu zeamă bordeleză, dar prin scăderea dozei la 1/10 faţă de cum se menţionează pe ambalaj, cu condiţia de a adăuga extract de urzică diluat 10%.

Animale sălbatice, cârtiță, limax ...

Pentru a respinge insectele, dar şi animalele sălbatice, care fac adesea ravagii, pulverizaţi extractul de usturoi peste tot, la mijlocul lunii mai şi la începutul lui iulie. Dacă cârtiţele sunt în elementul lor, utilizaţi extract de tulichină, purgativ, ca agent repulsiv, în special, în perioada dezvoltării seminţelor, în martie şi în aprilie. Trebuie să pulverizaţi peste tot, în jurul parcelelor şi printre rânduri. Numită, de asemenea, „iarba-cârtiţelor", planta în sine nu are nicio acţiune repulsivă. Doar extractul fermentat acţionează.

Împotriva limaxului, nu s-a descoperit până acum un repulsiv veritabil. Aţi putea totuşi să-i capturaţi în număr mare de la picioarele plantelor mentei de Notre-Dame şi ale isopului. Sau puteţi pune capcane cu frunze de tătăneasă printre rânduri de salată, pe care să le strângeţi regulat, cu tot cu limacşi.

Căpşunii sunt exigenţi: o pulverizare cu extract de tătăneasă diluat la 5%, aplicat în faza de răsad, hrăneşte durabil aceşti setoşi. Puteţi să o reînnoiţi la plantare, dar şi din nou, la irigare.

Un pumn clasic din frunze de urzică plantat la baza roşiilor este întotdeauna recomandat pentru acţiunea sa stimulantă şi nutritivă.

Dacă seceta ameninţă

Dacă seceta loveşte în mod regulat regiunea voastră, pulverizaţi de la mijlocul lunii iunie (dar şi mai târziu, în funcţie de situaţii şi de ani) un extract de brusture, care restaurează turgescenţa frunzelor şi furnizează sprijin tulpinei, şi extract de păpădie, care limitează stresul lipsei de apă.

Tufele de trandafiri

Pentru a întări tufele de trandafiri, luptaţi preventiv împotriva bolilor şi îndepărtaţi multe dintre insecte, pulverizând, în martie, un amestec de extract de urzică (5%) şi de tătăneasă (10%). Dacă afidele sunt o mare problemă, achitaţi-vă de ele cu o pulverizare de extract

Mărturie

Pe o cultură de salată, Michel Barbaud foloseşte extract de urzică, stropind-o de la bun început. La roşii, foloseşte extract de tătăneasă şi de coada-calului, cu care pulverizează frunzişului, şi extract de urzică exclusiv, pe sol – în opinia sa, trecerea urzicii prin rădăcini este esenţială.

Annie-Jeanne Bertrand înmoaie seminţele de fetică în extract de urzică, le lasă aici întreagă după-amiază, apoi le pune la uscat pe hârtie absorbantă, iar seara le seamănă. Acest tratament grăbeşte încolţirea şi densitatea semănării. Testaţi şi dumneavoastră spanacul şi pătrunjelul...

de plante aromatice. Pentru aceasta, puneţi la fermentat separat lavandă, spilcuţă, săpunăriţă, virnanţ, apoi amestecaţi extractele şi pulverizaţi o dată (la 5%) încă de când afidele sunt instalate pe lăstarii tineri, la mijlocul lui aprilie (perioadă variabilă după regiuni şi ani). Repetaţi, dacă focarele persistă.

Extractul de usturoi este un foarte bun fungicid, eficient contra marsoniei (boala petelor negre). Respinge deopotrivă insectele şi omizile, care se răsucesc pe frunze şi devorează marginile. Să începeţi să pulverizaţi încă de când se instalează căldura, în iunie.

Din punctul de vedere al lui Vincent Mazière, tufa de trandafiri este obosită (vegetal) în septembrie. Acest lucru explica de ce trandafirul cedează asaltului bolii marsonia. Hrăniţi-l, stropindu-l cu extract de urzică. La sfârşit de sezon, în noiembrie, şi din nou, în inima iernii, aplicaţi un tratament cu Cuivrol (o treime din doza normală), care va menţine curate tufele de trandafiri pentru mult timp.

Annie-Jeanne Bertrand foloseşte pentru pulverizare un amestec de extracte compus din „cei patru muschetari”- tătăneasă, urzică, coada-calului, ferigă - cu care dă asupra florilor din grădină, inclusiv pe tufele de trandafiri. Pe aceştia din urmă, îi pulverizează în plus cu un extract de tătăneasă. În câţiva ani, starea generală a trandafirilor din propria grădină s-a ameliorat cu mult.

Pulverizând extract de urzică şi de tătăneasă pe o grămadă de compost, activaţi descompunerea.

Gazonul

Amatorii de gazon verde apelează la extractele de plante pentru a corecta micile defecte şi pentru a întări vigoarea ierbii, făcând economie de îngrăşăminte şi de produse de sinteză. Tratamentul de bază constă în pulverizarea printr-un pulverizator fin, echipat cu un dozator cu trei duze, a unui extract de păpădie sau tătăneasă, primul limitând stresul de apă estival, al doilea acţionând ca un fungicid preventiv împotriva fuzariozei.

Astfel, ideal este să pulverizaţi o dată pe lună, alternând extractele, de preferinţă, dimineaţa, când este rouă, pe gazonul tuns în ajun. Extractul fermentat de tătăneasă este foarte bogat în potasiu. El activează metabolismul ierbii şi îi conferă o culoare superbă.

Mărturie

Annie-Jeanne Bertrand îşi adoră plantele de interior şi, când le udă, umple un lighean cu extract de urzică diluat la 15%, în care scufundă ghivecele timp de 24 de ore. Reface operaţiunea în mod regulat, de trei-patru ori pe an, tratament indicat pentru orice plantă verde normală. Face acelaşi lucru şi cu roşiile înainte de a le sădi în pământ, dar le lasă doar trei-patru ore, pentru a evita asfixierea rădăcinilor.

Copacii și gardurile vii

Interveniţi încă de la plantare, stropind la rădăcină astfel: extract fermentat de tătăneasă, diluat în proporţie de 5%, la care adăugaţi doi pumni de vermicompost şi un pumn de argilă, în stropitoarea de 10 l. Puteţi şi să înmuiaţi rădăcinile goale ale arbuştilor şi ale plantelor în acest amestec timp de 10 minute, nu le scuturaţi şi plantaţi-le aşa cum sunt. Tufele de trandafiri vor aprecia în mod deosebit acest tratament. Coniferele apreciază o pulverizare din macerat de urzică, precum şi extractul fermentat de tătăneasă în a doua parte a lunii aprilie şi în august. În iunie, amestecul de extracte fermentate de urzică (5%) şi de tătăneasă (10%) conferă tonus cărpinişului, liliacului şi altor arbuşti. Atenuează cloroza hortensiilor.

Înmuierea rădăcinilor cu tot cu bulgării de pământ într-un extract de urzică diluat la 20% este o excelentă metodă de a stimula un arbust.

Jardinierele

Cel mai bun sfat, care este aplicabil tuturor plantelor de interior: să le asiguraţi contribuţii regulate de extracte fermentate de urzică şi de tătăneasă, amestecate la 5%. Este mai bun decât extractul de alge, care sunt formidabile revitalizante, dar care, totodată, atrag insectele. Raymonde Gal foloseşte extract de urzică peste tot, inclusiv pentru tufele de trandafiri, care înfloresc toată vara, şi un lămâi în ghiveci, care a produs mai mult de 40 de fructe în 2002: frunzele sale largi şi de un verde frumos, întunecat, erau extraordinare, mai ales că vegeta de câţiva ani.

Un peisagist în acţiune

Hervé Fonteneau, peisagist din Vertou, în Loire-Atlantique, nu mai utilizează altceva decât extracte de plante, în special pentru a trata gardurile vii de conifere, care se îmbolnăvesc destul de des. El pulverizează frunzişul şi solul cu acest amestec, la 10 l de apă pune 50 cl de extract de urzică, 20 cl de extract de coada-calului şi 10 cl de extract de ferigă, la care se adaugă 20 g de argilă, pentru a asigura adeziunea pe frunziş. Cea din urmă trebuie să fie bine acoperită, fără a picura. El pulverizează, de asemenea, şi solul, diminuând presiunea, pentru a obţine picături mari. Acest tratament este repetat o dată la 15 până la 20 de zile, în perioada de vegetaţie activă, ceea ce înseamnă între cinci şi şase tratamente. Este recomandat să stropiţi picătură cu picătură, ceea ce întăreşte acţiunea produsului asupra solului.

Pentru a simplifica munca, Hervé Fonteneau tratează toate grădinile unde lucrează cu ajutorul unui amestec de urzică, coada-calului şi ferigă. Astfel, el constată că tufele de trandafiri sunt la fel de bogate după cincisprezece ani, pe camelii nu se mai depune funingine, iar plantele de interior lăsate afară pe durata verii, inclusiv ficusul, sunt toate întinerite.

Remedii repulsive

Afidă-verde sau neagră (cireş...)	Pelin	Infuzie 100 g/l, diluată după aceea la 20%. Dacă focarul persistă, faceţi un tratament cu usturoi mai târziu.
Afidele-verzi, neagre, lânoase şi cenuşii	Rubarbă	Macerat de 500 g de frunze, fără tulpini, în 3 l de apă; aşteptaţi 24 de ore). Folosiţi remediul pur. Faceţi trei tratamente în trei zile.
Afidă-verde	Iederă, soc-negru	Decoct pur (100 g/l). Funcţionează bine pe tufele de trandafiri. Decoct: înmuiaţi 1 kg de frunze moi în 10 l de apă, vreme de 24 de ore, apoi fierbeţi. Folosiţi remediul pur.
Afidă-lânoasă de fructe	Ferigă-de-câmp sau ferigă-de-pădure	Extract fermentat (1 kg de frunze proaspete, în 10 l de apă). Folosiţi remediul pur. Utilizaţi la început de sezon, după aceea, are eficacitate scăzută.
Fluturele-de-varză şi gândacul-purice	Pelin	Infuzie (100 g/l), remediu pur, seara.
Omidă defoliatoare	Rubarbă	Macerat (500 g de frunze, fără tulpini, în 3 l de apă). Aşteptaţi 24 de ore. Remediu pur. Faceţi trei tratamente în trei zile. Puteţi să adăugaţi ulei de mentă, pentru o mai bună aderenţă.
Cicadă-verde pe viţa-de-vie	Ferigă-de-câmp	Extract fermentat (1 kg pentru 10 l) diluat, după aceea, în proporţie de 10%, prin pulverizare. Trataţi devreme, de la mijlocul lui aprilie până la sfârşitul lui iunie.
Acarieni	Urzică Coada-calului	Macerat (100 g de frunze proaspete în 1 l de apă, vreme de 24 de ore, la temperaturi de 18-20°C. Folosiţi remediul pur. Trei tratamente pe lună. Decoct (100 g/l), lăsaţi să fiarbă o oră, apoi răciţi, filtraţi, diluaţi 20%, trataţi seara. Trei tratamente, la un interval de o săptămână.
Cârtiţe	Cleiţă Soc	Extract fermentat (800 g la 10 l), folosit în stare pură, stropind între rânduri sau în jurul culturilor, pentru a le proteja. Acţionaţi timp de 15 zile. Extract fermentat de soc (1 kg la 10 l), folosit în stare pură între rânduri. Mai puţin eficace decât cleiţa, căci, dacă plouă, nu are efect. Partea lăptoasă a clăiţei îi permite extractului să adere mai bine: chiar după câteva săptămâni, putem simţi mirosul, dacă adulmecăm o brazdă de pământ.

Remedii insecticide

Afide	Usturoi	Treceţi prin presă 100 g de căţei de usturoi descojiţi, apoi lăsaţi să macereze în două linguri de supă de ulei de măsline, timp de 12 ore. Vărsaţi 1 l de apă, apoi strecuraţi, apăsând printr-o sită fină. Lăsaţi să se odihnească o săptămână. După aceea, diluaţi la 5%.
Afide-verzi, negre	Tătăneasă Urzică	Decoct: fierbeţi opt frunze tocate într-un litru de apă, timp de 20 de minute. Lăsaţi să se odihnească 12 ore. Folosiţi remediul pur, după filtrare. Reţetă de Christian Paluanzella, conform biodinamicii în Haute-Savoie: infuzie pură de frunze proaspete (100 g/l) sau uscate (10g/l).
Viermele-mărului	Urzică sub formă de: Pelin şi rubarbă	Macerat: 100 g de frunze proaspete, în 1 l de apă, la 18-20°C, vreme de 24 de ore. Folosiţi-l ca remediu pur. Două tratamente la începutul lui aprilie şi un tratament în mai. Decoct: 100 g de frunze proaspete în 1 l de apă, diluat 20%. 500 g de frunze fără tulpini în 3 l de apă, aşteptaţi 24 de ore, trei tratamente în trei zile. Puteţi să amestecaţi pelinul şi rubarba.
Acarieni	Usturoi	Decoct: 70 g/l de apă, diluaţi 30%, trataţi de trei ori, la interval de trei zile.
Musca-albă	Virnanţ (ruta-de-grădină) Tătăneasă Vetrice	Macerat de frunze proaspete – 80 g/l, apoi, diluaţi 20%. Decoct: fierbeţi opt frunze tocate în 1 l de apă, timp de 20 de minute. Lăsaţi să se odihnească 12 ore. Folosiţi remediul pur, după filtrare. (Reţetă de Claude Aubert) Extract fermentat (planta întreagă la momentul înfloririi, 13 kg/10 l de apă, folosiţi remediul pur).
Musca-de-varză şi musca-albă	Piretru şi virnanţ	Extracte fermentate, preparate fiecare în parte, diluate la 10%. Efect-şoc garantat. Atenţie la dermatita cauzată de virnanţ!
Musca-morcovului	Ceapă	Extract fermentat de coji de ceapă roşie sau galbenă (20 g/l de apă, să tot fie un pumn de coji). Diluaţi la 5%. Trataţi la sfârşitul lui iunie, de două ori pe săptămână.
Musca-cepei	Usturoi	Treceţi prin presă 100 g de căţei de usturoi descojiţi, apoi lăsaţi să macereze în două linguri de supă de ulei (de măsline, de preferinţă), timp de 12 ore. Vărsaţi un litru de apă, apoi treceţi apăsând printr-o sită fină. Lăsaţi să se odihnească o săptămână. După aceea, diluaţi la 5%.

Gândacul-purice	Soc-negru	Decoct. Înmuiaţi 24 de ore în apă (1 kg de frunze moi, în 10 l), apoi fierbeţi 30 de minute. Folosiţi remediul pur, seara, de preferinţă.

** putem, de asemenea, să folosim ulei de in sau de parafină, dar măslinele conţin acizi graşi polisaturaţi care închid moleculele activate de usturoi. Utilizaţi, de preferinţă, ulei bio.*

Remedii contra bolilor

Monilia (fructe cu sâmburi)	Coada-calului Urzică Hrean	Decoct din 500 g de plante uscate la 5 l de apă. Fierbeţi o oră. Diluaţi 5%. Faceţi trei tratamente: unul la început de aprilie, unul în mai şi unul în iulie-august. Decoct doar din rădăcină: 100 g de rădăcini puse la înmuiat, în prealabil, în decurs de 24 de ore în 1 l de apă, timp de 30 de minute. Folosiţi remediul pur. Puteţi să adăugaţi un decoct de coada-calului (vedeţi mai sus). Infuzie: 300 g de frunze şi rădăcini, amestecate în părţi egale, cu 10 l de apă. Folosiţi remediul pur, prin pulverizare. Aceleaşi date.
Rugină (trandafir, fructe şi nalbă)	Feriga-de-câmp sau feriga-de-pădure Coada-calului	Reţetă de Jean-Claude Chevalard: extract fermentat, folosiţi remediul pur. Trataţi încă din luna mai pe soiurile sensibile. Repetaţi. Decoct: 500 g de frunze uscate, la 5 l de apă. Fierbeţi o oră. Diluaţi 10%. Trataţi de trei până la cinci ori, cu interval de o săptămână între tratamente.
Rugina-coacăzului	Pelin Usturoi	Extract fermentat din planta întreagă, nediluat. Treceţi prin presă 100 g de căţei de usturoi descojiţi, apoi lăsaţi să macereze în două linguri de supă de ulei (in sau parafină), în decursul a 12 ore. Vărsaţi 1 l de apă, apoi treceţi totul printr-o sită fină. Lăsaţi să se odihnească o săptămână. Diluaţi la 5%. Aceeaşi preparare serveşte la izgonirea muştei-de-ceapă.
Crustă (mere şi pere)	Coada-calului	Decoct: 500 g de plante uscate, la 5 l de apă. Fierbeţi o oră. Diluaţi 20%. Trataţi de trei până la cinci ori, cu interval de o săptămână între tratamente, din aprilie, apoi, în mai şi în iulie-august.
Băşicarea piersicului	Coada-calului Usturoi	Decoct: 500 g de plante uscate, la 5 l de apă. Fierbeţi o oră. Diluaţi 20%. Trataţi de trei până la cinci ori, cu interval de o săptămână între tratamente, încă de la înmugurire, apoi, în mai. Cură, de aplicat în luna aprilie. Treceţi prin presă 100 g de căţei de usturoi decorticaţi, apoi lăsaţi să macereze în două linguri de supă de ulei (măsline sau parafină), pe parcursul a 12 ore. Vărsaţi 1 l de apă, apoi treceţi printr-o sită fină. Lăsaţi să se odihnească o săptămână. Apoi, diluaţi 5%. Nu vă îngrijoraţi dacă frunzele încep să cadă masiv. Tratament eficace şi împotriva muştei-de-ceapă şi a marsoniei tufei de trandafir.

Bacterioză (asupra zmeurei, în special)	Coada-calului	Decoct: 500 g de plante uscate, la 5 l de apă. Fierbeţi o oră. Diluaţi 10%. Trataţi de trei până la cinci ori, cu interval de o săptămână între tratamente. Începeţi din luna aprilie, reînnoiţi tratamentul zece zile mai târziu.
Gangrena pomilor fructiferi	Condurul-doamnei și ștevie	Infuzie: 500 g din fiecare plantă, în 5 l de apă. Folosiţi direct pe gangrenă, prin pulverizare de extract pur.
Mucegaiul-mărului	Ștevie Urzică	Extract fermentat: 150 g de rădăcină tocată, în 10 l de apă. Folosiţi remediul pur, prin stropirea solului sub coroana pomului. Decoct din rădăcină: 100 g de rădăcini puse la înmuiat, în prealabil, în decurs de 24 de ore în 1 l de apă, timp de 30 de minute. Folosiţi remediul pur, după ce aţi adăugat aceeaşi cantitate de extract fermentat de frunze de soc-negru (1 kg la 10 l, diluat 10%). Această reţetă este preventivă, dar, de asemenea, curativă. Efect spectaculos.
Mucegaiul-gri de căpșuni	Usturoi Urzică	Treceţi prin presă 100 g de căţei de usturoi decorticaţi, apoi lăsaţi să macereze în două linguri de supă de ulei (măsline sau parafină), timp de 12 ore. Vărsaţi 1 l de apă, apoi treceţi printr-o sită fină. Lăsaţi să se odihnească o săptămână. Diluaţi 5%. Nu vă faceţi griji, căci căpșunile nu vor lua gustul usturoiului. Aceeaşi preparare serveşte la alungarea muştei-de-ceapă şi la băşicarea piersicului. Decoct numai de rădăcină: 100 g de rădăcini puse la înmuiat, în prealabil, în decurs de 24 de ore în 1 l de apă clocotindă, timp de 30 de minute. Folosiţi remediul pur.
Mucegai (cartofi, roşii)	Brusture Vetrice	Extract fermentat: 1 kg la 10 l, diluat 20%, prin pulverizare. Trei tratamente, la interval de 10 zile. Puteţi să asociaţi cu extractul fermentat de salvie (aceeaşi diluare, fiecare extract fiind fermentat în parte). Cel mai eficace (frunzele uscate la brusturelui sunt suficiente pentru a rezolva problemele de mucegai). Macerat: 30 g de flori uscate, la 1 l de apă, lăsaţi să stea timp de trei zile. Folosiţi remediul pur. Trataţi de la trei până la cinci ori în timpul verii, începând de la mijlocul lui iunie, toate cele trei săptămâni.
Boala piciorului negru	Usturoi Urzică	Decoct: 100 g de bulbi tocaţi, în 1 l de apă, aduceţi la fierbere timp de cinci minute. Lăsaţi să se odihnească o oră. Folosiţi remediul pur. Reţetă de Christian Paluanzella, biodinamica din Haute-Savoie: infuzie pură de frunze proaspete (100 g/l) sau uscate (10 g/l).

* Coada-şoricelului este excelentă în combinaţie cu alte plante fungicide. Se foloseşte în infuzie (20 g de flori uscate, în 1 l de apă), adăugaţi alte preparate, în proporţie de 1 l pentru 10 l de preparat.

6 VIITORUL EXTRACTELOR DE PLANTE

Folosirea extractelor de plante în grădină este o practică ce se află la început de drum. Să nu care cumva să credeţi că totul a fost spus sau scris aici. Rămân încă multe de aflat – atât de multe, că nu vom fi niciodată prea mulţi care să se intereseze de acest subiect; alăturaţi-vă şi voi familiei experimentatorilor! Puţină curiozitate, minuţiozitate şi răbdare – calităţile unui bun „grădinar" – sunt suficiente. Adăugând la acestea puţină metodă, veţi permite şi altor grădinari să profite de progresele voastre. Alăturându-vă mişcării, veţi face, astfel, mai credibilă folosirea extraselor de plante. Chiar şi aşa, veţi descoperi în paginile care urmează că o ameninţare reglementară subzistă. Pentru ca ea să dispară, nimic nu e mai bun decât o mobilizare a voinţelor constructive.

Experimentați voi înșivă!

Extrasele de plante sunt subiectul unui nou domeniu, în care fiecare grădinar îşi poate aduce contribuţia. Dacă vă place să experimentaţi reţete culinare, de ce să nu intraţi şi în clubul celor care testează extrasele vegetale?

Pentru a ieşi din empirism, adoptaţi protocoale de lucru. Iar dacă acest lucru vi se pare o constrângere, în realitate, nu e chiar aşa: înseamnă doar să adăugaţi puţină metodă încercărilor voastre, asta fiind şi singura modalitate de a transmite o informaţie cât mai limpede şi de a face comparaţii între o regiune (sau o ţară) şi alta.

Puțină metodă nu strică

Vă propunem, pe etape, procedura următoare:

- Începeţi prin a emite o ipoteză, de pildă: vă gândiţi că un anume extract va rezolva problema puricilor pe o anume plantă; sau, poate, vă vine ideea că un cutare extract va stimula muşcatele care vegetează într-un ghiveci.

- Împărţiţi în două lotul de plante pe care veţi face încercările: trebuie neapărat să păstraţi un lot-martor neatins: dacă nu faceţi aşa, cum oare veţi putea compara rezultatele?
- Etichetaţi cu grijă fiecare lot, imediat şi cât mai explicit: o inscripţie de genul „3 X 2P" nu o să vă mai spună mare lucru după o lună de zile...
- Ţineţi un carneţel în care notaţi obiectul experimentului, data, condiţiile meteo şi observaţiile - zi după zi. Daţi date exacte: cântăriţi recoltele, număraţi la microscop puricii de plante sau omizile, separându-i pe cei morţi de cei vii. Fotografiaţi.
- Faceţi un bilanţ al observaţiilor: e rezultatul semnificativ, în raport cu lotul-martor?
- Repetaţi experimentul de cel puţin două ori, fără a schimba nimic din procedură. La final, sunt obervaţiile identice? Dacă da, aveţi o bună bază de pornire. Dacă nu, nu e grav – cu condiţia să înţelegeţi de ce există diferenţe: variaţiile sunt cumva legate de starea plantelor (mai mult sau mai puţin tinere), de vreme, de fazele lunii (pentru cei care ţin cont de ele), de momentul ales pentru tratare (dimineaţa sau seara)? „Nonrezultatele" însă nu trebuie să fie considerate eşecuri. Ele vă pot învăţa, la fel ca experimentele reuşite: lucrând pe propriile „eşecuri", Jean-Claude Chevalard a reuşit să pună în evidenţă importanţa apei dedurizate în prepararea extractelor fermentate.
- Atunci când o observaţie se repetă regulat pe o plantă, verificaţi-o şi pe altele, la început, fără a schimba modul de folosire, mai apoi, adaptându-l, în funcţie de observaţiile făcute. Notaţi totul.
- Când vă gândiţi că aţi epuizat chestiunea, faceţi o sinteză şi trimiteţi-o la Amicii Urzicii, care o vor transmite şi altor experimentatori din reţea.

Exemplu de protocol:

Testarea impactului extrasului fermentat de urzică asupra tomatelor.

Lotul de roşii este împărţit în două, o jumătate servind drept lot-martor.

Tratamentul e aplicat la plantare şi, apoi, din 15 în 15 zile. Se notează data apariţiei primei flori, a primei roşii coapte.

Se cântăreşte fiecare recoltă, dacă e posibil, o dată pe săptămână. Se notează rezultatele într-un tabel. La sfârşitul sezonului, se compară datele (lot tratat – lot-martor).

Se notează eventuala apariţie a manei şi gravitatea atacului.

Se trimit rezultatele Amicilor Urzicii...

MICHEL BARBAUD

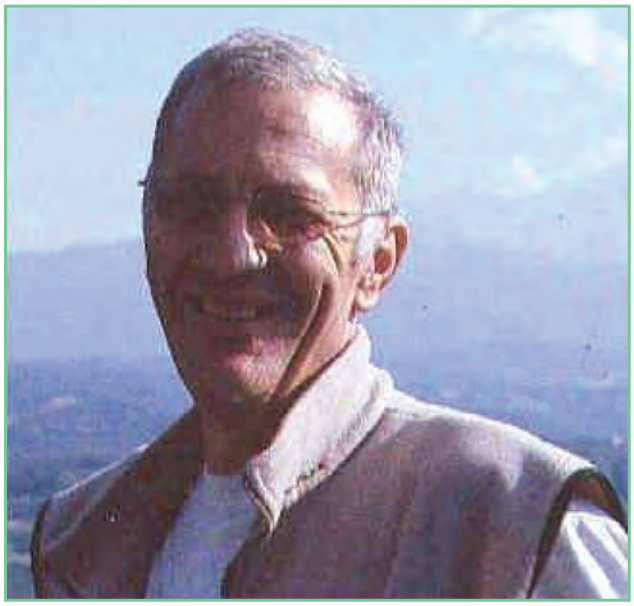

Unul dintre primii care s-au interesat îndeaproape de extrasele de plante, Michel Barbaud are verva şi uşurinţa cunoscătorului. Întrebaţi-l despre un fenomen complex, iar el îl va decripta în termeni clari şi concişi, care îl vor face comprehensibil pentru toată lumea.

Adept al extraselor vegetale fermentate, Michel Barbaud a înţeles de multă vreme că empirismul primelor reţete nu a dus la rezultatele aşteptate. El face parte dintre aceia care îşi pun în permanenţă munca sub semnul întrebării, mereu în căutarea unor noi formule.

Conştient că aceste produse nu pot să rezolve toate problemele, el asociază, pentru mai multă eficacitate, diferite tehnici ale agrobiologiei, printre acestea, calendarul lunar deţine un loc de frunte. El se declară împotriva folosirii de manieră mecanică a extraselor fermentate, care, mai mult, poate, decât tratamentele de sinteză tradiţionale, cer o adaptare la condiţiile de moment şi la starea plantei.

Astfel, în viziunea sa, pH-ul este cel care condiţionează întreaga viaţă celulară. Să ne amintim că această cifră desemnează aciditatea. Dacă ea este mai mică de 6, solul este acid; mai mare de 7, el e bazic – sau alcalin; iar între cele două valori, neutru. Acest interval reprezintă şi zona cea mai favorabilă exprimării forţelor vitale. Întrega artă a grădinăritului constă în a reuşi să te afli în acest interval optim, care susţine armonia şi sănătatea majorităţii plantelor.

În funcţie de anotimp, de fertilizanţi, de poluare şi de culturile impuse solului, pH-ul variază cu 0,5 până la o unitate într-un an. Cum poate fi el menţinut în zona optimă? Într-un sol alcalin, pH-ul se ajustează înspre zona neutră cu ajutorul sulfatului de magneziu hidratat natural, numit şi kiserit. În cazul unui sol acid, se ridică pH-ul cu dolomită. Aceste două „remedii” prezintă un avantaj, ele aduc aport de magneziu - element care lipseşte în mare măsură din solurile noastre supraîncărcate cu potasiu. La fel ca alţi cercetători (Quinton, Delbet, Jean Boucher, Jeanne Rousseau sau Raoul Lemaire), Michel Barbaud atribuie lipsei de magneziu din alimente numeroase patologii. La plante, această carenţă ar fi cea care cauzează boli produse de ciuperci sau de viruşi. Magneziul şi o viaţă microbiană intensă în sol sunt cheia forţelor vitale pentru plante.

Inutil de spus că Michel Barbaud dă o mare importanţă condiţiilor, care prevalează înainte de a aplica orice remediu. El corectează, de altfel, formulele, după caz, adăugând, la nevoie, oţet de cidru sau lactoserum (v. p. 71). Activitatea sa profesională de consilier pentru agricultori face ca el să fie în permanenţă în contact cu pământul şi să se bucure, astfel, de un extraordinar teren de experimentare, unde ideile sale novatoare se pot pune în practică.

Câteva piste de explorat

La începutul carierei voastre de experimentatori, veţi fi adesea tentaţi să încercaţi totul - şi asta, un pic cam la întâmplare. E mai de folos însă să vă dedicaţi unei plante care vă place în mod deosebit. Însă atenţie, să nu „umflaţi" cifrele pentru a demonstra ceva care nu există. Amintiţi-vă că alţii, după voi, vor face aceleaşi încercări.

Iată câteva piste de experimentare care vor ajuta la dezvoltarea domeniului extraselor de plante, în folosul tuturor:

- Verificaţi temeiul reţetelor din lucrarea de faţă. Notaţi-vă remarcile şi trimiteţi-i-le lui Bernard Bertrand, pentru ca următoarea ediţie să fie îmbogăţită cu adnotări.
- Testaţi, pentru comparaţie, extrasul vostru în paralel cu unul dintre din comerţ.
- Faceţi încercări, urmându-vă inspiraţia şi intuiţia, asupra altor posibile întrebuinţări ale plantelor citate: cutare extract ar putea acţiona ca fungicid şi ca insecticid? Împotriva căror insecte, în ce doză, pe care plantă, în ce moment al anului? Cutare plantă apreciază un stimulator, mai degrabă decât un altul?
- Folosiţi pentru experimente şi alte plante din grădină. Iată câteva sugestii (plante susceptibile de a se preta la folosirea ca extrase fermentate): broccoli, muşcata, muştarul, cimbrul, iarba-mâţei (*Nepeta*), limba-mielului (*Borago*), angelica, spanacul.
- Experimentaţi cu plante întâlnite în mod curent în flora spontană. Nici vorbă să afectaţi biodiversitatea, năpustindu-vă asupra plantelor rare! Însă ce-aţi zice să încercaţi efectele unor extrase vegetale obţinute din mur, frasin, păducel, vinariţă (*Asperula),* iarbă-neagră, scai, nuc? Testările iau ceva timp, aşa că nu vă dispersaţi! Una-două plante într-un an, asta e deja foarte bine!
- Încercaţi combinaţii noi, însă nu uitaţi că este mai bine să preparaţi separat fiecare extras. Notaţi cu atenţie dozele folosite în amestec!

JEAN-CLAUDE CHEVALARD, PRIMUL „URZICIAN”

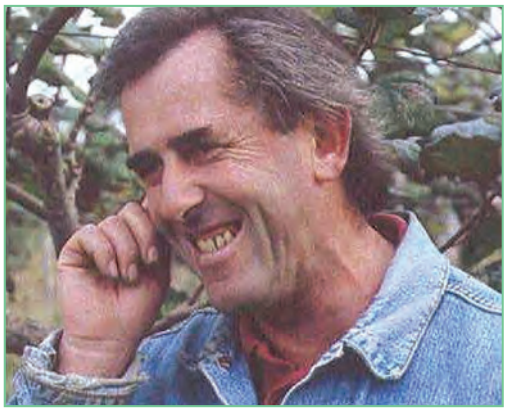

Când spui „purin de urzică”, numele său îţi vine imediat în minte. Bătând Franţa în lung şi-n lat pentru a duce vestea despre extrasele vegetale, a devenit un nume de referinţă în domeniu.

Autodidact convins, marea sa forţă rezidă în înţelegerea intuitivă şi justă a situaţiilor, care face din el unul dintre tehnicienii cei mai pertinenţi ai momentului. El a fost cel dintâi care s-a interesat în detaliu de procesul de fabricare a extraselor vegetale fermentate, punând capăt anilor de aproximaţie care au costat mult din credibilitatea preparatului din urzică, într-atât de aleatorii erau rezultatele.

Tot lui îi revine meritul de a fi conceput o linie de fabricaţie, într-o vreme în care nimeni nu credea în aşa ceva. Azi, Jean-Claude Chevalard se află în fruntea celei mai mari unităţi franceze de producţie de extrase vegetale fermentate.

Neobosit, colaborează la pregătirea unor noi produse (amestecuri, studii asupra unor plante etc.) şi îşi continuă munca pe teren cu profesionişti ai pământului (agricultori, peisagişti, pepinieriști etc.), cărora le aduce produse de calitate şi consultanţă.

EXPERIMENTATORI DE ANVERGURĂ

Gustul pentru natură şi mediul înconjurător e cel care i-a determinat pe Bénédicte şi pe Vincent Mazière să se reconvertească în producţia de extrase vegetale fermentate. O alegere care se poate rezuma într-o formulă: căutarea unei anume calităţi a vieţii. Stabiliţi în Vienne, dorinţa lor este să scoată pe piaţa amatorilor şi a profesioniştilor produse curate, inofensive pentru mediu şi pentru utilizatori. Întreprinderea lor produce artizanal extracte de ferigă, de urzică, de păpădie, de coada-calului, dar şi suc de tătănească şi amestecuri complexe, în care se regăsesc socul, brusturele, scaieţii sau păpădia... Bénédicte şi Vincent îşi dedică o mare parte din timp cercetării pentru ameliorarea procedeelor de fabricaţie şi descoperirii unor produse şi amestecuri noi şi din ce în ce mai eficace. Sfaturile pentru utilizatori merg mână în mână cu vânzarea produselor, care se face direct sau prin intermediari.

Stadiul final este, cu puţină experienţă, uşor de observat: o peliculă fină, opacă, acoperă sucul, iar deşeurile solide cad la fundul vasului. Acesta este momentul pentru filtrarea cu ajutorul unor magnifice site confecţionate de un artizan local. Produsele sunt, mai apoi, stocate într-o pivniţă.

Ei umplu pubelele cu 6,5 kg de urzică proaspătă, peste care toarnă 65 de litri de apă. Recipientul se umple. Folosesc apă de fântână; acoperă pubelele cu capace, considerând că aerul existent este suficient pentru procesul de fermentare. De aici, rezultă doar puţin miros neplăcut şi deloc muşte.

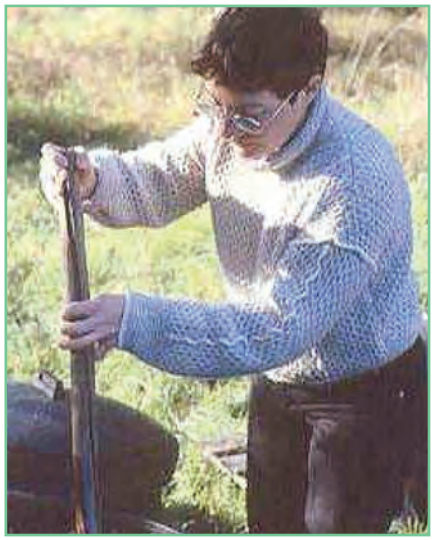

În fiecare zi, Bénédicte urmăreşte procesul de fermentare şi amestecă extrasele cu un băţ gros, de trei ori, într-un sens, de trei ori, în celălalt, şi aşa mai departe.

Bénédicte şi Vincent Mazière folosesc pubele din comerţ, cu o capacitate de 80 l, de preferinţă, negre, căci lucrează afară. Primăvara şi toamna, soarele ridică temperatura sucurilor care fermentează.

ERIC PETIOT ȘI PASIUNEA ÎNCERCĂRILOR

Eric reuneşte calităţi rare: grija pentru detaliu, gustul pentru observaţie şi o mare sensibilitate pentru plante. Utilă, cea din urmă, atunci când te ocupi de tăierea ramurilor arborilor, care, în cazul lui, e un fel de chirurgie. A început experimentările acum 13 ani, lucrând pentru un client care avea o livadă. Suc de alge, macerat de urzică ca perfuzie – chestia asta făcea să râdă pe toată lumea. Au urmat extrasele fermentate, cu urzica, mereu, actor principal. Azi, Eric lucrează cu aproximativ 30 de plante diferite.

Eric nu ar rata pentru nimic în lume prima plimbare de dimineaţă: o ocazie bună pentru a inspecta frunzele şi a repera „buba”, dacă e cazul.

Ia notiţe de 6 ani încoace. Înainte, făcuse multă muncă de teren şi îşi dădea seama că acest lucru era, într-un fel, o limitare în a merge mai departe. A înţeles că protocoalele de lucru servesc la o mai bună înţelegere şi analiză a proceselor.

Pentru 2003, programul său e încărcat: are de făcut ultimele retuşuri la un antigerminativ, adică un produs pentru îndepărtarea buruienilor de pe alei. E interesat de diferitele stări ale apei în plante, la nivel energetic. Face extrase fermentate din plante uscate, le compară cu cele din plante proaspete...

Folosirea extraselor de plante nu reprezintă decât o parte dintre practicile lui Eric: el experimentează de ani buni efectele pozitive ale asocierilor de plante. Astfel, el nu lasă pomii fructiferi izolaţi, ci îi integrează în ansambluri de vegetaţie mari, ocazie de a strecura la baza lor plante aromatice.

El e mereu în căutarea unor legume perene: ceapa permanentă sau varza Daubenton.

Nici vorbă să-i spui omizii „omidă”, căci Eric încearcă întotdeauna să îi afle numele adevărat, ce va deveni ea, în stadiul adult, ce plante preferă; cu aceeaşi minuţiozitate, priveşte puricii de plante sau acarienii.

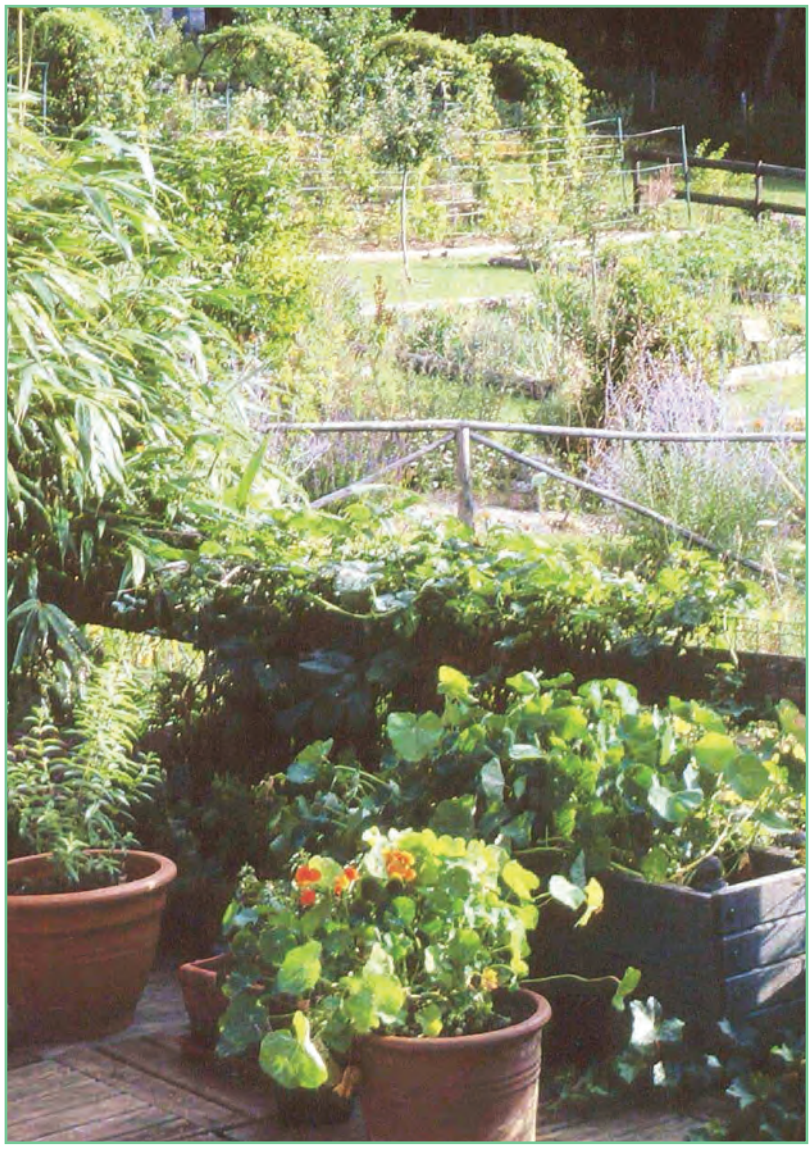

Eric plasează plantele folositoare de dimensiuni mari pe colţurile culturilor. Acolo, ele se dezvoltă de minune.

Grădina lui Eric şi a lui Claudine, văzută dinspre căsuţa lor de lemn: straturi mari, pătrate, mărginite de garduri din trunchiuri băiţuite, separate de alei cu gazon. Eric e grădinar, şi frumuseţea grădinii contează mult pentru el. De aici, prezenţa a numeroase flori, care se reînsămânţează spontan. Nici vorbă să lase pământul gol în timpul iernii: acesta este mulcit cu cânepă(deşeuri lemnoase rezultate în urma prelucrării cânepii).

Cui îi este frică de purinul de urzică?

Extrasele de plante ar trebui să aibă un viitor frumos înaintea lor, în grădină, dar şi în agricultură. Doriţi o dovadă? De câţiva ani, se fac cercetări la nivel oficial de către specialişti ai Camerei de Agricultură din Gard. Problema vizată: recrudescenţa larvelor de *Agriotes lineatus* (viermele-sârmă) în culturile de cartofi timpurii, atacurile fiind aşa de puternice, încât aproape toţi tuberculii sunt perforaţi, deci de nevândut. Nicio ripostă chimică nu le-a venit de hac viermilor-sârmă. Folosirea turtelor de ricin, combinată cu cea a extrasului fermentat de ferigă-de-câmp (Nota TEI: feriga-de-câmp, feriga-mare, ţolul-lupului, *Pteridium aquilinum*) - fiertură diluată 1:10 şi administrată în doze de 200 l/ha - a permis obţinerea a 83% dintre tuberculi nevătămaţi, în vreme ce, cu metodele chimice, nu s-a reuşit depăşirea unui prag de de 55%, ceea ce nu era fiabil din punct de vedere economic.

Și atunci, de ce extractele de plante ar putea fi interzise?

Faptele: în septembrie 2002, o adresă de la DGCCRF (Direcţia Generală a Consumatorilor şi de Împiedicare a Fraudelor) din departamentul Maine-et-Loire este direcţionată unui depozit. Ea se încheie astfel: *„Vă rugăm să luaţi la cunoştinţă concluziile Laboratorului, privitoare la prelevarea efectuată în iunie 2002 de către serviciul nostru în stabilimentul dumneavoastră. Produsul: purin de urzică. Concluziile Laboratorului: neconform, produs nestandardizat, nici omologat. În consecinţă, acest produs nu poate fi comercializat pe teritoriul Franţei.”*

Informaţi de îndată, câţiva dintre noi au reacţionat rapid împotriva acestui tip de ameninţare cum nu se poate mai concretă. Să stăm cu mâinile în sân ar duce, negreşit, la punerea la stâlpul infamiei a extraselor de plante, confundate cu leacurile şarlatanilor.

Punctul nostru de vedere ar fi atunci mult mai greu de apărat şi se ştie că oficialităţilor nu le place defel să revină asupra unor decizii, de teama de a fi acuzate de inconsecvenţă şi de incompetenţă. Ni s-ar putea reproşa: „Păi, de ce nu aţi spus nimic, atunci când era încă momentul?”

De aici, dorinţa noastră de a deschide o dezbatere prin intermediul acestei cărţi.

Pentru a înțelege cadrul acestei chestiuni, să îi analizăm mecanismul de funcționare

Nu este, desigur, o întâmplare că un organism oficial se comporta astfel faţa de cei care ar vrea să vândă extractele. Legea spune că niciun produs fitosanitar, îngrăşământ sau amendament nu poate fi comercializat fără a fi omologat. Omologarea are rolul de a controla eficacitatea unui produs, conformitatea sa cu normele în vigoare şi lipsa de nocivitate pentru mediu şi sănătatea publică. Ea urmează unei lungi proceduri de teste şi de probe. Acest demers are un cost total ridicat, de ordinul a 20 000 - 100 000 de euro, în funcţie de produs. Doar producătorii industriali pot face faţă la asemenea cheltuieli. Cu sprijinul statului, care

își încasează din mers comisionul, omologarea fiind taxabilă, marile firme au găsit în aceasta o modalitate în plus de a controla concurența: în mod... loial!

Așa că, de fapt, micii noștri producători de extrase vegetale (în momentul de față, ei sunt mai puțin de zece la număr) sunt excluși, mai ales că produsele lor nu se regăsesc cu adevărat în nicio categorie.

Că un produs precum extractul de urzică, a cărui recunoaștere se bazează de mai multe secole pe bune și loiale foloase aduse oamenilor, să fie supus unor aceleași reglementări ca produsele de sinteză marcate cu „capul de mort" este un lucru care nu are nicio legătură cu realitatea, oricât s-ar invoca rațiuni de securitate și de prudență!

Să eliminăm de îndată chestiunea pericolului potențial

Nimeni nu poate să acuze în vreun fel acest extras, nici produsele înrudite cu el, de a fi adus atingere, într-un fel sau altul, sănătății publice, ba dimpotrivă. Chiar prost preparat, „purinul" are un impact pozitiv asupra mediului.

Desigur, nu e inofensiv – căci, atunci, ar fi inactiv. În stare pură, poate polua, dar pasager: să ne amintim că e biodegradabil 100%, după doar câteva zile.

Cunoaștem persoane care folosesc ca fortifiant extractul de urzică - și se simt foarte bine; s-au făcut experimente care au demonstrat că, în diluții homeopatice, preparatul este un remediu pentru numeroase tulburări datorate condițiilor de creștere a animalelor (despre aceasta, citiți, la pag. 76, portretul lui Raymonde Gal).

Extrasele sunt produse aparte, complexe și vii

Și apoi, cum ar putea fi comparate cocktailurile naturale cu produsele de sinteză obișnuite, rezumate la doar câteva molecule? Bogăția extraselor naturale este și garanția acțiunii lor; și tocmai pentru că rezultă în urma unui complex proces de fermentare, ele sunt capabile să stimuleze sistemele de apărare ale plantelor sau le determină pe acestea să utilizeze mai bine resursele minerale de care dispun. Dozând doar azotul, fie el organic, fie mineral, înseamnă să treci pe lângă esențial. A vedea în extrasele de plante doar niște îngrășăminte organice înseamnă să nu fi înțeles nimic. Această atitudine reducționistă condamnă la pieire viitorul economic al acestor preparate inovatoare, precum și al filierelor alternative. Să comparăm ceea ce poate fi comparat!

Azi, aceste produse nu interesează rețelele convenționale, ele nu incită producătorii printr-o marjă comercială suficientă. Marii producători sunt imediat cu mult mai interesați, când pot extrage o moleculă-miracol, pe care o pot comercializa la preț de aur, într-un preparat omologat magistral!

Dar, într-un asemenea proces, sunt pierdute pe drum toate celelalte efecte benefice, pe care doar extrasul vegetal le asigură, datorită complexității sale. Și ea singură, această caracteristică, ar merita o categorie aparte!

Producția proprie, o soluție la îndemâna tuturor – limitată însă

Pentru a liniști pe toată lumea, trebuie să precizăm că, dacă extrasele vegetale sunt sau riscă să fie interzise la vânzare, ele nu sunt interzise la utilizare!

Atunci, nu ne rămâne decât să le preparăm noi înşine? Desigur, şi noi vă încurajăm, în toată cartea de faţă, să faceţi asta. Dar ar fi o gravă eroare să se creadă că s-ar rezolva astfel orice problemă, şi asta, din mai multe motive.

Mai întâi, unii nu au cu adevărat tehnica şi timpul necesare: profesioniştii din agricultură, de exemplu, dar şi amatorul prea prins în viaţa sa profesională şi care nu are decât puţin timp de alocat grădinii sale. De unde, cumpărarea de la magazinele sau raioanele de grădinărit a produselor fitosanitare nu întotdeauna folosite în cunoştinţă de cauză (consultanţa lipseşte, cel mai adesea).

Când se ştie că un metru pătrat de grădină de amator, îngrijită cu produse de sinteză, este de trei-patru ori mai contaminată cu poluanţi decât un metru pătrat de pământ agricol – ne putem uşor imagina progresele care ar fi de făcut!

Trebuie deci să ne gândim la cei cărora le lipseşte timpul şi care vor fi uşuraţi să găsească extrasul de urzică sau de tătănească gata de întrebuinţat, pentru a-şi îngriji corect grădina...

Producătorii trebuie să fie încurajați, pentru că ei aduc noutatea

Aşa cum am spus-o de la începutul acestei cărţi, nu suntem decât în preistoria utilizării extraselor vegetale, ceea ce înseamnă că ne punem speranţa în progrese însemnate în acest domeniu. Or, pentru ca acestea să se poată realiza, trebuie dezvoltată cercetarea publică (care a început, dar se află într-un stadiu embrionar) şi mai ales cea privată.

În acest domeniu şi indiferent de reproşurile care s-ar putea aduce economiei de piaţă, trebuie să recunoaştem că, fără aceasta, nu e posibilă o evoluţie rapidă...

A trebuit într-adevăr ca o mână de întreprinzători să se intereseze îndeaproape de extrasele vegetale de plante, pentru ca erorile din trecut şi imobilismul tradiţiei să fie măturate şi, după cum aţi înţeles din lectura acestei cărţi, era deja şi timpul. Şi pentru că, la un moment dat, „purinul de urzică” s-a găsit pe rafturile magazinelor am ajuns la nivelul de cunoştinţe adunate în această lucrare. Motivaţi, producătorii au găsit mijloacele de a dezvolta cercetarea, chiar dacă aceasta rămâne, uneori, doar intuitivă.

Astfel, fără acest demers comercial, am fi fost încă în punctul în care unii dintre noi s-ar fi întrebat de ce purinul de urzică „funcţionează” cu rezultate inegale.

Trebuie deci să mulţumim acestei mâini de excentrici care au îndrăznit să meargă înainte cu încăpăţânare, într-o vreme în care doar ideea de a vinde purin de urzică stârnea zâmbete. Ei trebuie, de asemenea, încurajaţi să persevereze: dinamismul lor concurenţial e cel de la care noi progrese sunt de aşteptat, cel puţin parţial.

Ei trebuie puşi în legătură, ajutaţi să comunice, să colaboreze pe baze care vor construi credibilitatea mişcării.

Repertorierea bunelor practici

După o primă etapă care ar fi omologarea extractelor într-o categorie, şi anume, aceea a biostimulatorilor, va trebui gândită o repertoriere a bunelor practici de producţie, pentru a se ajunge la o anumită standardizare. Publicarea lucrării de faţă merge în acest sens. Ea ar trebui să permită, cel puţin, ca producătorii şi candidaţii potenţali să nu facă chiar orice în domeniu... Aceasta a fost, de altfel, şi principala raţiune pentru care s-a organizat o primă întâlnire profesională dedicată „plantelor care vin în ajutorul altor plante", organizată de Asociaţia Amicii Urzicii, în timpul *Orties'folies 2002*, iniţiativă care se va relua în 2003 şi îşi va găsi, cu siguranţă, continuarea şi în viitor.

E o dovadă în plus că problema ne preocupă de multă vreme şi că nu am aşteptat interdicţiile legale pentru a acţiona.

Asociaţia Amicii Urzicii îşi propune să creeze unui grup de lucru în jurul acestei problematici şi să coordoneze rezistenţa în faţa ameninţărilor clar identificate astăzi.

Pentru aceasta, ea a lansat o petiţie care cere recunoaşterea oficială a extraselor vegetale şi stabilirea unei proceduri de omologare conformă cu natura acestor produse. Dacă simţiţi că această problemă vă priveşte, cereţi-ne (alăturând un plic timbrat, pentru răspuns) petiţii, pe care le puteţi multiplica după plac, înainte de a le da la semnat prietenilor.

Puteţi, de asemenea, să aderaţi la Asociaţie, ca membru susţinător, activ sau membru binefăcător. De numărul celor care aderă la mişcarea aceasta va depinde capacitatea noastră de a fi un interlocutor credibil pentru mecanismele publice.

Bibliografie

Les secrets de l'ortie, Bernard Bertrand, Editura Terran, 1995.

La consoud trésor du jardin, Bernard Bertrand, Editura Terran, 1998.

Soigner les plantes par les plantes, traducere după *Pflanzensalt gibt Pflanzenkraft*, în revista *4 saisons du jardinage,* nr. 57/1989.

Pesticides, le piège se referme, François Veillerette, Editura Terre Vivante, 2002.

Les plantes au secours des plantes – lucrările din ziua dedicată la Sadirac, în 2002.

Soigner le jardin par les plantes, Philippe Delwiche, 2001, *Natură şi progres* – Belgia. Excelentă compilaţie, foarte bogată, scrisă de un grădinar adevărat. O completare foarte bună pentru *Purinul de urzică & Co*.

Biopesticides d'origine végétale, Catherine Regnault-Roger, Bernard J.R. Philogène, Charles Vincent, Editura Tec et Doc. Face un bilanţ al cunoştinţelor actuale. Ştiinţifică, puţin dificilă, dar pasionantă.

Cartea despre extractele de plante se încheie aici.
Ca și munca noastră, a celor din TEI.
Înainte de a încheia,
te rugăm sa dai și tu mai departe.
Nu numai cartea, ci și ideile și informațiile conținute de ea.
Credem că numai așa putem face țara și lumea puțin mai bune.
Dar din dar... Spor!

Membrii
Traduceri Ecologice Independente
TEI

care au contribuit la
această lucrare:
Ursula, Ana-Maria,
CrinaN, Elena, Minerva,
TeoB, B. Roxana și alții.